

MATEO

Ran ho ma'da'yo bi 'yo't'a ra Mateo

Yám bombøta ra Jesucristo

1 Guehna n'da ra søcuq i ja ua im ma to'o yú ngurpa bøta ra Jesucristo. Nu'a n'da ra Abraham ne man'da ra David ne xún ngu mi'da gätho yú ngurpa bombøta u.

²Nu ra Abraham bim 'bu a n'da rá ts'unt'u ngue ra Isaac. Nu ra Isaac xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Jacob a. Ne nu ra Jacob xø bim 'buh yú ts'unt'u. Nu'a n'da ra Judá a ne'u yún 'yohu. Ne gue'u bi xandgahe u dyu ja'i israelgähe, dyu judíohe. ³Ne nu ra Judá bim 'bu i yoho yú ts'unt'u. N'dam'bui thoho yoho. Nu'a n'da ra Fares. Nu'a man'da ra Zara. Ne nu'a rá mbe u rá thuhu ra Tamar a. Ne nu ra Fares bim 'bu a n'da rá ts'unt'u ngue ra Esrom. Ne nu ra Esrom, xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Aram a. ⁴Ne nu ra Aram bim 'bu a n'da rá ts'unt'u ngue ra Aminadab. Ne nu ra Aminadab, xø bim 'bu a n'da rá ts'unt'u, ra Naason a. Ne nu ra Naason, xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Salmón a. ⁵Nu ra Salmón xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Booz a. Ne nu ra Booz, rá mbe a ra Rahab. Ne nu ra Booz xø bim 'buh

rá ts'unt'u, ra Obed a. Ne nu rá mbe ra Obed, ra Rut a. Ne nu ra Obed xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Isaí a. ⁶Ne nu ra Isaí xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra David a. Ne nu ra David gue'a bin ts'ut'abi a. Ne nu ra David xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Salomón a. Ne nu rá mbe ra Salomón, gue'a xí du rá ndø rá thuhu Urías.

⁷Ne nu ra Salomón xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Roboam a. Ne nu ra Roboam xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Abías a. Ne nu ra Abías xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Asa a. ⁸Ne nu ra Asa xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Josafat a. Ne nu ra Josafat xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Joram a. Ne nu ra Joram xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Uzías a. ⁹Ne nu ra Uzías xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Jotam a. Ne nu ra Jotam xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Acáz a. Ne nu ra Acáz, xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Ezequías a. ¹⁰Ne nu ra Ezequías xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Manasés a. Ne nu ra Manasés, xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Amón a. Ne nu ra Amón, xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Josías a. ¹¹Ne nu ra Josías, xø bim 'buh rá ts'unt'u ra Jeconías a, ne'u yún 'yohu. Ne gue'u yu pa bi

ts'ix ɤ ma mi israelhe dyu judíohe bɤ ja ra häi Babilonia. Bi zix yún sɤihɤ.

¹²Ne nubɤya nu ra Jeconías bin xɤnd bɤ ra häi Babilonia a, ne'a rá ts'unt'ɤ ngue ra Salatiel. Nu ra Salatiel xɔ bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Zorobabel a. ¹³Ne nu ra Zorobabel xɔ bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ ra Abiud a. Ne nu ra Abiud xɔ bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Eliaquim a. Ne nu ra Eliaquim xɔ bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Azor a. ¹⁴Ne nu ra Azor xɔ bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Sadoc a. Ne nu ra Sadoc xɔ bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Aquim a. Ne nu ra Aquim xɔ bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Eliud a. ¹⁵Ne nu ra Eliud xɔ bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Eleazar a. Ne nu ra Eleazar xɔ bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Matán a. Ne nu ra Matán xɔ bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Jacob a. ¹⁶Ne nu ra Jacob xɔ bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra José a. Gue'a rá ndɔ ra María a. Ne gue'a rá mbe ra Jesús a, ngue ra Cristo a bɤya, rá thahni Ojɔ.

¹⁷Ne gue'ɤ gátho yám bombɔta ra Jesucristo ɤ. Mbɔdi tho ra Abraham, ná 'de'magoho a ra David. Ne xɔ bim 'bɤh mi 'de'magoho yám bombɔta ne gue'ɤ yɤ pa bi ts'ix pɤ Babilonia. Ne xɔ bim 'bɤh mi 'de'magoho, ná 'de'magoho a ra Cristo bɤya.

**Nu'a bin ja 'bɤ mim 'bɤh
ra Jesucristo**

¹⁸Ne nu'bɤ mim 'bɤh ra Jesucristo, nu'a rá mbe ngue ra María bi 'yán'na ra José, ne ya in nde din thət'ui, pɤ nu'bɤ hin ním 'bɤhmi, ya bi hnu ngue in hət'ɤhni ra María, pɤgue bi nequi zɛhe rá

t'ɤhni nangue rá Hogandɔhi Ojɔ.

¹⁹Ne nu ra José bɤya bi bɛni hanja bin hət'ɤhni a ra María. Pɤgue ra hocjɔ'i a ra José ne him mi nde di yɔp'a ra María bɤ 'bɤh ra zɛ'mi pɤgue bi bɛni da hyɛtho. ²⁰Ne nu ra José, nu'bɤ ngubɤ mim bɛni, bi 'uɔ n'da ra t'i 'bɤ min ɔpɤ rán ngunse, bi nu rám 'behni Ojɔ bi 'yɛmbi:

—Nu'i, Hague José, rám bom'beto i ra David, xɤn ho 'bɤ gam 'bɤhmi a ra xisu, nguetho nu ra 'uere dim 'bɤi, dim 'bɤi nangue rá Hogandɔhi Ojɔ a. ²¹Ne dim 'bɤ a n'da rá ts'unt'ɤ ra María, gui xip rá thuhu ra Jesús. Nu'a ra Jesús nam bɔni ngue da yɔni gátho yú mijudíohe, yɤ israel, nangue yú ts'oqui ɤ, bi 'yɛmp'a rám 'behni Ojɔ a ra José 'bɤ min ɔha.

²²Nguetho maya'bɤ thoho bi zán Ojɔ a ra María 'bɤ mi man'a ra pɔngahyɔ ngue bi 'yɛna:

²³N'da ra hmute ngue hin jam'bɤ n'dandɔ bi zo a n'da ran 'yohɤ, ne din hət'ɤhni.

Ne nu'a rá t'ɤhni dim 'bɤi da t'ɛmbi ra Emanuel, bi 'yɛn'a ra pɔngahyɔ maya'bɤ.

Ne nu'a ra Emanuel in nde da ma: “Dí 'bɤhmbɤ Ojɔ.”

²⁴Janangue'a nu'bɤ mi hyax bɤya a ra José, bi 'yɔt'e 'be'a bi xi a rám 'behni Ojɔ, ne 'bex bi zin'a ra María. ²⁵Pe him 'bexque njuɔntho bim 'bɤhmi, ja gue'bɤ bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ ra María. Ne nu ra José bɤya bi xih rá thuhu ra Jesús a ra t'ɤhni bim 'bɤi.

**Nu'a 'da yɤn 'yohɤ bi dɔnde
ra Jesús 'bɤ min 'uere**

2 Ne nu ra Jesús bám 'bɔpɤ ra hnini Belén guepɤ ra häi Judea.

Ne min ts'ut'abi bu ja a ra xequi a ra Herodes, ne mí zam bu ra dahhini Jerusalén. Ne bi zom bu Jerusalén 'da yun 'yohu ngue yú 'befi mí hand yu sò. Ne nu'u bí nexpu mbe ní bõx ra hyadi u. ²Ne nu'bu mi zom bu Jerusalén bi 'yän'du 'bupu:

—Hapu i 'bucua a rá hmuts'ut'abi yu judío ja bim 'bui, bi 'yén'u. Nguetho dán nuhe n'da ra sò njam'bu dá nuhe n'dandj. Ne gue'a ra hmepeya bi 'yurcahe ngue ya bim 'bui, ne bá ghmbu ya ga thandehe a, bi 'yén'u bi nu ra sò.

³Ne nu ra ts'ut'abi Herodes, nu'bu mi sifi 'be'a bi man'u yun 'yohu bi zom bu, bi hyonya thoho nangua a ram hma ngue bim 'buh man'da ra ts'ut'abi. Ne gätho 'bupu Jerusalén bin su nguetho im beni: “Masque i ja 'be'a din ja ya,” en u. ⁴Ne nu'a ra ts'ut'abi Herodes buya bi zon'du yu hmumbäjä ne'u yu xänbate nija, bi 'yänni hapu im man yú söcuä yu pøngahya dim 'bu a rá hmuts'ut'abi yu judío, ngue ra Cristo. ⁵Ne nu'u bi 'yembi:

—Guepu Belén ra häi Judea dim 'bui, nguetho gue'a bi man ra pøngahya 'bu maya'bu 'bu mi hma ngue,

⁶Nu ra hnini Belén bu ra häi Judea, ra t'uhnini a, pegue din ja tengu n'da ra dahhini nguetho guepu dim 'bupu ra Hmu di jamansu ma t'uhni yu ja'i israel,

i en Oja, bi 'yén'a ra pøngahya maya'bu, bi 'yén u yu mbäjä.

⁷Nu'bu mi mbenc'u yu mbäjä ne yu xänbate nija, nu ra Herodes

bi zon'du bi nu ra sò, pe njon mi ndepe da nu 'bu mam bá ts'i. Ne nu'bu mam bá ts'i bu 'buh ra Herodes, bi 'yänni:

—Ma njam'bu bi nequi a ra sò, bi t'emp'u.

⁸Ne nu'bu mi xifi, nu ra Herodes buya bi 'yemp'u bi nu ra sò:

—Ní mbähä bu Belén, gui hyomhbü hapu bim 'bu a ra 'uere, ne nu'bu gá timhbü hapu i 'bui, gua ghmbü gui xijü, necä ga mba ga thande a, bi t'emp'u bi nu ra sò. Pe hinga gue'a mim ben a.

⁹Ne nu'u yun 'yohu buya bi mba da hyoni hapu bim 'bu a ra 'uere, ne xò bi nequi mahøn'a a ra sò xpí nu bu yú häi. Ne i 'bet'o a. Ne nu'bu mi zom bu Belén, bin säya a ra sò bu din 'yét'ui a ra ngu nubü mí 'bu a ra 'uere. ¹⁰Ne nu'u yun 'yohu 'bu mí nu bin säya a ra sò, bin johya yú mbui buya. ¹¹Ne bi yut'ambo, bi nu a ra 'uere ne ra María rá mbe. Ne bin danyahmu, bi dande a ra 'uere. Ne 'bexque bi xo't' yú 'beni bá tu, ne bi un yun t'unni a ra 'uere ngue emme xun ngu di muui. Bi unna n'da ra oro, ne rá ndega ra za bi unni, ne n'da ra 'yéthi yuman'u. ¹²Ne nu'bu min ä u yun 'yohu ngue bi nu ra sò, Oja bi 'yut'a n'da ra t'i ngue nu'bu bi mbengui hin dí mba bu bí 'buh ra Herodes. Janangue'a n'danni n'da ra 'yu bi hyax 'bu mi mbeng bu yú häi buya.

Ra Jesús bi ts'ix bu Egipto

¹³Ne nu'bu mí mba u yun 'yohu buya, n'da rá m'behni Oja bi xi a ra José 'bu min äha:

—Dami ndants'i. Dami six'a ra 'uere ne a rá mbe. Gui' dahmbü, ni

mbähä bu ra häi Egipto ne gam 'buhmbu bu 'da yu pa. Ne him 'bex gua pengüi, jague'bu dá xi'auí gua pengüi. Nguetho nu ra Herodes da hyon'a ra 'uere, ne nu'bu da ñini da hyo, bi 'yemp'a rá m 'behni Oja a ra José.

¹⁴Ne 'bex bi ndanc'a ra José a ra xui a. Bi zix a ra María ne rá t'uhni, ne bi mba bu ra häi Egipto. Him bi dö'mi 'be da hyats'i. ¹⁵Ne bäm 'bupü Egipto jague'bu mi du ra Herodes, ja bá penc'u büya. Ne bin ja 'be'a bi man Oja maya'bu, bi 'yena: “Gan zohn'na ma t'uhni bu Egipto,” i en Oja, bi 'yen'a rá pongahya.

Ra ts'ut'abi Herodes bi manda dí ho yu t'uhni

¹⁶Ne nu ra Herodes emme bin cue ngue ya bi thät'i, nguetho nu'u yün 'yohu bi nu ra sø hin í mbeng bu 'bu mi ñin'a ra t'uhni. Janangue'a bi mben'ndu yú dofui ngue da hyo yu 'uere bu Belén ne yu hnini i hãnbu. Ne gãtho u yu t'uhni hinga na pe'ts'a nyojeya gãtho bi hyo. Nguetho bi man u yün 'yohu, ya mbe má nyojeya ya bi nequi a ra sø. ¹⁷Ne nu'a bin ja, maya'bu thoho bi man a ra pongahya ra Jeremías ngue ngubu din ja 'bu mi 'yena:

¹⁸Bin ja n'da ran ts'oni bu ra hnini Ramá,
nts'edi bi mbah yú xisu yu judío,
bin zoni ne him bi 'yø a bi xi u
bi hyurpa yú mbui,
nguetho emme im ben'u yú
t'uhni bi thopi, bi 'yen'a ra
Jeremías 'bu maya'bu.

¹⁹Ne nu'bu mi du ra Herodes büya bi 'ui man'da rá m 'behni Oja a ra José 'bu min xui, bu ra häi Egipto.

²⁰—Dami ndants'i. Dami six a ra t'uhni ne a rá mbe. Dami penju bu ra häi Israel, nguetho ya bi du u mí nde xtá hyo a ra t'uhni, bi t'emp'a ra José.

²¹Ne nu ra José büya bi hyax ra 'yu ní mba bu ra häi Israel 'bu mi hyats'i, ne bi zix a ra t'uhni ne'a rá mbe ra t'uhni bi zits'i, ena xtán zøm bu ra xequi Judea. ²²Pe nu'bu mí 'yø a ra José ngue in ts'ut'abi bu ra Arquelao, bi zu da zøm bu mahøn'a, nguetho nu ra Arquelao rá ts'unt'u ra Herodes a. Ne'a xí 'ui xø bi bëm büya, ngue'a hin da mba bu Judea. Janangue'a í mba bu ra xequi Galilea büya. ²³Ne bi mba dim 'bupü ra hnini Nazaret. Janangue'a bin ja 'be'a xmán t'o't'i bu ja yú søcuá yú pongahya Oja, gue nu ra Jesús da t'embu ra mengu Nazaret.

Bi man rá m hma Oja bu ja ra dapo ra Xuua Nxixya

3 ¹⁻²Ne nubüya nu ra Xuua Nxixya bi du'mi bi xih yu ja'i ne bi 'yena:

—Dami päh nin 'yomfenihu nguetho ya mi ts'utho di manda ua rá ts'edi Oja, bi t'emb yu ja'i.

Ne mí 'bupü ja ra dapo bu ra xequi Judea 'bu min yãhu yu ja'i a ra Xuua.

³Ne nu a ra Xuua gue'a bi man ra pongahya Isaiás maya'bu ngue bi ma ba xhe, 'bu mi 'yena:

N'da ra ja'i din ya bu ja ra dapo ne da 'yena:

“Damin sãhu ga simhbü ra Hmu mi ts'utho da zøcuá,
dami hoc ni mbuihu ga tõmhbu xun ho,” da 'yena, bi 'yèn a ra Isaiás maya'bu.

⁴Nu yú he ra Xuua ám 'be yú xingu yu camello, ne midín gut'u yu xifani, ne mi sa yu t'axi ne mi si yu t'afi t'asa dapo. ⁵Ne nu'bu mi du'mi bi man ráam hman a ra Xuua, bi mba u yu mengu bu Jerusalén, bi zom bu 'buh ra Xuua, ne yu mengu bu ra xequi Judea, ne'u mi 'bapú hánbu ra dathe Jordán, ngue nde da 'yode 'be'a da man'a ra Xuua.

⁶Ne nu ra Xuua bi xixyaba u to'o bi 'yomanho 'be'a bi ma, ne bin juanni nangué yú ts'oqui. Ne xun ngu bi xixyaba bu ja ra dathe Jordán.

⁷Ne xun ngu ma ngurpihe dyu israelhe, dyu judíohe, bi zom bu mí 'bäh ra Xuua éna din xixyá u. Nu'u 'da yu fariseo u, ne u 'da yu saduceo u. Ne nu ra Xuua buya bi 'yemp'u:

—Nu'ahu tengu'bu ni menihu yu pozú nguetho gyú tontohú. To'o bi xi ahú gua éhmbú ua ngue gua 'dahmbú bu ja ran unbi xun u tho, bi 'yena. ⁸Ha guím bémhbú da zä gan yámhbú 'bu hin gui 'yothu a rán säui u to'o bi päh yú mbui, bi t'emp'u ma ngurpihe. ⁹Pe hin din ja ran 'yets'i ni mbuihu ngue gui 'yemhbú: “Nugähe yú t'uhnigähe ra Abraham, ya hin gan nuhe ran unbi,” hingui sä gui 'yemhbú, nguetho nehya yu do i 'bongua da zä din ja'li ngue da 'yembi yú t'uhni ra Abraham 'bu gue'a da nde Oja da 'yot'e, bi 'yén'a ra Xuua. ¹⁰Ne nu'a ra aza ya mahoqui xun ho ngue da 'yex u yu za hingui ho yún dát'ä, ne da thöspu ja ra sibi din zö. Ne nu'ahu tengu'bu gyú zahú ngue hingui ho yún dát'ä, bi t'emp'u yu fariseo ne yu saduceo.

¹¹Ne xö bi xi u mi'da:

—Nugä dí xixyá ahú nangué ra dehe 'bu ya gá päh ni mbuihu, pe nu'a

man'da ba éhe, di hoc'ahu nangué rá Hogandähi Oja tengu'bu n'da ra sibi. Ne nu'a, man'da i ja rá ts'edi xinda guécä. Hin dí sucä tengu a, i éna ra Xuua. ¹²Ne da 'yot' ran juanbi, tengutho 'bu i pa ma hoqui yu ju, ngue n'danni i pa m'be'ts'i u yu ju ne n'danni da t'en u yú häi. Ne nu u yú häi da t'upu ja ra sibi njam'bu i huét'i, bi 'yemb yu ja'li a ra Xuua.

Bin xixyá ra Jesús

¹³Ne nubuya bi nexpu ra häi Galilea ra Jesús, bi zom bu ja ra dathe Jordán gueru ja ra dapo bí 'buh ra Xuua. Bi zom bu ngue bi nde din xixyá a ra Jesús. ¹⁴Pe nu ra Xuua him mi ndehma di xixyabi ra Jesús, ne bi 'yembi:

—Pe nu'li guí éna ga xixyá i, pe go man sä'be go gui xixyagui, bi 'yén'a ra Xuua.

¹⁵—Pe nuya xun ho 'bu gui xixyagui, nguetho i jatho ga othu 'be'a bi man Oja, bi 'yén'a ra Jesús.

—Da nde 'bu, bi 'yén'a ra Xuua buya.

¹⁶Ne nu'bu mi gua a bin xixyá ra Jesús ne bi böx bu ja ra dehe, 'bex bi nu ngue bi xoh mahets'i, ne bi nu bá çah rá Hogandähi Oja tengu n'da ra t'azu, bi zöpu mí 'bä a ra Jesús. ¹⁷Ne 'bex bi t'ö a n'da ra nde bí 'yéh mahets'i, bi 'yena:

—Nuna guehna ma Ts'unt'ugä na, ngue emme dídi huécä ne dí numanho, bi 'yén Oja.

Bi mba nts'ä a ra Jesús nangué ra zithu

4 Ne nu rá Hogandähi Oja buya 'bex bi zixpu ja ra dapo, in ndepe da mba nts'ä a ra Jesús nangué ra zithu.

²Ne nyote pa ne nyote nxui bim 'bupɔ ja ra dɔpo, ne him bin sihme, ne ɛmme bin tumanthuhu maha.

³Ne nubɔya, bi zɔm bu a ra zɪthu ngue da zɔp rá mbɔi ra Jesús. Ne bi 'yɛmbi:

—Nu'bu majuani rá Ts'unt'u i Oja, dami japi dim hme yu do i 'bongua ne gui si, bi 'yɛn'a ra zɪthu.

⁴Nu ra Jesús bi dɔti:

—Hin ga ɔt'a a, bi 'yɛna. Nguetho mán t'o't'i bu ja rá m hman Oja, hinga hont'a ra hme dám 'buh yu ja'i pe ne a gátho i ma Oja, bi t'ɛmp'a ra zɪthu.

⁵Nu ra zɪthu xɔ bi zixpɔ Jerusalén a ra Jesús, ne bi 'yɛxpɔ magats'i rá 'bet'e ra danija. ⁶Ne bi 'yɛmbi:

—Nu'bu majuani gue'e rá Ts'unt'u i Oja, damin säqui ne gui so nu häi,

Ne Oja ba pehn yúm 'behni mahɛts'i ngue da mbäx'i'i ne da bent'i i,

ne hin hapɔ gui 'uaqui nangue yu do,

tengutho im mam bu ja rá m hman Oja, bi 'yɛn'a ra zɪthu, bi t'ɛmp'a ra Jesús buya.

⁷Nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Haha, gue'a i hmam bu, pe ne a i hmam bu, ngue “Nu Oja ma Hmuh njongui sä da zä a ngue da ba 'bu majuani da 'yɔt'a im man'a,” bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁸Ne xɔ man'dandj buya, bi zix mahon'a ra zɪthu a ra Jesús bu rá nya n'da ra t'øhø xun hɛts'i, ne bi 'yuti gátho na ndoho ra ximhäi ne gátho 'be'a xun ho i ja bu ja yu hnini. ⁹Ne bi 'yɛmbi:

—Gátho ga 'da a ya 'be'a dá ut'i i 'bu gan danyahmu gui thandegui, bi t'ɛmp'a ra Jesús, bi 'yɛn'a ra zɪthu.

¹⁰Ne bi dɔh mahon'a ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nu'i grá zɪthu, dami 'dagui nanguecä, nguetho nu rá m hman Oja i ɛna: “Hont'a Oja ra Hmu ga thandehu ne ga ɔrpahu rá 'befi a,” bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹¹Ne nubɔya bi 'da'a ra zɪthu bu 'buh ra Jesús, ne bá ɛh yúm 'behni Oja bi zɔpɔ mí 'bu a ra Jesús bu dɔpo ne bi 'ujn a.

Ra Jesús bi dɔmp rá 'befi bu ra xequi Galilea

¹²Ne bi bɔm bu ja ra dɔpo a ra Jesús buya. Ne nu'bu mí bɔm bu, bi 'yɔde ngue bi jot'a fädi ra Xuua nxixya. Janangue'a bi mbengda bu ra häi Galilea. Guepɔ ra hnini Nazaret bim 'bupɔ mahon'a. ¹³Pe hinga nya'a bim 'bupɔ ne bi mba bu ra hnini Capernaum, nubɔ ra ndendɔdehe guepɔ ra xequi yá häi mam bombɔtahe ra Zabolón ne mam bombɔtahe ra Neftalí. ¹⁴⁻¹⁵Nu'bu mi zɔm bu a ra Jesús bin ja 'be'a bi 'yot't'a ra pongahya Isaiás maya'bu ngue din ja bu ra häi Zabolón ne ra häi Neftalí, i hánbu ra dɔdehe, 'danguadi ra dɔthe Jordán, ngue ne a i t'ɛmbi Galilea, guepɔ 'bu u i thande yá ojazehɛ. Ne bi 'yɛn'a ra pongahya ngue:

¹⁶Nu yu ja'i mi 'bupɔ tengu'bu i bupɔ ja ra 'bexui, ne i ja bu ran dɔte,

pe nuya bi nequi n'da ran nequi ngue di yot'i,

bi 'yɛn'a ra Isaiás 'bu maya'bu. Ne gue'a bin ja 'bu mi zɔm bu ra Jesús.

¹⁷Ne nu ra Jesús bi dɔ'mi bi mam bu rá m hma ne bi 'yɛna:

—Dami päh nin 'yomfɛnihɔ nangue yu ts'oqui, ngue da zä di

manda ua rá ts'edi Oja bi zøcua guí 'buhmbu, bi 'yemb yu ja'i a ra Jesús 'bu mim 'bupu.

Goho yu mbahuá bi den'na ra Jesús

¹⁸Ne n'da ra pa mí 'yo bu ja ra ndendahe a ra Jesús nubu ra häi Galilea, ne bi nu yoho yun 'yohu din 'yohu zehé u. Nu'a n'da ra Simón, gue'a ra Pedro a. Ne nu man'da ra Andrés. Ne nu'u yu mbahuá u, ne mi enxit'a bu ja ra dadehe. ¹⁹Ne nu ra Jesús bi 'yemp'u:

—Ba tengauí, gui xihmbu yu ja'i da 'yeyei, tengu thoho bu gní theui yu huá guí øt'ui, bi 'yemp'u.

²⁰Ne 'bex bi hyepu yú xit'a ne bi den'na ra Jesús.

²¹Ne bi thopuya bin 'yo mi ts'u a ra Jesús, ne bi nu mi yoho yun 'yohu din 'yohu zehé u, ne nu n'da ra Jacobo, ne nu man'da ra Xuua, gätho yoho yú ts'ant'u ra Zebedeo u. Ne mín 'yohu a rá ta mi hu bu 'ben yú mbosa, mí 'uet yú xit'a. Ne xø bi xi u da denni mahøn'a. ²²Ne 'bex bi zopu rá ta ne'u yú mbosa, 'bex bi den'na ra Jesús buya.

Ra Jesús bi xänbi xun ngu yu ja'i

²³Ne nu ra Jesús mí 'yo gätho ra häi Galilea ne mí xänba u yu ja'i bu ja yu nija ne bi ma 'bepu dí manda ua rá ts'edi Oja. Ne midí hoc yu hyenni ngue 'be'a Gä ní ghe mí hempa n'da ngu n'da. ²⁴Ne gätho yu ja'i bu ra xequi Siria bi 'yøde 'be'a øt ra Jesús, ne bá thunba u yu hyenni ngue 'dahma 'dan'yo yun u mí hambi ne'u mín 'yohu yu zithu, ne'u zant'a mi sändate 'da yu ora, ne'u xí ts'a rá ja'i, ne gätho bi

hoc'a ra Jesús. ²⁵Ne xun ngu yu ja'i bi den'na ra Jesús. Mín numanho da denthoho yu ja'i nangué 'be'a bi 'yøt'e. Nu'u 'da yu mengu bu ra xequi Galilea, ne u 'da yu mengu bu ra xequi Decápolis, ne'u 'da mí 'bupu Judea, ne'u 'da mí 'bupu 'danguadi ra dæthe Jordán, ne'u 'da mí 'bupu ra hnini Jerusalén. Gätho bi zøm bu mi 'bu a ra Jesús.

Ra Jesús bi mba bu ja ra nyuni

5 Ne nu ra Jesús 'bu mi nu yu ja'i emme xun ngu bi zøpu, ne bi ndex bu ja ra nyuni ne mi hupu. Ne'u yú xädi buya bi zøm bu mí hudi, 'darpu mi huhmbu. ²Ne bi xänba u.

Nu'u i han rán japi Oja

³Ne bi 'yemp'u yú xädi ra Jesús: —Nu'u to'o pase hingui ho yú mbui bu na nu Oja ne da hyon Oja di zedi, nu Oja da zimanho bu di manda rá ts'edi, janangue'a majapi u buya.

⁴Ne nu'u tu yú mbui, Oja da hyurpa yú mbui, janangue'a majapi u.

⁵Ne nu'u im bæni i cose häi, da hyan a ra hogahäi bi man Oja di unni, janangue'a majapi u.

⁶Ne nu'u i humbi da 'yøt' ran ho, Oja di japi da 'yøt'e xun ho, janangue'a majapi u.

⁷Ne nu'u di huç yú mijä'ihu, xin di huç Oja u, janangue'a majapi u.

⁸Ne nu'u n'dat'a im bæni, dim 'buhmbu Oja u, janangue'a majapi u.

⁹Ne nu'u øt' ran hocpate, nu Oja da 'yembi yú t'uhn u, janangue'a majapi u.

¹⁰Ne nu'u i nu ran unbi nangué ran ho i øt'e, da yurpu di manda rá

ts'edi Oja ʉ, janangue'a majapi ʉ, i ʉn'a ra Jesús.

¹¹Ne gan johyahʉ 'bu i ʉ'ts'ahʉ yʉ ja'i ne i then'nahʉ ne i xi ahʉ yʉ fehni 'bʉ guí tengahʉ, bi 'yʉn'a ra Jesús.

¹²Ne da hyu ni mbuihʉ, gan johyahʉ, guim bʉmhʉ ngue 'dat'a ran ʉnbi guín nuhʉ ʉ yʉ pʉngahya mam 'bet'o, ne i ja 'be'a din 'da ahʉ ngue am 'be'ts'i mahʉts'i, bi 'yʉn'a ra Jesús.

Ra ʉ ua ja ra ximhái

¹³—Nu'ahʉ gyʉ ʉhʉ hapʉ 'bʉh yʉ ja'i, nguetho nu'a ra ʉ di hoqui 'be'a i pa njapi, ne ngutho ahʉ guídí hojʉ yʉ ja'i, i ʉn a ra Jesús. Pe nu'bʉ bi 'beh rá ts'edi ra ʉ, ya hin'yʉ 'be'a sä dí hoqui, janangue da mba ma bʉnt'i thoho bʉ häi. Dami jamansuhʉ hin din ja bʉ gui 'yʉthʉ tengu a, bi 'yʉmp'ʉ yʉ xádi ra Jesús.

Ran nequi ua ja ra ximhái

¹⁴Ne bi 'yʉn'a ra Jesús:

—Nu ahʉ gyʉn nequiʉhʉ bʉ 'bʉh yʉ ja'i, bi 'yʉmp'ʉ yʉ xádi. Dami jafʉ da hnu a ran nequi. Tengu n'da ra hnini i ja bʉ ja rá nyʉ ra t'ʉhʉ, am 'batho xʉn ho ngue hin'yʉ 'be'a i juti. ¹⁵Ngutho n'da ra sibi, hingui sä da mba ma cʉ't'i bʉ ja ra huada 'bʉ da mba ma sʉque, i jatho da t'ʉxpʉ m'batho, janangue'a di yot'i gátho 'bʉpʉ. ¹⁶Ne ngutho gui 'yʉthʉ ngue tengu'bʉ gyʉ sibihʉ ʉmme di hyärpʉ i 'bʉh yʉ ja'i. Janangue'a da hnut'ahʉ xʉn ho nin t'ʉt'ehʉ, ne ʉ da 'yʉspa Oja ma Tahʉ 'bʉpʉ mahʉts'i ʉ bʉya, bi 'yʉmp'ʉ yʉ xádi ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yurcahʉ 'be'a nam bʉn'ʉ yán t'ʉdi ra Moisés

¹⁷Ne xʉ bi 'yʉn'a ra Jesús:

—O guím bʉmhʉ ngue ga 'becä yʉn t'ʉdi bi man ra Moisés ne 'be'a bin xänbate ʉ yʉ pʉngahya, pe bá ʉcä ngue ga ut'ahʉ 'be'a majuañi nam bʉn ʉ. ¹⁸Majuañi dí xi ahʉ, gátho 'be'a nt'o't'i bʉ, ne xinga n'da ʉ ngue hin din ja, 'bʉ guexta'a i jatho ra ximhái ne mahʉts'i.

¹⁹Janangue'a madí ts'ʉtho maha a ram hma ngue hingui nde da 'yʉrpa ra güenda n'da, ne i xi ʉ mi'da ngue din jabʉ da 'yʉt'e, pe zi ts'ʉtho rá ts'edi di nequi bʉ bí ja rá ts'edi Oja bʉ mahʉts'i 'bʉ. Pe nu'ʉ di ja'ts'i gátho ʉ mam bʉ ja rá m hma Oja, ne i xi ʉ mi'da ngue din ja bʉ da 'yʉt'e, ne man'da xʉn ngu rá ts'edi di nequi bʉ bí ja rá ts'edi Oja, bi 'yʉn'a ra Jesús. ²⁰Ne gue'a dí xi ahʉ a, nde'bʉ man'da xʉn ho gui 'yʉthʉ xinda gue ma ngʉrpihʉ yʉ fariseo ne yʉ xänbate nija. Nguetho nu'bʉ hin gui 'yʉthʉ xʉn ho, njam'bʉ da zä gui cʉthʉ hapʉ di manda rá ts'edi Oja, bi 'yʉmp'ʉ yʉ xádi ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hingui ho ra cue

²¹Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yʉna:

—Gue'bʉ go maya'bʉ bi sih mam bombʉtahʉ ran t'ʉdi ngue im ma: “O guí haçpahʉ rá te ni mija'ihʉ, ne nu to'o da hyaçpa rá te rá mija'iuui, i jatho da ts'änba rá muui a bi 'yʉt'e,” bi t'ʉmp'ʉ. ²²Pe i jagä man'da ga xi ahʉ, ngue nu'bʉ 'bo'o di cʉep rá mija'iuui nangue'a bi 'yʉrpe, ngue im bʉni di co'ts'i, guehma da nu ran ts'embi. Ne nu'a to'o da xih ra ts'ore bʉ ja rá hmi rá mija'iuui, da ts'ixpʉ 'bʉh yʉ ngʉrpi da ts'embi. Ne nu to'o ʉmme then rá mija'iuui dí

mba bu ja ran ts'embi ngue ra sibi njam'bu i huɛt'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²³Janangue'a nu'bu guí pähä bu ja ra nijä ngue guí ɛna gui thandehu Oja, pe nu'bu gá sòmhbü bu ne 'bex gá bəmhbü 'be'a xquín xihmi ni mijä'ihü, ²⁴gua peng thohü ne 'be gui mba bu i 'bu a ni mijä'iuu gam punbau, ja da zä gui thandehu Oja büya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁵Ne nu'bu guí pähmbü ja 'be'a guidín xihmbü n'da ni mijä'ihü, pe gan hocpa zehéhü, ne hin gui tòmhbü da ts'ix ahü bu 'büh yu ts'ut'abi. Nguetho nu'bu gui sòmhbü bu, ²⁶güehma da jo ahü ne hin da hyc'a thohohü ra z'e'mi jague'bu gui unhdü ra mbeti hangü da 'yä ahü, ne xínga n'da centavo da nde gui 'yɛspahü, bi 'yɛn a ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yɛna hingui ho ran 'yomt'ɛni

²⁷Ne man'da bi xih yú xädi ra Jesús:

—Nu man'da ran t'ɛdi maya'bu i ɛna: “O guí ɔthü ran 'yomt'ɛni.”

²⁸Pe i jagä man'da ga xi ahü, ngue nu'bu n'da ran 'yohü da hyant'a n'da ra xisu, ne im bɛn'a n'da ran 'yomfɛni xün ts'o nangue a, madague'bu bi bɛntho, tengu'bu ya bi 'yɔt' ran 'yomt'ɛni bu rá mbüi a büya, bi 'yɛn a ra Jesús.

²⁹⁻³⁰Janangue nu'bu i ja a i ut'ahü ra ts'oqui, pe gui samzexe ni mbüihü madague'bu guím bəmhbü ɛmme xün u 'bu gui 'yeshü. Tengu'bu xquí hyä'a n'da ni dähü ne xquí 'yemhbü bu ma'uenu ne xquí n'dadä thohohü, uague tengu'bu xquí hyc'a nin 'yɛihü ne xquí

'yemhbü bu ma'uenu ne xquí n'da'ye thohohü. Pe man'da xün ho guin nuhü nangue gá 'behmbü yu ts'oqui, xinda gue'bu xquí 'yɔthü yu ts'oqui ne xquí 'behmbü ran ho mazäi bu ja ra sibi.

Ra Jesús bi 'yɛna hin da hyeh rá xisu n'da ran 'yohü

³¹Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Ne a bi mam 'bu maya'bu gue: “Nu'bu n'da ran 'yohü in nde da hyeh rá xisu, i jatho da 'yɔt'a n'da ra sɔcuä din xummi.” ³²Pe i jagä man'da ga xi ahü, ngue hingui sä da hyeh rá xisu n'da ran 'yohü gue'bu hingui ɔt' ran 'yomt'ɛni a ra xisu. Nguetho nu'bu bi hyeh rá xisu n'da ran 'yohü, di japi da 'yɔt' ran 'yomt'ɛni a ra xisu 'bu bi hycgui ne dim 'bühmi man'da ran' yohü. Ne 'bu n'da ran 'yohü dim 'bühmi n'da ra xisu bi thegui, ra 'yomt'ɛni a, bi 'yɛn a ra Jesús.

Nte ga ndønbahü rá thuhu, bi 'yɛn'a ra Jesús

³³—Ne guí pähmbü ran t'ɛdi mí hmam 'bu maya'bu ngue i ɛna: “Pe nu'bu gá ndønbahü rá thuhu Oja, güehma gui jä'ts'a gá mamhbü.”

³⁴Pe nuya i jagä man'da ga xi ahü, bi 'yɛn'a ra Jesús. Hin'yü 'be'a i sä gui ndønbahü rá thuhu 'bu ja a guí xihmbü ni mijä'ihü ngue guín ndefü da 'yɛc'yei a guí xihmbü. Hingui sä gui ndømhbü Oja, pe ngutho hingui sä gui ndømhbü mahɛts'i, nguetho nu bu mahɛts'i bí ja bu rá ts'edi Oja. ³⁵Ne xíngui sä gui ndømhbü ra ximhäi, nguetho necua i ja ua rá ts'edi Oja. Ne xíngui sä

gui ndømhbu ra hnini Jerusalén, nguetho rá hnini rá Thahni Oja a. ³⁶Ne xíngui sä gui ndømhbu ni yáhu, nguetho 'dat'a Oja bi zän'na, ne xínga n'da ni xtáhu sä gui sänzehehu gue'bu xun t'axi o gue xam pothi da gohi. ³⁷Pe nu'bu ja a guí xihmbu ni mija'ihu, “da zä,” ga embu 'bu da zä, “hin da zä,” ga entho'u 'bu hin da zä. Pe gátho mi'da yum hma bí nexpu ja rán 'yomfeni ra zithu, bi 'yén'a ra Jesús.

Bi 'yén'a ra Jesús hin ga cos'hu 'bu ja a da t'orcahu

³⁸Ne xø bi 'yén'a ra Jesús:

—Nu'ahu gá 'yøhmbu 'be'a bi sih mam bombøtahu ngue: “Nu'bu n'da ra ja'i di ts'onba rá dä rá mija'iuu, pe ne a da mba ma ts'onbi rá dä. Ne nu'bu rá ts'i da 'yøpe, ngutho ne'a xin da t'øcpa rá ts'i.” ³⁹Pe nuya i jagä man'da ga xi ahü ya, ngue nu'bu 'bu a n'da in nde di un'nahu, pe o guí sühmbu a. Ne nu'bu 'bo'o da mbep'ahu 'danguadi ni hmihu, gui unhdü man'da nguadi da mbep'ahu. ⁴⁰Ne nu'bu 'bo'o da zix ahü bu 'buh ra ze'mi ngue da gan'na ni pahnihu, pe ne a ni cotohu gui unhdü. ⁴¹Ne nu'bu i si ahü gui tuspahu rá 'beni n'da ra ja'i n'da ora, xun ho 'bu nyo ora gui tuxhu a rá 'beni. ⁴²Ne hønt'a go to'o da 'yä ahü 'be'a i honi, dami unhdü. Ne nu'bu 'bo'o da mip'ahu 'bu ja a guí pes'hu, pe xun ho 'bu gui unhdü, bi 'yén'a ra Jesús.

Ga huçc man sühü, bi 'yén'a ra Jesús

⁴³—Ne a n'da ram hma maya'bu i ña: “Dami huçc ni amigohu ne gui ucpa nin sühü,” mí t'én'ahu.

⁴⁴Pe i ja man'da ga xi ahü, ngue gui huçc nin sühü, gan yamanhohu u man yu ts'ore nanguue ahü, ne gui 'yørpahu ran ho to'o di uc'ahu. Ne dami 'yäfü rá mate Oja u to'o i numan'u ahü ne u di un'nahu, bi 'yén a ra Jesús. ⁴⁵Ne nu'bu ngubu gui 'yøthu, 'da'angu gá 'yøthu a ma Tahu 'bupü mahçts'i ngue bá penh ra 'ye ne ra hyadi. Pe hinga hønbu 'bu u yu hocja'i gue i so ra 'ye ne ra hyadi, pe nepü i 'buh yu ts'om'bäi, bi 'yena. ⁴⁶Pe nu'bu hønt'u to'o di huçc'ahu guidi huçju, 'be'a gue gá tåhmbu 'bu ngubu gá 'yøthu. Pe ne n'dat'a gá 'yøthu u yu ziyate hyaçahäi. ⁴⁷Pe ha guí embu xun ho guí øthu 'bu hønt'u ni cuhu guidi zenguahu. Nu'bu guin jahü bu, 'da'angu guí øthu u i thande yá oja zehu. ⁴⁸Pe nde'bu xun hotho gui 'yøthu, nguetho xun hotho Oja ma Tahu bí 'bupü mahçts'i, bi 'yemp'u yü xädi ra Jesús.

Hin ga øthu ran 'yçts'i 'bu dí øthu yun t'øt'e xun ho

6 Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yemp'u mi 'bupü:

—Pe nu'bu guí øthu rá 'befi Oja, hin gui 'yøthu da 'yçs'a ni mija'ihu, nguetho hin te di 'da ahü ma Tahu 'bupü mahçts'i 'bu din jabu gui 'yøthu, bi 'yén'a. ²Ne nu'bu guín nde gui fäxhu n'da ra hyoya, hin gui 'yøthu ngue da nu ahü yu ja'i, tengu øt'u di yorpa a im bëni 'bu di un'na n'da ran t'unni yu hyoya, ngue di um bu ja yu nijä o guerpä ja yu 'yu ngue in nde da 'yçspa yu ja'i 'be'a i øt'e. Majuqni dí xi ahü, ya hønt'a ran 'yçts'i bi dāha 'bu ngubu i øt'e, bi 'yena. ³Pe nu'bu i ja a guí nde

gui unhdũ n'da zi hyoya, nde'bu hin
gui xihmbũ u mi'da 'be'a gá 'yøthũ.
⁴Ne man'da xũn ho 'bu hin njon da
nu 'be'a guídí unhdũ, pe go da nu
Ojã ma Tahũ, ne i ja 'be'a din 'da
ahũ bũya, bi 'yẽn'a ra Jesús.

**Hingui yoho guim bẽmhũ
'bũ guí yãhũ Ojã**

⁵Ne man'da dí xi ahũ:

—Nu'bu guí yãhũ Ojã, o guí øthũ
tengu i øt'u di yorpa a im bẽni, bi
'yẽn'a ra Jesús. Nu'ũ, i 'bãpũ ja yũ
niã nẽpũ ja yũ xo'yu, ẽna i yãhũ
Ojã pe hont'a ran 'yets'i im bẽni.
Majuãni dí xi ahũ, hont'a ran 'yets'i
bi dãha nangue 'be'a i øt'e. ⁶Ne
nu'bu guí yãhũ Ojã gui mbãhã bũ
njon da nu ahũ, pe Ojã ma Tahũ go
i nu ahũ ne di 'da ahũ 'be'a guí äfũ
a, i ẽna.

⁷Pe hinga guexta'a ram hma gui
mamhbũ ngue nte ní mba tho 'bũ
guí yãhũ Ojã, tengu i øt'u ten yé
ojã zehẽ. Ne sä im bẽni i ø'a Ojã
'be'a im ma 'bũ xũn ngu i xifi. ⁸Ne
o guí øthũ tengu i øt'u, nguetho nu
Ojã ma Tahũ ya i paði 'be'a gãtho
guí homhbũ gue'bũ hinga ná äfũ, i
ẽna. ⁹Pe guim bẽmhũ 'bũ guí yãhũ
Ojã 'da yãm hma tengu dí xi ahũ
ngue:

Nuya ma Ta ahe guí 'bũpũ
mahẽts'i.

Da hnumansu ni thuhu.

¹⁰Ne dín ndehe din ja ua n'dihi ni
ts'edi ngue di manda ua.
Ne da t'øt' ua ni pãhã ua ja
ra häi tengu tho i t'ørpũ
mahẽts'i.

¹¹Ne dami 'daje ran ts'ihme dí
homhbe ra pa i jabũ ya.

¹²Dami punga ma ts'oquihe, tengu
thoho bũ na punbahe u i
ørcahe ran ts'o.

¹³Ne o guí hegahe da daje ran ts'o,
pe dami yãnje nangue ran ts'o.
Nguetho nu'i gra hmuts'ut'abi,
gã di manda ua ja ra häi ni
ts'edi, ne i ja ni ts'edi mixte
njãm'bũ da guadi gãtho yũ pa
mazãi.

Ne hont'a dí xi'ahe ya.

¹⁴Nguetho nu'bu gadí punbahũ
yũ ts'oqui ni miã'i'hũ, ngutho
da 'yøt'ahũ Ojã ma Tahũ 'bũpũ
mahẽts'i, di pun'na ni ts'oqui'hũ.

¹⁵Pe nu'bu hin gadí punbahũ ni
miã'i'hũ, ne ahũ hin di pun'nahũ
Ojã ma Tahũ 'bũpũ mahẽts'i 'bũ, bi
'yẽn'a ra Jesús.

**Hin gui 'yuhmbũ 'bũ guí et' yãn
ts'ihme 'bũ guín yãhũ Ojã**

¹⁶—Ne nu'ahũ, nu'bu guí nde
gui 'yet' nin sihmehũ n'da ora
ngue guim bẽmhũ Ojã, o guí
øthũ tengu øt'u di yorpa a im bẽni.
Nu'ũ i ut yũ ja'i 'be'a øt'e, nde'a dí
hnumanho, pe hont'a ran 'yets'i bi
dãha nangue 'be'a bi 'yøzehẽ, bi
'yẽn'a ra Jesús. ¹⁷Pe nu ahũ, 'bũ guí
et' nin sihmehũ ngue guím bẽmhũ
Ojã, pe gan 'yomanhohũ tengu'bu
ya gãn sihmehũ. ¹⁸N'dahma njon da
bãði 'be'a gá 'yøthũ gue gá 'yet' nin
sihmehũ, ne hont'a Ojã ma Tahũ i
nu ahũ 'be'a gá 'yøthũ, ne i ja 'be'a
di 'da ahũ bũya, bi 'yẽn'a ra Jesús.

**Gui hyomhbũ 'be'a dí
necmanho bũ mahẽts'i**

¹⁹Ne man'da bi man ra Jesús, bi
'yẽn'a:

—Hin gui muns'hu 'be'a gdám membetihu ua ja ra ximhäi, nguetho nuua i 'buh yu zu'uë ngue di ts'oni 'be'a gätho guí pes'hu, ne ja'bu da boxjua, ne ja'bu da bë ahü yu bë. ²⁰Pegue gui hyoni gui xanthu 'be'a dí hnumanho ahü bu mahets'i. Nguetho hin te dim 'beru, hin da yurpu yu bë ngue da bë ahü 'be'a guí pes'hu bu, ne hin da boxjua, ne njo'o bu yu zu'uë ngue di ts'oni. ²¹Nguetho hönbu i ja ním pe'ts'i n'da im ben rá mbui n'da. Nu'bu guecua ja ra ximhäi i ja 'be'a i pe'ts'a n'da, hont'ua im ben a n'da, ne nu'bu gueru mahets'i, gueru im ben a n'da 'bu, bi 'yën'a ra Jesús.

Ran nequi ní mbui n'da

²²Ne xø bi 'yëna:

—Ne nu'bu hont'a xun ho guím bëmhbü ne guí øthu, din ja ahü tengutho 'bu n'da ra ja'i xun ho rá dä, i handi xun ho ran nequi, din jabu ni mbuihu. ²³Pe nu'bu hinga gue'a guím bëmhbü, sä guí emhbü i ja ahü ran nequi, pegue xum 'bexui thoho ni mbuihu, tengutho 'bu n'da ra ja'i ngue hingui ho rá dä, ne xum 'bexui thoho bu i handi, bi 'yën'a ra Jesús.

Hin di yoho yú hmu n'da

²⁴Ne xø bi 'yëna:

—Ne hingui sä dim 'bu i yoho yú hmu n'da ra 'yëhe. Nguetho nu'bu yoho yú hmu i 'bu a n'da, nu'a n'da da numanho, ne nu'a man'da hin da numanho. Uague nu'a n'da da hyumbi dim pehmi a, pe nu'a man'da da zocpa thoho rá 'befi a. Janangue'a hingui sä yoho yú hmu da den'na n'da. Hingui sä da 'yëmp

Ojä rá Hmu 'bu i numanho u yu mbeti, nguetho tengu'bu rá hmu a ra mbeti, bi 'yën'a ra Jesús.

Ojä di jamansu yú 'yëc'yëi

²⁵—Janangue'a dí xi ahü, hin go guim bensehu 'be'a gui sihu ngue gdám 'buhmbü, ne xín guim bëmhbü 'be'a gui hyehü. Pe guim bëmhbü ngue man'da di muui ni tehü xinda gue u nin ts'ihmehu, ne man'da di muui ni ja'ihu xinda gue u ni hehü, bi 'yën'a ra Jesús. ²⁶Dami nuhu yu doja i 'yo hönbu go hapü, ne hin'yü yú huqhi, ne xín te i pe'ts'i, pe dí xi ahü, nu Ojä ma Tahu bí 'buru mahets'i gätho i 'uñ u. Ne nu ahü, man'da di mu ahü xinda gue u yu doja, bi 'yën'a ra Jesús. ²⁷Ne ha guím bëmhbü man'da nya'a gam 'buhmbü ua ja ra ximhäi 'bu emme guím bëndumbuihu 'be'a gätho guidí 'behmbü.

²⁸Ne hanja emme go guím bensehu nangué ni hehü. Xogue ts'utho guí çc'yëihu, bi 'yën'a ra Jesús. Pe dami nuhu yu døni i ja bu dapo, ne nu'u hingui dim pefi ne xingui di hoc yú he. ²⁹Pe dí xi ahü, man'da mahotho yu døni xinda gue a rá he ra ts'ut'abi Salomón ngue mí he 'bu mi ja rá ts'edi, bi 'yën'a ra Jesús. ³⁰Ne ngubü bi 'yøt'a Ojä nangué yu døni, mahotho nám pa ya, ne nixudi da mba nts'equi ne da t'udi. Janangue'a guim bëmhbü, man'da xun ho da 'yøt'ahü Ojä xinda gue u yu døni, bi 'yën'a. ³¹Janangue o guí emhbü: “'Be'a hmaha ga sihu.” Uague: “'Be'a hmaha ga hehü.” ³²Nguetho nu'u i thande yú ojä zehé, gue'a zäi i hon'u, pe nu'ahü i

'bupü ni Tahu bu mahçts'i, ne i pađi 'be'a gá guidí 'behmbü, bi 'yęn'a ra Jesús. ³³Janague'a nu ahü, m'bet'o thoho gan umhbü di manda ahü rá ts'edi Oja, ne gui hyomhbü n'da ra hogambüi nangué rá páhä Oja, ne nubüya di 'da ahü 'be'a gátho gui hyomhbü. ³⁴O guím bęndumbüihü, o guí ęmhbü: “'Be'a da zä ga 0thü 'bü nixudi.” Pęgue gui t0mhbü, 'be nixudi ja gui pařmbü büya 'be'a da zä gui 'y0thü. N'da pa ngu n'da pa i ja 'be'a din ja, bi 'yęn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hingui ho ran yađi

7 —“Nuna bi 'y0t' yu ts'oqui,” hin gui 'yęmhbü, n'dahma hinga gue'a dí ts'ep'ahü a, bi 'yęngähe ra Jesús. ²Pe nu'bü guidí yařu u mi'da ngue guím bęmhbü h0nse ahü xun ho ahü, pe Oja hin da numanho ahü 'bü. Ne 'da'ingu da 'y0t'ahü Oja tengu gá 'y0rpahü u gá yařu, bi 'yęna. ³Hanja bi zä gá nurpahü ra zi häi i o rá dä ni miřa'ihü, ne hin go guí pařmbü i o ra xecza ni dähü. In jabü ní nequi ni ts'oquiü. ⁴Ne ha da zä gui xihmbü ni miřa'ihü: “Mba ga hap'a ra häi o ni dä,” sä gui 'yęmfü, ne go man'da xun ndoho ra xecza i o ni dähü. ⁵Ęmme guidí yorpahü a guí 0thü. Pe nde'bü m'bet'o gan hořu nangué yu ts'oqui guidí hosehü, janangu'e'a da zä gui hyamp'ahü ra häi o rá dä ni miřa'ihü, bi 'yęn'a ra Jesús.

⁶O guidí unhdü a xun ho u yu fo'yo, ndetho da za ahü. O gue'bü guidí unhdü a di muui u yu ts'üdi, ndetho da nem bü häi, bi 'yęn'a ra Jesús.

Nu'bü ja da t'äp'a Oja di uni

⁷Ne x0 bi 'yęmp'ü:

—Dami 'yäfü Oja 'be'a guí homhbü, ne nu'a di 'da ahü. ⁸Nguetho nu'a to'o da 'yädi, Oja di un'na bi 'yäpi. Ne nu'a to'o ja a i honi, di und Oja a i honi. Ne nu'a to'o da hyoni da socpa n'da ra goxthi njut'i thoho, Oja da xocpa a, bi 'yęn'a ra Jesús.

⁹⁻¹¹Pe nu'ahü madague'bü gyü ts'om'bäihü, xinga n'da ahü guidí unhdü ra do ni t'ühniü 'bü i ä'ahü ra hme, ne xing ra c'ęya guidí unhdü 'bü i ä ahü ra huą, pe h0nt'a xun ho guidí unhdü ni t'ühniü. Ha maguet'a Oja ma Tahu 'bupü mahçts'i ngue hin di 'da ahü xun ho 'bü ja a guí äfü, bi 'yęn'a ra Jesús.

¹²Ne nu'bü guí nde da 'y0t'ahü ran ho ni miřa'ihü, nde'bü gui 'y0rpahü ran ho. Gue'a nam b0n'a rán t'ędi ra Moisés ne ráam hma yu p0ngahya maya'bü, bi 'yęn'a ra Jesús.

N'da ran t'uti nangué ra goxthi ne yu 'yu

¹³⁻¹⁴Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yęna:

—Nu'a ní yu't'a n'da bü ja ra te mazai, tengu'bü n'da ra goxthi xun ts'it'i, uague n'da ra t'ü'yu, ne hingui ngu yu řa'i i numanho da thopü. Pe dami hyomhbü gui cüthü bü. Nguetho nu'a ra goxthi xun ndoho ne ra da'yu ní zix a n'da bü ja ran unbi mazai, ne xun ngu u yu řa'i i numanho da thopü, bi 'yęn'a ra Jesús.

Nda'a u yu hyäte p0ngahya

¹⁵—Pe gam fähmbü nangué yu hyäte p0ngahya. Nu'bü i s0m bü guí 'bühmbü, sä 0t'e tengu'bü yu de'yo ngue xun ho, pe nu yú mbüi tengu'bü n'da ra zate. ¹⁶Ne da zä

gui p̄ahmb̄u yu hyäte p̄ongahȳa nangue yún t'òt'e i øt'e, tengu thoho yu za da ba a n'da nangue yún dät'ä i zup̄u. Nguetho hin din zup̄u ja n'da ra za n'da ran dät'ä 'b̄u hinga gue'a rá za a. ¹⁷Pe nu ra za xun ho i zuh yún dät'ä xun ho, ne ngutho ra za hingui ho i zuh yún dät'ä hingui ho. ¹⁸Nguetho nu'a ra za xun ho hin da zä din zup̄u yún dät'ä ngue hingui ho, ne ngutho a ra za hingui ho hin nj̄am'bu da zä din zup̄u yún dät'ä xun ho. ¹⁹Ne nu yu za hingui ho u yún dät'ä, da mba nt'ets'i ne da t'udi. ²⁰Janangue'a da zä gui p̄ahmb̄u u yu hyäte p̄ongahȳa nangue 'be'a da 'yøt'e, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nda'a u di manda rá ts'edi Oja

²¹Ne xø bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Ne sä ɛna yú hmuju u 'da, pe hin da yurpu di manda rá ts'edi Oja u. Pe hont'u majuani i øt' rá pähä ma Ta mahɛts'i da yurpu u. ²²Ne nu'bu bi zøn ra pa ran juanbi 'bu rán zegui, xun ngu da mbarqui da 'yɛngui: “Ma Hmu, nugähe dá mamhbe a nim hma, ne nangue ni thuhu dá hømhbe thi yu zithu, ne nangue ni thuhu xun ngu yun t'øt'e mixte dá øthe,” da 'yɛngui. ²³Pe nugä ga ɛmp'u: “Njam'bu dá pa ah̄u. Dami 'uehmb̄u ua ja ma hmigä, gyu ts'om'bäih̄u,” ga ɛmbi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Hont'a go to'o in nde da 'yø a dím ma, bi 'yɛn'a ra Jesús

²⁴—Pe nu'a to'o i øh ma nde ne i øt'a ma pähägä, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yoh̄u ngue mí ja rán 'yomf̄eni ne bi hyø a n'da rá ngu bu

ja n'da ra dongu xun juani. ²⁵Ne bin ja n'da ra da'ye, ne ɛmme xun ngu yu dehe bi 'yugui, ne bá ɛh ran dahi xun ndoho mí nde xtí yøt'a ra ngu. Pe him bi yøt'a, nguetho nu'a ra ngu mí høpu ja ra dongu xun ho. ²⁶Pe nu'a to'o i ø'a dí ma ne hingui urpa ra güenda a, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yoh̄u ngue ra 'yamb̄u, ne bi hyøh rá ngu bu mi ja n'da ra 'bomu. ²⁷Ne bin ja n'da ra da'ye ngue bi 'yuh yu dehe, ne ran dahi xun ndoho, ne bi yøt'a rá ngu. Ne ɛmme nts'utho bin ja b̄uya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu yu ja'i bi numanho rán xädi ra Jesús

²⁸⁻²⁹Ne nu'bu mi gua a bi ma ra Jesús 'bu mí hyupu ja ra nyuni, nu yu ja'i mi huhmb̄u bu bi hyonya u.

—Haguen ja i xänbi xun ho, ne hinga ngubu i xängah̄u ma xänbath̄u bu ja ra nija, bi 'yɛn'u yu ja'i.

Nguetho nu'bu mi xänba ra Jesús, bi 'yuti ngue mi ja rá ts'edi xun ho a.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yoh̄u mi h̄emb ra t'axca'ya

8 Ne nu'bu mi gua a bi man ra Jesús, ne bi gapu ja ra nyuni b̄uya, ne ɛmme xun ngu yu ja'i mí numanho da denthoho mahøn'a. ²Ne bá ɛ'a n'da ran 'yoh̄u ngue mi h̄emb ra t'axca'ya. Bin danyahmu bu mí 'bäh ra Jesús, ne bi 'yɛmbi: —Gra Hmu, nu'bu ni pähä, da zä gui 'uec'i ts'u ran u dí h̄embi.

³Ne nu ra Jesús b̄uya bi uat rá 'ye bi dädi ne bi 'yɛmbi:

—I jagä ra pähä ngue 'bex da zä i. Dami yäni.

Ne nu'bu mí 'yɛmbi, 'bexgue bi yaŋ'a ran 'yohu. ⁴Ne nu ra Jesús buya bi hecpa a ran 'yohu njon da xifi to'o a bi japi bi yaŋi, ne bi 'yɛmbi:

—Ní mba bu 'buh yu mbäjä da nu i ngue ya bi yaŋ i, ne gui un'na n'da ra 'bøts'e tengu i man yún t'ɛdi ra Moisés, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ne ja bi thopu ra hnini Capernaum buya.

Ra Jesús bi hocpa rá 'yɛhe n'da ra hmudofui

⁵Ne nu'bu mí zòm bu ra hnini Capernaum a ra Jesús, 'bex bá ɛ a n'da ra hmudofui ra mengu bu Roma, ne bin c'at'ui ne bi 'yöp ra mate, ⁶bi 'yɛmbi:

—Nu'i grá Hmu, nu n'da ma 'yɛhe i 'bem bu ja ma ngu, i ts'a rá ja'i, hingui sä di 'yaŋi, ɛmme xun 'doni, bi 'yɛmbi.

⁷Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Ga mba bu ga hoqui.

⁸⁻⁹Pe nu ra hmudofui buya bi 'yɛmbi:

—Hingui jatho gui mba bu ja ma ngu, grá Hmu, nugä hin dí sucä tengu e ne hin drá judíogä. Pe dí pađi ngue i ja ni ts'edi zehe, ngue nu'bu guim ma da yaŋi, ne 'bexgue da yaŋi, bi 'yɛna. Tengu thohogä bin 'dac'i ts'u man t'ɛdi, ne nu'bu i ja 'be'a dí xi u ma dofui ne'u ma 'yɛhe, 'bexgue 'dahmantho in ja. Ne ngutho i, da zä guim mantho ua ne 'bexgue da yaŋ buya, bi 'yɛn'a ra hmudofui.

¹⁰Nu'bu mí 'yøh ra Jesús 'be'a bi man a ra hmudofui, bi hyonya thoho ne bi xi u min 'yohu:

—Majuani dí xi ahü, njäm'bu xtá tɪngä n'da ma menguhü yu

ja'i israel dyu judíohü ngue xtám bađi i ja ma ts'edi xun ho tengu na ran 'yohu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹¹Guim bɛmhbu a dí xi ahü, xun ngu yu ja'i ngue gätho na ndoho ra ximhäi, ngue him ma mijudíohü, da 'yɛc'yɛigui ne da yurpu di manda rá ts'edi Oja, 'darbu dim 'buhmbu ma ngurpa bombøtahü ra Abraham, ne ra Isaac ne ra Jacob. ¹²Pe xun ngu ma mijudíohü ngue yún sähu xtán yurpu, pe man'da go da t'entpu ja ra 'bexui u, ne din zom bu ne din guxpu yá ts'i, bi t'ɛmp'u yu ja'i 'bu mi 'yɛn'a ra Jesús.

¹³Ne nubuya bi t'ɛmp'a ra hmudofui:

—Ní mba ni ngu, ya bin ja a gám ma nguetho gá 'yɛc'yɛi i ja ma ts'edi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ne 'bexgue bi yaŋ a rá 'yɛhe buya.

Ra Jesús bi hocpa rá suto ra Pedro

¹⁴Ne nu'bu mí mbenc'a ra hmudofui buya, xø bi tho a ra Jesús, bi zòm bu rá ngu ra Pedro. Ne bi nu 'bem bu rá oi a rá suto ra Pedro, mi hɛmb ra pa. ¹⁵Ne nu ra Jesús buya bi bendba rá 'yɛ, ne 'bex bi bøn a ra pa mi hɛmbi. Ne bi ndanc'a ra xisu buya, bi hyonba ra hme a ra Jesús ne u mín 'yohu, nguetho ya bi yaŋ'a ra xisu buya.

Xun ngu yu hyenni bi hoc'a ra Jesús

¹⁶Ne nu'bu min xui buya xun ngu yu ja'i bá ts'i bu mi 'buh ra Jesús ngue min 'yohu yu zı̄thu. Ne hønt'a n'dare bi man ra Jesús, 'bexgue gätho bi hyøn a thi u yu zı̄thu, ne bi hoc'u yu hyenni. ¹⁷Gätho bin ja 'be'a bi man a ra pøngahya Isaiás maya'bu ngue din ja 'bu mi 'yɛna:

“Da du zehé 'be'a gätho xun hëi dín nuhü, ne da nuse 'be'a gä man ü dí hëmfü,” bi 'yën'a ra Isafas 'bü maya'bü.

Yoho yun 'yohü ñna da den'na ra Jesús

¹⁸Ne nu'bü mín nu ra Jesús ngue ñme xun ngu yu ja'i mi 'bäpü, bi 'yëmp'ü yú xädi:

—Masque xun ho 'bü ga thohmbü 'danguadi ra dadehe, bi 'yëna.

¹⁹Ne nu n'da ra xänbate nijä bi 'yëmbi:

—Xänbate i, dín nde ga ten'ni i hönbü go hapü gui mba, bi 'yëmp'a ra Jesús.

²⁰Ne bi dā a ra Jesús ne bi 'yëmbi:

—Pe nu yu haho i ja yú ngu ne yu doja i ja hapü da 'yoi. Pe nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, hin'yü ma ngungä ua, bi 'yënthoho ra Jesús.

²¹Ne xø bi 'yën'a man'da ra ja'i min 'yohü büya:

—Ma Hmu, dami tōcpi ts'ü, 'be ga äcä ts'ü ma ta ne ga ten'na büya, bi 'yëmbi.

²²Bi dā'a ra Jesús, bi 'yëmbi:

—Tenga maha, nu'ü xun du da 'yä ü 'büpü, tengu'bü ne ü xun du ü, bi 'yëna.

Ra Jesús bi säyaba ran dahi ne ra t'øthe

²³Ne nu'bü mi gua'a man ra Jesús büya, 'bex bi hyu bü ja ra mbosa ne bi mbähä yú xädi, dí mba bü 'danguadi ra dadehe. ²⁴Ne bi mbü'a n'da ran dahi ts'edi bi 'yen ra dehe, ne ñme di thoni yu t'øthe, bi dons i ts'ü ra dehe a ra mbosa. Pe nu ra Jesús mí ñha, him bi 'yurpa ra

güenda 'be'a midí ja ra dehe. ²⁵Ne bi 'yä ü yú xädi ne bi 'yëmbi:

—Gra Hmu, dami nuhu, guin yanje, nguetho ya in nde ga tonthu mbo ra dehe, bi 'yëmbi.

²⁶Ne nu ra Jesús bi dādi:

—Hanja, ha ñme zi ts'ütho guí ñc'yeigahü ngue i ja ma ts'edi, ne guín suhü.

Ne nubüya bi ndanc'a ra Jesús ne bi xi a ran dahi ngue din hë ne ra dehe, ne 'bexgue bin hë büya. ²⁷Ne nu'ü yun 'yohü büya bi hyonya thoho 'be'a bi 'yø't'a ra Jesús.

—'Be'a di 'yët'ui na ran 'yohü, nguetho ne ran dahi i ø'a i xifi, ne ra dehe i ø'a i xifi, bin 'yënzehé ü.

Ra Jesús bi hoc'i yoho yun 'yohü min 'yohü yu zithu

²⁸Ne nubüya bi zøm bü 'danguadi ra dadehe büya, nguepü ra xequi Gadara. Ne 'bex bá ñpü yoho yun 'yohü ngue min 'yohü yu zithu, ne mán ts'utho ü, tengutho ü yu zate. Mí 'büpü ja yun 'yägü ü, janangue'a nu yu ja'i i su da thopü hänbü ja ran 'yägü. Ne 'bex bá ñ'ü yun 'yohü bin c'athü a ra Jesús, ne bi mbafi:

²⁹—'Be'a gní 'yëcua gra Jesús, rá Ts'unt'ü i Ojä. Ha cpí 'yëhe gui ungahe, ne hinga na søn ra pa gui ungahe, bi 'yën yu zithu min 'yohü ü yun 'yohü.

³⁰Ne hinga yatho bü mi 'bü i 'da yu ts'üdi. ³¹Ne nu'ü yu zithu büya bi 'yëmp'a ra Jesús:

—Nu'bü guín nde gui hyönje thi, dami 'daje ran t'ëdi ga cüthe nü 'yo yu ts'üdi, bi 'yën'ü:

³²—Ni mbähä, dami cüthü nü, bi 'yën'a ra Jesús.

Ne nu yu zı̄thu baya bi bøm bu ja rá mbui u yan 'yohu, ne 'bexgue bi yurpu 'buh yu ts'udi. Ne nu yu ts'udi baya bin tihi ne bi gapu ja ra nguani, him bi zä bin säya, nin uem bu ja ra dehe, bim 'beru. ³³Ne nu'u mi fä u yu ts'udi baya, 'bexgue bi mba n'dihi bu ja ra hnini, ne nu'bu mi zøm bu, bi mam baya ngue 'be'a bin ja nangue u yan 'yohu min 'yohu yu zı̄thu, ne nangue u yu ts'udi. ³⁴Ne bá ɣh yu mengu bu ra hnini baya, bi zøpu 'bäh ra Jesús, ne nts'edi bi 'yap ra mate ngue da mbengui, nguetho him bi numanho 'be'a bi 'yot'a.

**Ra Jesús bi hoc'a n'da
ran 'yohu xi ts'a rá ja'i**

9 Ne nu ra Jesús baya, xø bá hu mahøn'a ra mbosa, bá peng bu 'danguadi ra dadehe. Bi zøm bu ra hnini mi 'bui. ²Ne bá thunba bu man'da ra hyenni mahøn'a, ngue n'da ran 'yohu bá 'yox ra 'beza nguetho midí ts'a rá ja'i. Ne 'bexgue mí pa a ra Jesús mí ɣc'yei u ngue i jase rá ts'edi, janangue'a bi 'yemp'a ra hyenni:

—O te guím bñi n'yø, nguetho ya dá pun'na ni ts'oqui, bi 'yən'a ra Jesús.

³Ne nu'u 'da yu xänbate nija baya, nu'bu mi 'yøde 'be'a bi man ra Jesús, 'bex bi bñi u:

—Nuna ran 'yohu hingui ho i øt' na, ha hinga høn't'a Oja sä di punba n'da, mi ɣnse u.

⁴Pe nu ra Jesús 'bex bi bađi 'be'a mim bñ'u yu xänbate nija, ne bi 'yemp'u:

—Hingui ho guím bømhbü mbo ni mbuihu, ngue guí ɣmhbu hingui ho

'be'a dá øt'ä, bi 'yəna. ⁵⁻⁶Ha guím bømhbü nte ní mbatho dá xicä ran 'yohu, ngue rá ts'oqui ya dá punbi. Ha guím bømhbü man'da xquí paħmbü i ja ma ts'edi 'bu ga xifi da ndants'i, din 'yo. Pe nuya ga ut'ahü ngue i ja man t'ɣdigä ua ja ra häi ga punba yú ts'oqui yu ja'i, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yemp'u.

Ne xø bi 'yemp'a ran 'yohu i ts'a rá ja'i baya:

—Dami ndants'i, ɣax ni fiđi, ní mba ni ngu, bi 'yembi.

⁷Bex bi ndanc'a ran 'yohu mi ts'a rá ja'i, bi mba rá ngu. ⁸Ne nu'bu mín nu yu ja'i 'be'a bi 'yot'a ra Jesús, bin su ne bi 'yɣspa Oja nangue a n'da ra ja'i bin t'un'na ran t'ɣdi ngue di punba yú ts'oqui yu ja'i.

Ra Mateo bi den'na ra Jesús

⁹Ne nu'bu mi bøm bu ra Jesús, bi thopu mi hucä bu dí hacä ra renta, drá hyaçahägä ngue drá Mateo, ne bi 'yɣngui:

—Dami tengui.

Ne nubaya dá ndangui ne dá tenni.

¹⁰Ne nubaya 'darbu dán sihmegähe ra Jesús yú xädigähe a ya. Ne bi zøm bu xun ngu yu ziyate hyaçahäi ne yu ts'om'bäi, 'darbu dá huhmbe bu dán sihmehe. ¹¹Ne nu yu fariseo baya, ngue im bñi hønse xun ho, 'bu mi nu 'be'a bi 'yot'a ra Jesús, bi 'yängähe ngue yú xädigähe baya:

—Hanja in jabu ni xänbatehu 'darbu i sihmehu yu ziyate hyaçahäi ne yu ts'om'bäi, bi 'yən'u.

¹²Nu'bu mí 'yø'a ra Jesús 'be'a bi man u, bi 'yemp'u:

—Hingui honi to'o da mbäx u im bense xun zaqui tengu ahü, pe hont'u i paxe xam böca i honi to'o da mbäx u tengu ya i nde da dengui, bi 'yemp'u. ¹³Ní mbähä bán xähmbü bü ja ni söcuahü 'be'a nam bön'a räm hma Oja ngue i ena: “Pe nugä man'da dí numanho 'bü gui 'yøthü ran huçate xinda gue u yu 'bøts'e guidí 'dajü,” i en Oja, i em bü ja yú söcuä Oja, bi 'y'en'a ra Jesús. Ne nugä him bá ecä gan zon'du im bense xun ho, pe bá ecä gan zon'du i pađi hingui ho, janangue da zä di päh yún 'yomfëni, bi 'y'en'a ra Jesús, bi 'yemp'u yu fariseo.

Ra Jesús bi ma nda'a ní pa da 'ye't' yún sihme yú xädi

¹⁴Ne n'da ra pa büya bi zøm bü 'büh ra Jesús yú xädi ra Xuua Nxixya, ne bi 'yänni:

—Hanja dí e't'ähe man ts'ihme, ne yu fariseo, pe nu ni xädi hingui e't' yún ts'ihme u, bi t'emp'a ra Jesús.

¹⁵Ra Jesús bi man'a n'da ran t'uti 'bü mi dađi, bi 'yembi:

—Pe nu'u i 'büpü ja ran thađi hin da du yú mbüi, nguetho 'büpü a ran 'yohü din thađi. Pe da zøn ra ora da ts'ispa a ran 'yohü, ne ja da 'ye't' yún ts'ihme büya, bi 'y'en'a ra Jesús.

¹⁶Pe nu'a din xä u ma xädigä hin da bömanho 'bü ne'a ram hma maya'bü da den ya, bi 'yëna. Tengutho'bü n'da ra 'ya'bø't'e 'bü dí 'bø't'a ra 'bø't'e ma'da'yo, hin da bömanho, ne nu'a ra 'bø't'e ma'da'yo di ts'on a ra 'ya'bø't'e.

¹⁷Ne tengutho i øt' yu ja'i 'bü da xit' ra gui'uva ma'da'yo bü ja ra 'yambot'asëi, da fø'a ne dim fäni.

Janangue i xit'a ra gui'uva ma'da'yo bü ja ra mbot'asëi ma'da'yo, ne hin da føgue ne hin dim fäni, bi 'y'en'a ra Jesús, bi 'yemp'u yú xädi ra Xuua.

Ra Jesús bi xoxa n'da ra hmute xí du, ne bi hoc'a n'da ra xisu mi hëmb ra mbäji

¹⁸Ne nu'bü mí yähu u, 'bexgue bi zøm bü n'da ra ngurpi bü ja ra niја, ne bin danyahmu bü mí 'bäh ra Jesús ne bi 'yembi:

—Bi du n'da ma t'ixu, 'yørqui ts'u ra mate ga mbe gui cäx ni 'ye, ne da dambëni.

¹⁹Bex bi mba a ra Jesús, bi den'na bi du rá t'ühni. Ne gätho dá mbäcähe dyu xädigähe. ²⁰Ne nu'bü má mbähmbe bü 'yu, hin da ná sømhbe bü ja rá ngu a ra ngurpi, bi züje n'da ra xisu ngue ná 'de'mayo njeja min 'youi ra mbäji. Bi hyän bü rá xütha ra Jesús ne bi därpa rá nyäni rá pahni. ²¹Nguetho mí ense ra xisu: “Go hontho ga thärpa rá pahni, ya da yangui.” ²²Ne nu'bü mi därpa rá pahni ra Jesús a ra xisu, 'bex bi nyë a ra Jesús, bi nu a ra xisu ne bi 'yembi:

—Damin johya gra xisu, ya bi yan i nguetho gá 'yëc'yei i ja ma ts'edi, bi 'yembi. 'Bexgue gue'a ra ora bi yan'a ra xisu büya.

²³Ne bi tho a ra Jesús büya, dá søngähe bü rá ngun'a ra ngurpi, ne mí 'büpü yu mbe'bida ne xun ngu yu ja'i mi 'büpü ngue mí ena xtä 'yäh ra hmute xí du. ²⁴Ne bi 'y'en'a ra Jesús:

—Dami põmhbü thi, nguetho nuna ra hmute him bi du, ne i ađho, bi 'yembi.

Pe bin thetho ɯ yu ja'i 'bɯ mi 'yø a bi xifi, nguetho mi pa ɯ ya xí du ra hmute. ²⁵Ne nu'bu mi bøn'ɯ yu ja'i bɯya, bi thopɯ mbo mi 'ben a ra hmute ra Jesús, ne bi bendba rá 'ye 'bex bi ndanc'a n'dihi ra hmute. ²⁶Ne gátho na ndoho ra xequi bu bi 'yø ɯ yu ja'i 'be'a bin ja.

Yoho yu xädä bi hoc'a ra Jesús

²⁷Ne bi bøm bu rá ngu ra ngurpi a ra Jesús. Ne bi denni yoho yu xädä, ne i mba't' bu ní mba:

—Dami huğgä'be, gram bom'beto i ra David, bi 'yɛmbi.

²⁸Ne bi zøm bu ja ra ngu a ra Jesús, bi den'ndu yu xädä. Nu ra Jesús bi 'yänni:

—Ha guí ɛc'yeiui i ja ma ts'edigä ngue ga xoc'a ni däui, bi 'yɛn a ra Jesús.

—Dí ɛc'yei'be ngue i ja ni ts'edi, gra Hmu, bi 'yɛn ɯ yu xädä.

²⁹Nu ra Jesús bɯya bi därpa yú dä ne bi 'yɛmbi:

—Din ja tengu a gá 'yɛc'yeiui, bi 'yɛmbi.

³⁰Ne 'bex bi xo ɯ yú dä. Ne nu ra Jesús bɯya bi hecpa ɯ yun 'yohu, bi 'yɛmbi:

—Njon gui xihmi 'be'a dá øt'aui.

³¹Pe høntho bi bøm bu yu xädä, 'bex bi xih yu ja'i 'be'a bi 'yørpa ra Jesús.

Ra Jesús bi xocpa rá nde n'da ra gore

³²Nu'bu mi bøn ɯ yu xädä, xø bá ts'inba man'da ran 'yohu a ra Jesús. Midí goreba n'da ra zı̄thu min 'youi.

³³Nu ra Jesús bɯya bi hyønba thi ra zı̄thu min 'youi a ra gore, 'bex bi nyä a bɯya. Nu yu ja'i bɯya bi hyonya thoho 'bu mi nu a bin ja, ne bi 'yɛna:

—Hinjám'bu xtá nuhu ua ja ma häihɯ ra Israel tengu dí nuhu ya, bi 'yɛn ɯ.

³⁴Pe nu ɯ yu fariseo sä i ɛna:

—Nuna ran 'yohu i høn a thi yu zı̄thu nangue rán t'ɛdi bi un'na rá hmu yu zı̄thu, sä i ɛn ɯ.

Bi huɛc yu ja'i ra Jesús

³⁵Ne nu ra Jesús nzai mi pa bu ja yu hnini ne min xänbate bu ja yu nija, ne mim mam bu ran ho ma'da'yo ngue 'bepu ní manda rá ts'edi Oja. Ne midí hoqui hønt'a go man ɯ mi hɛmb yu ja'i. ³⁶Ne bi huɛc'ɯ yu ja'i a ra Jesús nguetho mi 'bui tengu'bu yu de'yo 'bu njon midí jamansu, i 'yodumbui thoho. ³⁷⁻³⁸Ne bi 'yɛngähe ngue yú xädigähe:

—Majuqni dí xi ahɯ, xun ngu yu ja'i i 'bui ngue di döp rá mbui Oja 'bu 'bo'o da xifi nangue'a, pe hingui ngu i 'bui ngue da xifi. Nde'bu gui 'yäfɯ Oja di un ra 'befi mi'da da mbäx'a rá 'befi. Tengu'bu i ja n'da ra huqhi xɯ 'yot'i, ne hingui ngu yu mbefi, ne da 'yöp'a ra mehuqhi mi'da yu mbefi 'dahma da xoc'a n'dihi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi zänni

'de'mayoho yú xädi

10 Ne nu ra Jesús bɯya bi zängahe dí 'de'mayoho gähe yú xädigähe, ne bi 'daje rán t'ɛdi ga hømhbɛ thi yu zı̄thu ne ga hoje 'be'a gä nín ɯ i hɛmb yu ja'i.

²Ne nugähe 'de'mayoho bi zängahe, m'bet'o ra Simón, gue'a ra Pedro, ne'a ra Andrés rán 'yohu a ra Pedro. Ne ra Jacobo ne a ra Xuua rán 'yohu a ra Jacobo, ngue gätho

yoho yú ts'unt'u ra Zebedeo u. ³Ne ra Felipe, ne ra Bartolomé, ne ra Tomás, necä dra Mateogä ngue min haçahäigä, ne ra Jacobo rá ts'unt'u ra Alfeo, ne ra Lebeo ngue gue'a rá thuhu ra Tadeo; ⁴ne ra Simón t'ëmbi ra cananista; ne ra Judas Iscariote, gue'a xí dá a ra Jesús. Ne guecähe 'de'mayoho bi huangähe ra Jesús.

**Bi mben'du yú xädi da
mamp'a rá m hma**

⁵Ne nu'bu mí zängahe dí 'de'ma yohogähe bi 'yënje:

—Nuya hin gui mbähä bu i 'bu u him ma mijudíohu, dyu israelhu. Xínga gueru ra xequi Samaria gui mbähä. ⁶Pe nuya gui mbähä bu 'bu u ma menguhu yu israel. Nu'u i 'bui tengu yu de'yo bi 'beh ra 'yu in nde xtán donspu ja ran ðate. ⁷Ne nubu hapu gui mbähä gui 'yemfu: “Damin umhu ya ngue di manda ahü rá ts'edi Oja,” bi 'yëngähe ra Jesús. ⁸Gui hoju u i hëmp'a ra t'axca'ya, ne hont'a go man u i hëmb yu ja'i, ne gui soxhu u xon du, ne gui hyomhu thi yu zithu in 'yohu 'da yu ja'i. Ne nu'bu gui 'yothu u, hin gui 'yäh nin zäbihu, nguetho hin dá pä ahü a ma ts'edigä, bi 'yëngähe ra Jesús.

⁹Ne hin te ma mbeti gui hyaxhu 'bu gá mbähä, bi 'yëngähe. ¹⁰Ne xín ni tu'doza gui tuxhu, ne hont'a ni he guí hehu ne hont'a ni thixfani gui 'yuthu, ne hin'yu 'be'a gui hyaxhu, nguetho nubu gui sòmhu i ja nin t'ëdi ngue da zimanho ahü u.

¹¹Ne nu'bu gá sòmhu bu ja yú hnini ma mi israelhu gui 'yänhdü hapu 'bu a n'da ran 'yohu ngue

ra hocja'i ne nu'a gätho yu ja'i i numansu a. Ne gueru gam 'bühmbu bu, jague'bu gui thohmbu bu man'da ra hnini mahon'a, bi 'yëngähe ra Jesús. ¹²Nu'bu gá sòmhu bu ja rá ngu, gui zenguahü, gui 'yäfu rán japi Oja nangue'a. ¹³Ne nu'bu rán säui a da 'yot'ahu u yu mengu bu hapu gui sòmhu, Oja di un rán japi gá 'yäfu büya. Pe nu'bu hin'na, tengutho 'bu nte gamí 'yäfu. ¹⁴Ne nubu hapu gui sòmhu, nu'bu hin da zimanho ahü ne hingui nde da 'yomanho a guí xihmbu, dami pòmhu bu ne gui huaju yu böhäi ni guahu. Nu'a nam bön'a gui sohmbu bu u. ¹⁵Ne majuani dí xi ahü, nu yu mengu bu i ja n'da ra hnini hin da zimanho ahü, pe nu'bu bin ja ra pa ran juanbi, man'da emme xun u tho da nu, xinda gue'u mí 'bupu maya'bu bu ja ra hnini Sodoma ne ra hnini Gomorra, bi 'yënje a ra Jesús.

Yun unbi da nu yú xädi ra Jesús

¹⁶Ne xø bi 'yëna:

—Nuya hönbu go hapu ga pen'nahu, emme di un'nahu u 'bupu, tenguthoho yu zate di unba yu de'yo. Damim fähmbu tengu yu c'ëya ne gui 'yothu tengu ot' yu t'azu, hont'a ran ho gui 'yothu. ¹⁷Ne gam fähmbu, nguetho nu yu ja'i di dá ahü bu 'buh yu ngurpi bu ja yu nija, ne da mber'ahu. ¹⁸Ne da zix'ahu bu 'buh yu ze'mi ne yu ts'ut'abi, nguetho guí ëc'yeigahu, pe hinga ndetho da zix ahü bu. Nguetho nu'bu da zix ahü bu, da zä guí xihmbu yu ze'mi ne yu ts'ut'abi nangue ma thuhugä, n'dahma ne u yu judío ne u i thände yú oja zehe

da 'yøde nanguecä. ¹⁹Ne nu'bu da ts'ix ahü bü 'buh yu ts'ut'abi, o guí hädumbüihü 'be'a guim mamhbü o gue'bü da zä gan yähu uague hin'na, nguetho Ojä di 'da ahü ran 'yomfëni 'be'a gui mamhbü 'bü bi mba ma juan'ni ahü. ²⁰Nguetho hinga gueſe ahü gan yähu 'bü bi mba ma juan'ni ahü, pe gue'a rá Hogandähi Ojä ma Tahü din ya, bi 'yëngähe ra Jesús.

²¹Ne dim 'bü i 'da di däse yän 'yohü da mba ntho. Ne nu'ü 'da di däse yü ts'unt'ü bü 'buh ra ze'mi da tho. Ne dim 'bü i 'da yu ts'unt'ü di yap zehë yü ta ngue da tho. Ne din jabü da t'örpa ü i ëc'yeigui, bi 'yën'a ra Jesús. ²²Ne gätho na ndoho ra ximhäi da ts'an ahü nanguë guí tengahü, pe nu'bü gui hyäthü gue'bü go ran zegui, gui täha gan yamhbü büya, bi 'yën'a ra Jesús.

²³Ne nu'bü n'da ra hnini di 'uc'ahü, dami 'dahmbü bü, ne gui mbähä bü man'da ra hnini büya. Ne majuani dí xi ahü, hin gní täthü gätho yu hnini Israel gui xihmbü rá m hma Ojä ne gui 'dahmbü, 'bü bá pengä.

²⁴⁻²⁵Ne tengu thoho n'da ra xädi hin da t'ëmbi xün ho 'bü him bi t'ëmbi xün ho rá xänbate; ne hin da hnumanho n'da ra 'yëhe 'bü him bi hnumanho rá hmu. Ne din jabü da 'yøt'ahü, hin da numanho ahü yu ja'i, tengu thohogui him bi hnumanhogui, ne i t'ëngui drá zïthu, bi 'yën'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hønt'a Ojä da ts'u

²⁶—Janangue'a hin gui suhü 'be'a da 'yøt'ahü yu ja'i, guehma gui mamhbü a dí xi ahü. Hin gui cømhbü a. ²⁷Nu'a dí xi ahü

ua njonguin nu, dami mamhbü bü 'buh yu ja'i, ne nu'a dí xi ahü njongui øde, dami mbahmbü bü ja yu hnini, da t'øpü 'be'a gätho dá xi ahü ya, bi 'yëngähe ra Jesús. ²⁸Ne o guí suhü ü in nde da hyo ahü, hin'yü yü ts'edi ne'a ni mbüihü di juat'ahü. Man'da xün ho 'bü gui suhü a Ojä, ne hønt'a i sä di ün'na ni ja'ilhü ne ni mbüihü bü ja ran ünbi mazäi, bi 'yëngähe ra Jesús.

²⁹⁻³¹Janangue 'yo guí hädumbüihü, guim bëmhbü yu doja i 'bä bü ja yu täi, hingui ngu di muui, pe nu'ü xinga n'da da du 'bü hin rá pähä Ojä da du. Janangue'a guim bëmhbü, hin'yü 'be'a din ja ahü 'bü hin rá pähä Ojä din ja. Nguetho man'da di mu ahü bü na nu Ojä xinda gue ü yu doja, ne i pädi gätho nanguë ahü. Janangue'a hin gan suhü, bi 'yëngähe ra Jesús.

Da ma to'o ten ra Jesús

³²—Ne gätho to'o da mam bü 'buh yu ja'i ngue i tengä, necä gam ma bü 'buh ma Ta nubü mahëts'i nanguë ü. ³³Pe nu'a to'o din cøm bü i 'buh yu ja'i nanguecä, necä xin ga cøm bü bí 'buh ma Ta bü mahëts'i, bi 'yëngähe ra Jesús.

Ra Jesús bi ma da ts'ü ü to'o da denni

³⁴—Ne hin guim bëmhbü ngue bá ëcä da zeh yu sui, pe man'da din ja yu sui nanguecä. ³⁵⁻³⁶Nu yu 'yëc'yei da ts'üpü ja rá nguse, nu'bü hing yu 'yëc'yei 'büpü. Nu yün 'yohü din sühmbü yü ta, ne nu yu xisu büya din sühmbü yü mbe ne ü yü cä, nanguë ü hingui ëc'yeigui, bi 'yëna.

³⁷Pe nu'bü n'da ra ja'i man'da im bën'a rá ta ne rá mbe xinda guecä,

hin ga ɛmbi ngue rá hmugui. Ne nu'bu n'da ra ja'i man'da im bɛn'a rá ts'ant'u ne rá t'ixu xinda guecä, ngutho u hin da zä ga ɛmbi ngue rá hmugui, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³⁸Pe nu'bu 'bo'o ɛna i tengui ne hingui hä't' yun unbi da t'ørpe, necä xín ga ɛmbi rá hmugui. ³⁹Ne nu'a to'o da zu da thäcpa rá te nanguecä, da mba ma unbi bu ja ran ðate rá te a, pe nu to'o hin da zu da thäcpa rá te nanguecä, hin da mba ma unbi bu ja ran ðate a, bi 'yɛngähe ra Jesús.

Ra Jesús i man yun t'unni

⁴⁰Ne xø bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nu'a to'o da zimanho ahü, necä xin bi zimanhogui, ne'a bá pengä xim bi zimanho a. ⁴¹Ne nu'a to'o da zimanho n'da rá pøngahya Oja nanguie a ra 'befi i øt'e, 'da'angu ran ho din t'unui a ra pøngahya. Ne nu'bu 'bo'o da zimanho n'da ra hocja'i nanguie a ran hocja'i i øt'e, 'da'angu ran ho din t'unui a. ⁴²Ne nu'bu n'da ra ja'i i ja 'be'a di un'na n'da ma xädigä ngue'a i tengui, madague'bu hønt'i ts'u ra dehe di unni, pe ne a i ja 'be'a din t'unni ngue man'da xun ho, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Xuua Nxixya bi manda dí änni to'o a ra Jesús

11 Nu'bu mi gua a man ra Jesús buya, bi mbengähe dí 'de'mayohogähe. Ne n'danni bi mbase ra Jesús buya. Bi mba bin xänbate bu mi'da yu hnini bu ra häi Galilea.

²Ne mi ofädi ra Xuua Nxixya, ne bi sifi 'be'a gätho bi 'yøt'a ra Cristo, jananguie'a bi mben'ndu yoho yú

xädi a ra Xuua. Ne nu'bu mi zøm bu 'buh ra Jesús, ³bi 'yänni:

—Ha gue'e gra Cristo, gra Thahni i Oja, ngue mi hma ba ɛhe, uague ga thoqui ga tømhbü, bi 'yɛn'u yú xädi ra Xuua.

⁴⁻⁵Nu ra Jesús buya bi 'yɛmp'u yú xädi ra Xuua:

—Ni mbe bu, gui xihmi a ra Xuua 'be'a gätho guí øhmi, bi 'yɛmbi. Dami xihmi 'be'a guín nuui, ngue nu yu xädä bin zø yú dä ya, ne'u yu dogua i 'yo, ne'u mi hemb ra t'axca'ya ya bi yan u, ne'u yu gogu ya i øhnahya ya, ne'u 'da xøn du i pa nsots'i, ne yu hyoya i si a ram hma ngue 'bepu dí m pø u. ⁶Majapi u to'o hin di u't' yú mbui nanguecä, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bu mi 'yɛmp'u yú xädi ra Xuua.

⁷Ne nu'bu mi mbenc'u yú xädi ra Xuua, nu ra Jesús bi xih yu ja'i 'be'a øt' ra Xuua, ne bi 'yɛmbi:

—'Be'a guí mbähä guin nuhu bu ja ra ðapo 'bu mi 'bupu ra Xuua. Ha gá mbähä gbá nuhu n'da tengu ra xithi i en ran ðahi. ⁸Uague gá mbähä gbá nuhu n'da ran 'yohu mahotho rá he mí he. Pe guí pähmbu to'o mahotho yú he i 'bupu ja yu ngunts'ut'abi u. ⁹Uague gá mbähä gbá nuhu n'da rá pøngahya Oja. Majuani ngue gán nuhu n'da rá pøngahya Oja, ne nu'a, man'da xun hets'i rá ts'edi a xinda gue'u gá mi'da yu pøngahya. ¹⁰Nguetho gue'a ra Xuua a mí hmam bu ja rám hman Oja maya'bu 'bu mí 'yɛna:

M'bet'o ga pehna n'da ran 'yohu ngue mam 'behni da xih yu ja'i ngue da døp'e'e xun ho,

bi 'yɛn Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹¹Majuani dí xi ahü, njon mí 'büh man'da ran 'yohü man'da xün hets'i nangue a rá 'befi bin t'unni xinda gue a ra Xuua. Pe hont'a go to'o din uni ngue di manda rá ts'edi Oja, madague'a hingui hets'i rá 'befi din t'unni, pe man'da xtán hets'i bü dí nequi, xinda guepü ni nequi a ra Xuua ya, bi 'yëna.

¹²Asta gue'bü mi dümp' rá 'befi ra Xuua ne guehya, i honi da yurpü di manda rá ts'edi Oja yu ja'i. Ne nu'ü i humberi i honi, da dāha da yurpü, bi 'yën'a ra Jesús. ¹³Ne gue'a bi man ü yu pōngahya maya'bü ü bin ja, ne mí em bü ja yün t'edi Oja, ne gue'ü mí man ü 'bü hín nim 'büh ra Xuua. ¹⁴Ne nu'bü guí ex'eyi a dí xi ahü, guí pāhmbü ngue tengu'bü da gue a ra Elías a ra Xuua, ngue gue'a ra Elías guí tōmhbü ngue mí 'büh maya'bü. ¹⁵Ne nu'bü 'bo'lo i ja rá zagu di jamansu a dí m angä ya, bi 'yën'a ra Jesús.

¹⁶Ga xi ahü 'be'a guí øthü ya, ngue nte guí urpahü ra güenda. Guí øthü tengu i øt' yu t'ühni 'bü in eni. Din suse ü, ne i xih yú mit'ühnihü: ¹⁷“Dá pixt' mam 'bixt'i pe hin gá 'yurpahü ra güenda, ne hin gán nēhmbü,” i en'ü 'da. “Pe nugähe dá pe'be n'da ra 'bei ngue tengu'bü xøn du n'da, pe nte gá bēhmbü ne hin gán zomhbü,” i en'ü mi'da yu t'ühni. ¹⁸Ne ngutho guí øthü, hin gá 'yurpahü ra güenda a ra Xuua, ngue him mi ho yün sihme ne him bi zi ra vino, pe gá 'yēmdahü in 'youi ra zjthu. ¹⁹Pe nugä, dán ja'igä ua ja ra ximhäi, xün ho man ts'ihme 'bü n'dandj ne ma ts'ithegä, pe xinga guecä guí urcahü ra güenda. Pe guí xijü yu fehni, guí

enju: “Nuna ran 'yohü ran zäthu ne ra mihni na, ne yú amigo yu ts'om'bäi ne yu ziyate hyaçahäi,” guí enju. Pe Oja i pađi 'be'a xün ho da 'yøt'e ngue bi zānga'be, bi 'yën a ra Jesús.

N'da ram hma nangue ran ünbi da nu yu ja'i him bi päh yú mbüi

²⁰Ne man'da ram hma bi man ra Jesús nangue yu hnini bü bi 'yøt'e xün ngu yün t'øt'e mixte. Nguetho nu yu ja'i bü, njām'bü bi nde bi päh yú mbüi, madague'a bi nu yün t'øt'e mixte. Ne bi 'yën'a ra Jesús:

²¹—Hüghi maha ahü gyü menguhü bü ra hnini Corazín ne ra hnini Betsaida, nguetho nu'bü xcä øt'ä yün t'øt'e xcä ut'ahü bü ja ra hnini Tiro ne ra hnini Sidón, xtán du yú mbüi nangue ran ts'lo mí øt'ü ne xtí päh yú mbüi ü. ²²Janangue'a nu'bü bi zøn ra pa din ja ran juānbi, man'da xün ü tho ran ünbi guí nuhü xinda gue ü 'büpü Tiro nepü Sidón, bi 'yēmbi. ²³Ngutho ahü gyü menguhü ra hnini Capernaum. Masque guí emhbü man'da xün hets'i rá ts'edi ni hninihü xinda gue ü mi'da. Pegue hin'na, guehma da mba ma juadi ahü. Nguetho nu'bü xcä øt'ä yün t'øt'e mixte bü ra hnini Sodoma tengu dá ørpü ja ni hninihü, hin xtán guadi nangue ra sibi, nguetho xtím päh yün 'yomfēni yu mengu bü, ne guexta'a di jat'a ra hnini ya. ²⁴Pe guehma majuani dí xi ahü, 'bü bin ja ran juānbi, man'da xün ü tho ran ünbi guí nuhü, xinda gue a da nu yu mengu bü ra hnini Sodoma, bi 'yën'a ra Jesús.

Ra Jesús i hurpa rá mbüi n'da

²⁵Ne nubüya nu ra Jesús bin yäui Oja ne bi 'yëna:

—Ma Ta i, gra Hmu mahçts'i, ne gra Hmu ua ja ra häi, jamadi ya ngue gá japi him bi ba'a ram hma nangue ni ts'edi u im bense ja yán 'yomfenise, pe gá japi bi ba'di nangue'u u i hon'a'i, tengu yu t'uhni ngue hin te i pa'di. ²⁶Ne gue'a gá 'yot'e ma Ta i, ngue gue'a gá numanhose guí ot'e, bi 'yén'a ra Jesús 'bú min yaui Oja rá Ta.

²⁷Ne xø bi 'yemp'u yu ja'i buya:

—Gátho 'be'a i ja, bi 'dacá ma Ta. Ne njon da baqui xun ho, hinda hont'a ma Ta i paqui. Ne njon da ba'di xun ho ma Ta, hinda hongdá ngue rá Ts'unt'ugui dí paçá a, ne u ngue ma páhä ga japi da ba'di, bi 'yén'a ra Jesús. ²⁸⁻³⁰Ne nu'bu gá yáhmú ne gán xombuihu nangue 'be'a gátho guí othu, ba éhmú guí tengahu, ne nugá ga hut'a ni mbuihu. Ne nu'a ra 'befi dí 'da ahú hingui he'i a, tengu'bu dí huthu ran thuyá dín hyanbahú ya. Ne nugá dí set ma mbui ne hin'yu ran 'yets'i ma mbui, ne ga xán'nahú ngue njabú guí 'yothu, ne ga hut'a ni mbuihu, bi 'yén'a ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yuti nda'a man'da xun ho xtá 'yot'u yu fariseo

12 Ne nu'a n'da ra pa mi 'yo a ra Jesús bú ja yu huáhi. Necáhe dá mbáhmbe yú xádigáhe a, 'bú ra pa ran ts'áya. Dá ndehmehe ne dá taje 'da yu trigo. Dá tçnt' ma 'yehe u yu trigo ne dá sahe. ²Nu yu fariseo bi nu 'be'a dá øthe ne bi 'yemp'a ra Jesús:

—Nu ni xádi bi 'yot'a hin xtá 'yot'e, nguetho bi 'yot'a n'da ra 'befi ra pa ran ts'áya, 'bú mi duc yu trigo.

³Ne bi da'a ra Jesús, bi 'yembi:

—Ha hin gán nuhu bú ja ni søcuáhu, ngue ne a ra David bi mbesta a rán t'edi Oja 'bú mi mbähá u 'da, ne bin tumanthuhu, má hin'yu 'be'a da zi u.

⁴Janangue'a bi yurpu ja rá ngu Oja, bi zi u yu 'bøxthuhme him mi sä da zi u, pe hont'u yu mbäjä mi si u. Pe hin guí émhbu bi 'yot' ra ts'oqui ra David, bi 'yén'a ra Jesús. ⁵Uague hin guím bémhbú 'be'a mam bú ja rán t'edi ra Moisés nangue yu mbäjä 'bupú ja ra nija, ngue ne'bu ra pa ran ts'áya i øt' yú 'befi. Pe hing ra ts'oqui a i øt'e, nguetho guerpú ja ra nija dim pefi. ⁶Ne nugá dí xi ahú, man'da xun he'ts'i ma ts'edigá xinda gue ra nija, hanja guí émhbu bi 'yot' ra ts'oqui ma xádigá, bi 'yembi. ⁷Pe nu ahú hin guí pahmbú 'be'a nam bøn'a im ma bú ja rá m hman Oja ngue i éna: “Nugá man'da dí nde din ja nin hugcatehu, xinda gue gui hyohú yu zu'ue ngue gui pøcahu,” i é n Oja, bi 'yén'a ra Jesús. Nu'bu xquí pahmbú 'be'a nam bøn'a, hin xcami ya'fu u hin'yu yú ts'oqui, bi 'yén'a ra Jesús. ⁸Ne nugá guecá dán ja'igá ua ja ra ximhäi, drá hmu, ne i ja man t'edi ga mangá 'be'a da 'yot' yu ja'i ra pa ran ts'áya, bi 'yembi.

N'da ran'yohu ra mbedi rá 'ye bi hoc'a ra Jesús

⁹Ne bi thoh puya ne bi yurpu ja ra nija. ¹⁰Ne nu yán sáihu a ra Jesús mi nde xtán dınba n'da ra ts'oqui ngue mi sä xtí yapí, ne bi t'emp'a ra Jesús:

—Ha da zä da mba ma hoqui a ra pa ran ts'áya n'da ra hyçenni, uague

hin'na, bi 'yɛn'ɸ. Nguetho mí 'bɸpɸ n'da ran 'yohɸ ngue ra mbedi rá 'ye.

¹¹Ne bi dɸ'a ra Jesús:

—Ha i 'bɸ a n'da ahɸ ngue nu'bɸ ni dɛ'yohɸ da dɸpɸ ja ra hyɸhɸi gue'bɸ ra pa ran ts'ɸya, ha hin gui jɸxhɸ. ¹²Ha má guet'a n'da ra jɸ'i ngue hin da zɸ da t'ɸrpa ran ho 'bɸ ra pa ran ts'ɸya. Ne nu'a, man'da di muui xinda gue yɸ dɛ'yo, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹³Ne nubɸya, bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Dami juɸn ni 'ye, bi t'ɛmp'a ran 'yohɸ.

Ne bi juɸn bɸya. Ne 'bex bi gohi xɸn ho tengu man'da rá 'ye xɸn ho.

¹⁴Ne nu yɸ fariseo ɛmme bin cue bɸya. Bi bɸm bɸ ja ra nija, bi nyɸse ɸ 'be'a dí zɸ da hyo ra Jesús.

**Maya'bɸ bi hma 'be'a
bi 'yɔt'a ra Jesús**

¹⁵Ne nu'bɸ mi bɛn'a ra Jesús 'be'a mi nde xtá 'yɸrpa ɸ yɸ fariseo, bi bɸm bɸ bɸya, bi mba n'danni, ne ɛmme xɸn ngu yɸ jɸ'i bi numanho da denthoho. Ne gɸtho midín hyɛnni bi hoc'a ra Jesús. ¹⁶Ne bi xi ɸ njon da xifi to'o a bi hoqui. ¹⁷Ne nu'a bi 'yɔt'a ra Jesús ngue njon bi ndepe da xifi, bin theui a mi hma maya'bɸ 'bɸ mi 'yɛn'a ra pɸngahyɸ Isaías:

¹⁸Nuna guehna ma 'yɛhegɸ dá huahni

ngue ɛmme didí huɛçɸ ne i hurca ma mbui,

ga un ma Hogandɸhi ngue da xi ɸ i thɸnde yú oja zɛhe, nangue ran juɸnbi ga ɔt'ɸ 'bɸ ran zɛgui ra pa.

¹⁹Ne hin din sɸte a ne xín dim mbatho, ne hingan ts'edi din yɸ hapɸ din 'yo.

²⁰Ne nu'ɸ in ja tengu'bɸ ra xithi bi domp' ran dɸhi, da xots'i mahɸn'a.

Ngutho ɸ in ja tengu n'da ra sibi mi ts'ɸtho da huɛzehe, di japi ngue da dɛ xɸn ho mahɸn'a, asta gue'bɸ bi zɸni dim hmu xɸn ho ua ja ra ximhɸi, ne din jabɸ da 'yɔt'e.

²¹Ne gɸtho yɸ jɸ'i 'dahma 'dan'yo bɸ na yɸ da dɔmp' ran ho da 'yɸrpa ɸ, i ɛn Oja, bi 'yɛn'a ra Isaías maya'bɸ.

Gue'a bi ma nangue ra Cristo rá Thahni Oja.

**Bi t'ɛmbi n'youi rá ts'edi
ra zɸthu a ra Jesús**

²²Ne n'da ran 'yohɸ min 'youi ra zɸthu ne mi xädä ne mi gore, bi ts'ixpɸ 'bɸ a ra Jesús, ngue di hoqui. Ne 'bexgue bin zɸ yú dɸ, ne bi nyɸ bɸya. ²³Nu'ɸ gɸtho bi nu 'be'a bi 'yɔt'e bi hyonya thoho ɸ, ne bi 'yɛna:

—Masque guehna mi man ɸ yɸ pɸngahyɸ, ngue rá m bom'beto ra David, ngue rá Thahni Oja, bi 'yɛn'ɸ yɸ jɸ'i.

²⁴Ne nu yɸ fariseo 'bɸ mi 'yɔde 'be'a i man yɸ jɸ'i, bin cue ɸ, bi 'yɛna:

—Nuna ran 'yohɸ na i hɸn a thi yɸ zɸthu nguetho in 'youi rá ts'edi a yú hmu, sä ɛn'ɸ.

²⁵⁻²⁶Ne 'bex bi bɸ'a ra Jesús 'be'a mim bɛn'ɸ yɸ fariseo ne bi 'yɛmp'ɸ:

—Pe him majuɸni guí mamhbɸ, nguetho nu ra zɸthu hin da zɸ din sɸsehɸ yám fäts'ihɸ. Nu'bɸ din sɸse din juase yú ts'edi ɸ 'bɸ, tenguthoho 'bɸ n'da ra ts'ɸt'abi din heque ne din tunhdɸ ɸ yám

fäts'ihü, di 'bese yú ts'edi 'bü. Ne ngutho n'da ra hnini o gue n'da ra ngu 'bü din heque, pe gä dim 'be ü. ²⁷Nu'ahü guí ãmhbü dín 'yo'be rá ts'edi ra zïthu, janangue'a i sä dí høn a thi yu zïthu, sä guí ãmhbü. Pe xi'bü da gue'a dí øt'ä, ha in jabü ü guí xänbahü 'bü i høn a thi yu zïthu ü. Ne guese ü i ut'ahü ngue him majuañi a guí mamhbü, bi 'yën'a ra Jesús. ²⁸Þegue rá Hogandähi Ojä dá høn a thi yu zïthu ne dá ut'ahü ngue ya di manda rá ts'edi Ojä ua guí 'bühmbü, bi 'yëmp'ü.

²⁹Ne tenguthoho n'da ran 'yohü 'bü i 'büpü ja rá ngu, hin njongui sä da yürpü 'bü hinga m'bet'o da mba nthurpi yú 'yë, ne nuya sä da yürpü ne da hyäspi 'be'a gätho i ja bü. Dín jagä bü, him mí sä xcá mispa yu zïthu 'bü hin xcá tapä ü yú hmu, bi 'yën'a ra Jesús.

³⁰Ne nu'a to'o hingui numansugui, man sui'be a. Ne nu'a to'o hingui øt' ma 'befi i di japi dim 'be ü mi'da, bi 'yën'a ra Jesús.

³¹Janangue'a dí xi ahü, hønt'a go má ts'oqui ne hønt'a go má ts'ore da man a n'da, i sä da mba ma punbi, pe nu'bü i man ra ts'ore nangue rá Hogandähi Ojä n'da, ya hin da zä da mba ma punbi n'da 'bü. ³²Pe dí xi ahü, nu'bü 'bo'o da man ra ts'ore nanguecä, dán ja'igä ua ja ra ximhäi, pe i sä da mba ma punbi a. Pe nu'a da man ra ts'ore nangue rá Hogandähi Ojä, pe hin jam'bü da mba ma punbi a, bi 'yën'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'da'anguui a rá mbüi n'da a rán t'øt'e n'da

³³—Pe nu'bü xün ho ran t'øt'e ngue dá høn a thi ü yu zïthu,

nde'bü gui numanhoju 'bü, nguetho gui 'yëmfü xün ho ra za gue'bü xün ho rán dät'ä. Pe nu'bü hingui ho yün dät'ä gui 'yëmfü hingui ho ra za 'bü. Nguetho nu yün dät'ä i zürpü da bā a n'da nda'a ní za a, bi 'yën'a ra Jesús. ³⁴Nu ahü, tengu'bü yú meni ahü yu pozü. Hague dán zä gui mamhbü n'da ra nde xün ho 'bü xün ts'otho ahü. Nguetho nu'a i yurpü rá mbüi n'da, gue'a i pøn rá nde n'da, bi t'ëmp'ü yu fariseo. ³⁵Nu'a ran 'yohü i yuh ran ho rá mbüi, hønt'a xün ho im ma, pe nu'a ran 'yohü xün ts'o, hønt'a im ma, nguetho xün yuh ran ts'o rá mbüi. ³⁶Ne dí xi ahü ngue nu'a ra pa din ja ran juañbi, gätho yu ja'i da mba ma juañbi nangue a him bin 'yomfëni 'be'a i mba a bi man ü. ³⁷Ne nangue yüm hma gä mamhbü dí ts'an'nahü ran ünbi 'da ahü ne dí mba ma thøgue 'da ahü, bi 'yën'a ra Jesús.

Ra Jesús nte ma hmëpya bi 'yu 'bü mi t'äp yu hmëpya

³⁸Ne nubüya, bi t'ëmp'a ra Jesús, bi 'yëmp'ü 'da ma ngürpihe yu fariseo ne yu xänbate nijä:

—Gra xänbate, dami 'yurcahe n'da ra hmëpya ngue'bü majuañi Ojä bi 'da'a ni ts'edi.

³⁹Bi dā'a ra Jesús:

—Nu'ü xø 'uegue nangue Ojä ne xün ts'o yú mbüi, gue'ü i äh yu hmëpya ü. Pe hin da t'ut yu hmëpya ü, pe hønt'a n'da ra hmëpya da t'uti, tengu bi 'yøt'a ra Jonás. ⁴⁰Ngue tengu thoho ra Jonás, hyu pa ne hyu xui bi 'yo bü mbo rá foho n'da ra dāhua, ne ngutho din jacä guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, hyupa

ne hyu xui ga o bu 'bu u xun du, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bu mi 'yɛmp'u. ⁴¹Ne dí xi ahɛ, nu'u mí 'bupɛ ra dahnini Nínive 'darbu gam 'bähmbu u 'bu bin ja ran juɛnbi 'bu ran zegui, ne da 'yut'ahɛ i ja ni ts'oquihɛ. Nguetho nu'u 'bex bi päh yú mbui 'bu mí 'yø a bi man a ra Jonás, pɛ nu ahɛ xø hin guín nde gui päh ni mbuihɛ nangu'e'a dí mangä. Ne nugä, man'da xun hɛts'i ma ts'edi xinda gue ra Jonás, bi 'yɛn'a ra Jesús. ⁴²Ne'a ra xisu min ts'ut'abi bu Sur, 'darbu gam 'bähmbu a 'bu bin ja ran juɛnbi 'bu ran zegui. Ne da 'yut'ahɛ ngue i ja ni ts'oquihɛ. Nguetho nu'a yatho bá ɛhe ngue mi nde da 'yø a 'be'a bi man a ra ts'ut'abi Salomón nangu'e ran 'yomfɛni bi un Oja, pɛ nu'ahɛ hin guí nde gui 'yøhmbu a dí m mangä. Pɛ nugä man'da i ja rá ts'edi mam hmangä xinda gue ra Salomón, bi 'yɛmp'u yu fariseo a ra Jesús.

Nu rá mbui n'da da yut' ra zı̄thu mahøn'a 'bu hin da bɛn Oja

⁴³—Pɛ nu'a ran ts'o guidí hohɛ, din ja ahɛ tengu bi 'yøt'a n'da ra ja'i min 'youi n'da ra zı̄thu. Ne bi bøn a ra zı̄thu, bin 'yo bu ja ra 'yohäi, mí honi hapɛ din säya pɛ him bi dı̄ni hapɛ din säya. Ne bi mbeng bu ja rá mbui ra ja'i bu bá nets'i. ⁴⁴“Man'da xun ho 'bu ga peng bu bá nets'i,” bi 'yɛnse a ra zı̄thu. Ne nu'bu mi mbeng bɛya, bi zøm bu ja rá mbui a ra ja'i mahøn'a, ne bi nu tengu'bu n'da ra ngu ngue mán joqui bu rá mbui, ne njom mí 'bupɛ nguetho him bin zəm bu rām hman Oja. ⁴⁵Ne xø bi mba bɛya bá si mí yoto yú minzı̄thuhɛ ngue

man'da ɛmme xun ts'o i øt'e, ne bi yurpɛ, bin säya bu rá mbui a ra ja'i. Ne man'da ɛmme xun ts'o bi 'yøt'a ra ja'i bɛya. Ne gan jahɛ bu, bi 'yɛmp'u yu ja'i a ra Jesús.

Nda'a u i din cuhɛ ra Jesús

⁴⁶Ne nu ra Jesús mi yähɛ yu ja'i 'bu mi zøm bu a rá mbe ne yün 'yohɛ. Bi zøm bu ja ra ngu mí 'bui. Pɛ him bi yurpɛ, bim 'bätho bu thi, mi nde xtın yaui a rá ts'unt'u. ⁴⁷Ne nu'u 'da bɛya bi xi a ra Jesús: —I 'bäcua thi ni mbe ne nin 'yohɛ, ne in nde gan yähɛ 'na, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

⁴⁸Ne bi dɔ a ra Jesús:

—Ga xi ahɛ to'o a ma mbe ne to'o u man 'yohɛ.

⁴⁹Ne bi 'yut'u yú xädi bɛya:

—I 'bucua ya ma mbe ne ma cu, bi 'yɛna. ⁵⁰Nguetho hønt'a go to'o i øt' rá pähä ma Ta bí 'bupɛ mahɛts'i, gue u man 'yohɛ u, ne gue'u man ju u, ne gue'u ma mbe u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Rán t'uti ra mbomhmudä

13 Ne nubɛya bi bøn'a ra Jesús bu ja ra ngu mí 'bui, ne bi mba nın hupɛ ja ra ndendeja. ²Ne ɛmme bim peti bu yu ja'i, janangu'e'a nu ra Jesús bi ndexpɛ ja n'da ra mbosa ne bi hyu bu. Pɛ hingui 'yo a ra mbosa, bá copɛ ndenthe. ³Ne bi xänba u yu ja'i, bi xi i 'da yün t'uti. Ne nu'a n'da ran t'uti bi mam bu, bi 'yɛna:

—N'da ra mbomhmudä bi mba bu huähı. ⁴Ne nu'bu mi mbon yu hmudä, nu'u 'da bi zo bu ja ra 'yu, ne bá ɛh yu doja bi za u. ⁵Ne nu mi'da yu hmudä bi zo bu ja yu

'bodo, 'bexgue bi bõts'e nguetho hingui pidi ra häi. ⁶Pe nu'bu mambá pøx ra hyadi 'bexgue bi 'yot'u nguetho him mi ja yu 'yu xøn ho. ⁷Ne nu mi'da yu hmudä bÿya bi zo bu ja yu 'bo'uïni, ne bi bøx'u yu hmudä. Pe nu'bu min te yu 'uïni bÿya bi go'mi, ne bim 'bedi. ⁸Pe nu'u 'da bi zo bu ja ra hogahäi, ne bin ja xøn ho u. Nu 'da bi ndø'a n'da ciento, ne nu'u 'da bi ndø'i hyaṭe, ne 'däte ma 'det'a bi ndø u 'da. ⁹Pe nu'bu i ja ni zaguhu, dami jamansu 'be'a dí xi ahü, bi 'yemp'u yu ja'i a ra Jesús.

**I än'du yú xädi ra Jesús hanja
i xih yun t'uti yu ja'i**

¹⁰Ne dá xihmbe ra Jesús bÿya, dá gmfē:

—Hanja gní xänba yun t'uti yu ja'i, ne hingui pa u 'be'a nam bøn u, dá gmfē.

¹¹Ne nu ra Jesús bi darcähe bÿya, ne bi 'yēnje:

—Nu ahü bin ja ahü gá paḥmbu a njom mi paḥ mam'bet'o 'bepu ní manda rá ts'edi Oja, pe nu'u mi'da, him bin japi da baḍi, bi 'yēngähe ra Jesús. ¹²Ne tengu thoho a ram hma i gna: “Nu'a i ja, man'da xøn ngu din t'unni, ne nu'a zi ts'utho i ja, ne'a i ja da thaḅba a,” gan jahü bu. Nu'u i honi da baḍi, man'da xøn ngu da baḍi. Pe nangue u hingui honi da baḍi, ne a zi ts'u mi paḍi da thaḅba u. ¹³Janangu'e'a yun t'uti thoho dí xi u, nguetho i øde pe gna gue'bu him bi 'yøde, ne i nu pe tengutho 'bu hin te xtá nu; him bi yut' yú mbui a dá xifi, bi 'yēn'a ra Jesús. ¹⁴Ne majuṇi i man'a ra pøngahya Isaías nangue u 'bu mi 'yēn'a:

Gui 'yøhmbu pe hin gui paḥmbu 'be'a gá 'yøhmbu.

Ne gui nuhu pe hin gui paḥmbu 'be'a nám bøn'a guin nuhu.

¹⁵Nguetho nu ni mbuihu gmmē xum mētho, ne njam'bu gui 'yøhmbu, tengu'bu njot'i ni guhu, ne njam'bu gui nuhu, tengu'bu guidí ts'ant' ni dāhu, ne hin jam'bu i sä da bēn ni mbuihu ngue dim pädi nangue ran ts'o, ngue ga nyān ahü,

i ēn Oja, bi 'yēn'a ra pøngahya Isaías 'bu maya'bu, bi 'yēn a ra Jesús.

¹⁶Pe nu'ahü majapi ahü nguetho i nu ni dāhu ne i øh ni guhu, bi 'yēngähe ra Jesús. ¹⁷Majuṇi dí xi ahü gmmē xun ngu yú pøngahya Oja ne xøn ngu yu ja'i ngue 'dat' Oja mim bēni, mí nde xtá nuna gätho guí nuhu ya, pe him bi zä bi nu; ne gmmē mí nde xtá 'yøhna guí øhmbu ya, pe him bi zä bi 'yøde, nguetho him mí zøn ra ora xtám baḍi, bi 'yēngähe dyu xädigähe ra Jesús.

**'Be'a rán theui a ran t'uti
ra mbomhmudä**

¹⁸—Ne nuya ga xi ahü 'be'a nam bøn'a rán t'uti a ra mbomhmudä, bi 'yēngähe ra Jesús. ¹⁹Ne nu'a to'o bi sih ram hma ngue di manda ua rá ts'edi Oja, ne him bi baḍi 'be'a nam bøn'a, in ja tengu u yu hmudä bi zo bu ja ra 'yu, ne 'bex bá g'a ra zithu bi hyax a ra hmudä bi thupü ja yú mbui u. ²⁰Ne nu'u yu hmudä bi zo bu ja yu do, tengu'bu n'da ra ja'i gmmē di johya 'bu ja bi 'yø a ram

hma, pe maxøts'e thoho. ²¹Ne hinga gätho mbo yú mbui, nguetho hin'yü yú 'yü xün ho, ne go zi ts'u din ünbi nangué a ram hma, 'bexgue da 'uegue. ²²Ne nu'a ra hmudä dá xi ahü bi zo bü ja yü 'uüni, nam böni tengu n'da ra ja'i bi 'yø a ram hma, pe hont'a emme im ben ra ximhäi ne ra mbeti ngue i hä't'i, janangué'a bi japi bim 'be a ne hin te bin ja rá 'befi Oja nangué'a ra ja'i tengu a. ²³Pe nu'a ra hmudä dá ma ngue bi zo bü ja ra hogahäi, nam böni tengu ü i ømanho a ram hma ne i paði 'be'a yün thehü a, ne din te xün ho ü ne da ndøgue tengutho yü hmudä, ngue nu'u 'da bi ndø'a n'da ciento, ne'u 'da bi ndø a hyäte, ne ü 'da bi ndø a 'däte ma 'det'a.

Rán t'uti ra hmudä xün ho ne a hingui ho

²⁴Ne nu ra Jesús büya bi xih mi'da yün t'uti ü yü ja'i, ne bi 'yembi:

—Nu'bü bi 'yøt' ran ts'üt'abi Oja, in ja tengutho 'bü n'da ra ja'i bi du a n'da yü hmudä xün ho bü ja rá huähi. ²⁵Pe nu'bü mín xui ne gätho bin äha, bi mba a rán süiui ne 'darbü bi duhmi a n'da yü hmudä hingui ho bü ja rá huähi, ne bi mba büya. ²⁶Ne nu'bü mí böx büya, bi böx'u xün ho ne ü hingui ho, 'darbü bi böts'e. ²⁷Ne nu'u yú 'yøhe büya bi mba bi xi ü yú hmu: “Nu yü hmudä gá tupü ja ra huähi, xün ho 'bü gmi tuhu, hapü bi nequi ü yü hmudä hingui ho,” bi 'yembi. ²⁸Ne nu ü yú hmu büya bi 'yembi: “Ne masque n'da man süi'be bá øhe bi ts'ongá ma huähi,” bi 'yëna. “Ha ga xathü ü yü paxi hingui ho,” bi

'yën'u yú 'yøhe büya. ²⁹Ne nu yú hmu bi 'yembi: “Hin'na, hin da zä gui mbähä gui xathü ü yü paxi hingui ho, nguetho xøhma ts'ürpü thoho ne ü xün ho gui xathü.

³⁰Man'da xün ho gui hyethohü 'darpü din te, ja gue'bü bin ja ran sofo. Ne nubüya ga xi ü yü mbefi ngue nu'u hingui ho di peti ne da 'yudi, ne nu ü xün ho büya da mbe'ts' bü ja ma ngu,” bi 'yën ü yú hmu, bi 'yën'a ra Jesús.

Ne guehna man'da ran t'uti bi mam 'bü mi xi ü yü ja'i.

Rán t'uti rá hmudä ra mostaza

³¹Ne man'da ran t'uti bi man'a ra Jesús ne bi 'yëna:

—Ne tengu n'da rá hmudä ra mostaza bi dupü ja rá huähi n'da ra ja'i. Ne zi ts'ütho a, emme man'da zi ts'ü xínda gue ü mi'da yü hmudä.

³²Pe nu'bü bin te ne man'da xün ndoho bü ni nequi, madague'bü ra c'ani thoho, pe i te tengu'bü n'da ra za guepü da zä da 'yøt' yú 'bafi yü doja bü ja yú 'ye. In jabü rá ts'edi Oja bü ni nequi ngue di manda ua, bi 'yën'a ra Jesús.

Rán t'uti rá íxi ra hocjüni

³³Ne man'da ran t'uti bi ma ra Jesús ne bi 'yëna:

—Ne tengu ra íxi 'bü din jap'a ra hocjüni, ne gätho bi nden a ra jüni büya. In jabü rá ts'edi Oja bü ni nequi ngue di manda ua, bi 'yëna.

Maya'bü bi ts'änni da man yün t'uti a ra Jesús

³⁴Ne ngubü bi 'yøt'a ra Jesús, hont'u yün t'uti bi 'yut'u yü ja'i 'bü mi xänbi. ³⁵Ne gue'a bi man'a ra

pøngahya maya'bu ngue din ja 'bu mi 'yena:

Ga utä yu ja'i yun t'uti,

Ga xänba a njon mi paði asta

gue'bu go mi mbuh ra ximhäi, i en Oja, bi 'yena' ra Isaías 'bu mim pøngahya.

**'Be'a rán theui a rán t'uti ra
hmudä xän ho ne'a hingui ho**

³⁶Ne nubuya bi xi u yu ja'i a ra Jesús ngue da mbengui. Ne nu'bu gätho mí mba u, bi mba ra Jesús bu ja ra ngu. Ne dá tendähe buya. Ne nu'bu mí hyupü ja a ra ngu, dá änhde:

—Dami xije ts'u 'be'a nam bøn'a ran t'uti gá ma nangue ra hmudä hingui ho bi dupü rá huqhi a ran 'yohu, dá emfe.

³⁷Ne bi 'yengähe ra Jesús buya:

—Nu'a nam bøni ngue yu hmudä xän ho u dí tucä, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ³⁸Ne nu a ra huqhi nam bøni gue'a ra ximhäi. Ne nu'a ra hogahmudä nam bøni gue'u di manda rá ts'edi Oja u. Ne nu'a ra hmudä hingui ho nam bøni yu ja'i ngue rá mbeti ra zïthu. ³⁹Ne nu a rán suiui a rá mbeti ra huqhi ngue bi dupü yu hmudä hingui ho, gue'a ra zïthu a. Ne nu'a ran sofo nam bøni rán zegui ra pa. Ne nu'u yu mbefi da xoqui nam bøni ngue yám 'behni Oja mahçts'i. ⁴⁰Ne tengu thoho u yu hmudä bi bøts'e ngue hingui ho ne bi mba ma munts'i ne bi mba nt'udi, din ja bu 'bu ran zegui ra pa. ⁴¹Nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, 'bu rán zegui ra pa ga pen'du mam 'behni di peti gätho nangu yu ja'i ra ximhäi. Ne gätho u bi 'yøt' ran ts'o da thøn a thi, ne

u gätho midí parpa yú mi ja'ihu da 'yøt' yu ts'oqui. ⁴²Ne da thøspu ja ra sibi njam'bu i huçt'i, guepu din zoni ne din guxt' yú ts'i bu. ⁴³Ne nubuya, nu'u to'o i øt' rá pähä Oja, di nec thoho tengu ra hyadi bu di manda rá ts'edi ma Tahu mahçts'i. To'o gätho ja yú zagu, di jamansu a dí m mangä ya, bi 'yengähe ra Jesús.

Rán t'uti a ra mbeti man t'agui

⁴⁴Ne man'da ran t'uti bi man'a ra Jesús, bi 'yena:

—Nu n'da ran 'yohu bi dïn'a n'da ra mbeti bu mbo ra häi ngue emme di muui a. Ne bi gärpu mahøn'a. Ne midí johya, ne bi mba buya da mbä 'be'a gätho mi pe'ts'i guepu bi zä bi dän'a ra xequi a guepu bi dïn'a di muui, ngue mi paði man'da da daði bu. Ne din jabu gui 'yøthu ngue emme gui hyomhbü ngue di manda rá ts'edi Oja, bi 'yena' ra Jesús.

**Rán t'uti a ra do emme di
muui xäm hmadi**

⁴⁵Ne xø bi 'yena:

—Nu n'da ra pøhø ngue mi honi da dän yu do i thim bu mbo ra dehe xäm hmadi di muui. ⁴⁶Ne nu'bu mí dïn a n'da man'da mahotho xinda gue'u gä min nu mam'bet'o, bi mbä 'be'a gätho mí pe'ts'i ne bi dän'a emme mahotho buya. Ne din jabu gui 'yøthu ngue emme gui hyomhbü ngue di manda rá ts'edi Oja, bi 'yena' ra Jesús.

**Rán t'uti n'da ra xit'a án
t'ei bu ja ra daðadehe**

⁴⁷Ne man'da bi man'a ra Jesús, bi 'yena:

—Nu'a ní 'yøt' ran ts'ut'abi Oja, in ja tengu n'da ra xit'a ngue i pa nt'ei

bü ja ra daɖaɖehe, ne i the hønt'a go ní huá i 'bupü mbo ra dehe. ⁴⁸Ne nu'bü ya bi yu'a yú xit'a yü mbahua, da gux büya, da mba nín hupü ja ra ndenthe ne da huan'du yü huá xün ho da 'yürpü ja yú 'bòts'e ne nu'u hingui ho büya di bunt'i. ⁴⁹⁻⁵⁰Ne din jabü 'bü rán zegui ra pa, 'darbü dim 'bähmbü ü yü ts'om'bäi ü xün ho bi 'yöt'e. Ne nu yüm 'behni Oja mahets'i da huan'du yü ts'om'bäi ne da 'yentpü ja ra sibi njäm'bü i huët'i, nguepü din zom bü ü ne din guxt pü yú ts'i, bi 'yengähe ra Jesús.

**Mahyoni a mi pezehé ne'a
xø bi ðim ma'da'yo**

⁵¹Ne nu'a ra Jesús büya bi 'yengähe yú xädigähe:

—Ha guí pähmbü a dí xi ahü ya.

—Haha, ma Hmu, ya dí pähmbe a guím ma, dá ɛmbähe a.

⁵²Ne xø bi 'yengähe büya:

—Nu'u midín xäh ram hma maya'bü, ne a ram hma ma'da'yo da hyumbi din xädi, ngue 'berpü ní manda rá ts'edi Oja, hin te di 'beh rán xädi ü büya, ne da zä da xänba ü mi'da. Din ja tengu'bü n'da ra ja'i i ja 'be'a i pe'ts'i ngue gä mahyoni. Ne'a bi zocpa yüm bombøta ne'a bi ðinse. Janangue'a hin te di 'be ü 'bupü ja rá ngu, bi 'yengähe ra Jesús.

**Yü mengu bü rá hnini zehé him
bi 'yçeyei rá ts'edi ra Jesús**

⁵³Ne nu'bü mi gua'a bi man ra Jesús büya bi bøm bü. ⁵⁴Ne bi mba bü rá hnini zehé ngue Nazaret. Ne bin xäpü ja ra nija, ne nu yü ja'i büya bi hyonya thoho 'be'a bi 'yöt'a, ne bi 'yçna:

—Hapü bí hyä rán 'yomfëni na, ngue da zä da 'yöt'a i øt'e. ⁵⁵Ha hinga guehna rá ts'unt'u ra yaxi na, ngue i 'bücuá rá mbe í María. Ne nu yün 'yohü ra Jacobo ne ra José ne ra Simón ne ra Judas. ⁵⁶Ne ü yün ju dí 'bühmbü ua. Pe hapü bí hyä a ran 'yomfëni na, bi 'yçn ü yú menguhü. ⁵⁷Ne him bi numanho a ra Jesús. Pe nu ra Jesús bi 'yçmp'u: —Gätho yü ja'i in jabü. Nübü ja yú hnini zehé hin da hnumanho n'da rá pøngahyá Oja, xínga gue'u i 'bupü rá ngu da numanho, bi 'yçn'a ra Jesús.

⁵⁸Janangue'a hingui ngu yün t'øt'e mixte bi 'yörpü, ngue him bi 'yçeyei ü 'bupü.

Ra Xuua Nxixyá bi thecpa rá 'yuga

14 Ne min ts'üt'abi bü ra xequi Galilea a ra Herodes. Ne nu'bü mi sifi 'be'a gä bi 'yöt'a ra Jesús 'bü min 'yo bü, bi 'yçn'a:

²—Masque ra Xuua Nxixyá a, bi ðambëni bü 'bü ü xün du, janangue'a i ja rá ts'edi xün ho i øt' yün t'øt'e mixte, bi 'yçm büya.

³⁻⁵Nguetho guesë a ra Herodes bi hyo a ra Xuua Nxixyá. Bin cue a ra Herodes 'bü mi sifi ngue hingui ho a bi 'yöt'e ngue bi zinse a rá 'bepo, nu'a ra xisu mi 'bühmi a ra Felipe 'bü mi sin'a ra Herodes. Ne nu'a ra xisu, ra Herodías a. Ne bi 'yçn'a ra Xuua: “Hingui ho gá 'yöt'e ngue gá sinba rá xisu a nin 'yohü,” bi t'çmp'a ra Herodes. Bin cuetho ra Herodes büya bi got'a fädi a ra Xuua ne bi manda dí tu't'i con yü cadena. Ne mim bëni xta hyo a ra Xuua, pe him bi hyo nguetho mi su din cue yü ja'i, ngue nu yü

ja'i mi pađi rá pøngahya Oja a ra Xuua. ⁶Pe nu'bu mi zøn ra pa bin ja rá ngopa a ra Herodes 'bu mi dát ra jeya mahøn'a, bi 'yøt'a n'da ran ts'ihme ne bin ne a rá t'ixu a ra Herodías. Ne bi numanho a ra Herodes a ran hnei bi 'yøt' bũa. ⁷Ne bi 'yẽmp'a ra hmute: “Dami 'yádi 'be'a gátho guí nde gui 'yáqui. Majuąni dí xi i, ga 'da i 'be'a gátho gui 'yáqui,” bi 'yẽn'a ra Herodes. ⁸Ne nu'a ra hmute bũa bi 'yá a rá ya ra Xuua Nxixya ngue di o ra mbohi, nguetho gue'a xí xi a rá mbe a da 'yáp'a.

⁹Ne bi du rá mbui a ra Herodes bũa, him mi ndehma da hyo a ra Xuua, pe hin'yũ 'be'a sä da 'yøt'e nguetho ya xí xifi di unni 'be'a gá da 'yápi, ne ya xí 'yøh yũ ja'i dí unni 'be'a gátho da 'yápi. ¹⁰Ne bi manda bũa ngue da mba ba thecpa rá ya ra Xuua Nxixya bu ja ra fádi, ne ba jät'a n'da ra mbohi din t'un'na ra hmute. ¹¹Ne nu'bu min t'unni bi den a ra mbohi bi un'na rá mbe bũa.

¹²Ne nu yú xádi ra Xuua bũa, bá tunba a rá ngøc'yei bu ja ra fádi, bi 'yágui. Ne bi mba bũa bá xi a ra Jesús ngue ya bi du ra Xuua.

**Bi 'uĩn'i cut'a mahuąhi
yũn 'yohũ ra Jesús**

¹³Ne nu ra Jesús 'bu mí 'yøde bi du ra Xuua, 'bex dá mbähmbe dá huhe bu ja ra mbosa mí nde xcá sømhbe bu 'danguadi, mi ęna xcám 'busehe n'da zi ora. Pe nu'bu mi pa u yũ ja'i ngue dá mbähmbe bu a ra Jesús, ne u bá nexpu ja yú hnini bi dengähe, bin 'yogua thoho gátho bu ja rá nyąni a ra dądehe. ¹⁴Ne nu'bu

má çähmbe bu ja ra mbosa a ra Jesús, xũn ngu u yũ ja'i xí zøm bu. Ne ęmme bi huç'u bũa ne bi hoqui hønt'a go to'lo mí u. ¹⁵Ne nu'bu min de bũa dá ęmbähe a ra Hmu:

—Ya bin de ya, ne njongui 'bucua ja ra xequi ua, dami xih yũ ja'i da mba bu ja yũ hnini ne da däm bu 'be'a da zi, dá ęmbähe a.

¹⁶Ne bi 'yẽn'a ra Jesús:
—Pe hingui jatho da mba, pe gueše ahũ dami 'uĩmhbu, bi 'yengähe.

¹⁷Ne dá thähmbe bũa:
—Pe hin'yũ 'be'a da zi, ne hønt'i cut'a yũ hme i ja ua ne yoho yũ huą, dá ęmfe bũa.

¹⁸—Bá çũhũ ua, bi 'yẽn'a ra Jesús.

¹⁹Ne bi xih yũ ja'i ngue din säya bu ja yũ t'ei, ne bi hyąn u cut'a yũ hme ne yoho yũ huą. Bi ndøs' mahęts'i ne bi 'yáp rán japi Oja, ne bi xem bũa ne bi 'dacähe dá darpähe yũ ja'i. ²⁰Gátho bin sihme u yũ ja'i ne bin niya ne bi bong mi'da yũ xequi bi yu'i 'de'ma yoho yũ 'bøts'e. ²¹Ne nu'u gátho bin sihme í jua'i cut'a mahuąhi u yũn 'yohũ, ne hin njon bi mbeh yũ xisu xinga gue yũ t'uhni.

Bin 'yo maxøts'e ra dądehe a ra Jesús

²²Ne nubũa, bi xije ga mbähmbe ngue ga 'daxhe ra dądehe mahøn'a. Dá huhe a ra mbosa dá mbähmbe bũa. Go bi gose bu a ra Jesús, bin 'yęhmbu yũ ja'i. ²³Ne nu'bu mi mba u yũ ja'i bi ndezehe bu ja ra nyuni ne bi nyąni bu Oja. Bá hazehe bu a. ²⁴Ne nu'bu má mbähmbe ngue dá huhe ra mbosa, 'bu mi zøm made ra dehe, bi zeh ran dąhi ne ęmme bin ja yũ t'øthe, ne ts'edi midí cos'a

ra mbosa. ²⁵Ne nu'bu ya mbe mí ts'utho da hyats'i, ne 'yo a ra Jesús bu maxòts'e ra dehe ngue da zu'a ra mbosa. ²⁶Ne nu'bu mambá epu ra Jesús, ne i 'yo bu maxòts'e ra dehe dá handähe büya, ba epu ne hin dí pahmbe ngue gue'a. Emmé dán suhe ne dá mbahmbe:

—Ba ghnü n'da ra ánima, dá gmhbe.

²⁷Ne bi darcähe a ra Jesús:

—Dami hyuthu nzambüi, o guín suhu, guécä, bi 'yengähe.

²⁸Ne bi dat'a ra Pedro büya:

—Nu'bu gue'e ma Hmu i, dami jaqui necä dan 'yo maxòts'e ra dehe ne ga som bu guí 'bäi, bi 'yén'a.

²⁹—Ba ecua, bi 'yén'a ra Jesús, bi t'emp'a ra Pedro büya.

Ne nu'a ra Pedro büya bi gapu ja ra mbosa ne bi dü'mi bin 'yo maxòts'e ra dehe ngue in nde da zom bu bí 'bä a ra Jesús. ³⁰Pe bi nu ngue emme nts'edi ran dahi ne 'bex bin su büya, ne bi dü'mi bi dont'a mbonthe. Ne nts'edi bi mbah püya:

—Ma Hmu, dami yangui, bi 'yén'a.

³¹Ne 'bex bi bendba rá 'ye a ra Jesús büya.

—Hanja ts'utho guí ec'yei ngue i ja ma ts'edi ne 'bexgue gá su 'be'a gán nu, bi 'yemp'a rá hmu.

³²Ne nu'bu mi hyu ra mbosa a ra Pedro ne ra Jesús büya, 'bex bin he a ran dahi. ³³Ne nugähe mí huhmbe bu mbo ra mbosa dán danyahmuhe bu mí 'bä a ra Jesús ne dá emfe:

—Majuani maha, gue'e rá Ts'ant'u i Oja, dá emfe.

**Bi hoc'u yu hyenni bu ra
hnini Genesaret a ra Jesús**

³⁴Ne dá thohmbe büya dá somhbe bu 'danguadi ra dehe bu mi ja ra

xequi Genesaret. ³⁵Ne nu'u yu ja'i mi 'büpu, 'bu mi nu bi zom bu ra Jesús, 'bexgue bi mbenh ra nde hönbu go hapu ja yu hnini ngue ya mí 'büpu ra Jesús. Ne bá ts'inbi gätho yu hyenni bu mi 'bucähe a ra Jesús. ³⁶Ne bi 'yäh ra mate u ngue bi därpa rá nyani rá pahni ra Jesús, ne 'bex bi yan u büya.

**Ra Jesús bi ma 'be'a di
ts'onba rá mbüi n'da**

15 Ne nubüya bá e i 'da ma ngurpihe ngue yu fariseo ne yu xänbate nijä. Bá nexpu Jerusalén u, ne bi 'yän'na ra Jesús:

²—Hanja u ni xädi hingui ten yün t'òt'e mam bombotahu ne him 'be i xut'ye 'bu i sihme, bi 'yén'a.

³Bi da a ra Jesús ne bi 'yembi:

—Pe ne ahü guí festhohohu rán t'edi Oja 'bu guí homhbu gui 'yòt' nin t'òt'e zehehu, bi t'emp'u yu fariseo. ⁴Nguetho i mam bu ja rám hman Oja: “Gui numansu ni ta ne ni mbe.” Ne a i mam bu ngue: “Nu'a to'o san rá ta ne rá mbe i jatho da tho,” bi 'yén'a ra Jesús. ⁵Pe nu ahü, 'dan'yo thoho guí mamhbu, ngue guí emhbu xun ho 'bu di yarpa Oja a mi ja ngue xtá mbäx'a rá mbe o gue rá ta n'da ran 'yohu. Ne hin gá xihmbu ngue him bi numansu rá ta 'bu ngubu bi 'yòt'e. ⁶Gá 'yemhbu nte ní mba tho yün t'edi Oja 'bu guím bense nin t'edihü, bi 'yén'a ra Jesús, bi t'emp'u yu fariseo. ⁷Pe emme guidí yorpahu a guím bëmhbü, bi 'yemp'a ra Jesús. Majuani bi man Oja bu ja rá söcuä ra Isaías 'be'a guí øthü ngue bi 'yén'a:

⁸Nuya yu ja'i ya i esqui nangue yú nde,

pe maxøts'e thoho ne hinga
gätho yú mbúi.

⁹Ne säti thoho 'bu i thandegui,
nguetho hønt'u yún t'edi zehe i
xänba u mi'da,

i en Oja, bi 'yən'a ra Isaías 'bu
maya'bu, bi 'yən'a ra Jesús.

¹⁰Ne nubüya, nu ra Jesús bi
zon'du yu ja'i:

—Dami 'yøhmbu 'be'a dí xi ahü
janangue'a gui pähmbu 'be'a nam
bøn'a. ¹¹Hinga gue'a i tsi di ts'onba
rá mbúi n'da, pe gue'a ní bøm bu rá
nde n'da, bi 'yən'a ra Jesús.

¹²Ne dá mbähmbe bu mi 'bäh ra
Jesús.

—Nu'u yu fariseo bi beman'u a
gám ma, dá emfe.

¹³Ne bi dañ ra Jesús, bi 'yena:

—Hønt'a go 'be'a ma paxi him
bi 'yezzehe ma Ta, i jatho da mba
nsat'i. ¹⁴Nte guim bëmhbü nangué
u nguetho tengu'bu i xädä u, ne
gna da 'yut' ra 'yu yú mixädähü.
Ne nu'bu n'da ra xädä i six'a rá
mixädäui, thambëni tho gätho
yoho da zo bu ja n'da ra hyähäi, bi
'yengähe ra Jesús 'bu má emfe.

¹⁵Nu ra Pedro büya bi xi a ra
Jesús:

—Dami xije nangué a ran t'uti gá
ma mahë'bu, 'be'a nam bøn'a, bi
'yëmbi.

¹⁶Ne bi da'a ra Jesús:

—Ha ne ahü xingui ts'u guí
pähmbu 'be'a nam bøn'a dí xi ahü,
bi 'yena. ¹⁷Ha hin guí pähmbu
nu 'be'a da zi n'da, da yærpu ja
rá nde ne da mba bu ja rá foho,
ne hingui zäm bu, bi 'yengähe.
¹⁸Pe nu 'be'a gätho da bøn bu ja
rá nde n'da í nexpu rá mbúi ne
gue'a di ts'on'a n'da. ¹⁹Nguetho

guepu mbo rá mbúi n'da ni nex'u
yu ts'on'yomfëni, ran thodu, ran
'yomt'ëni madague'bu bin thät'a
n'da o hin gana din thäti, ne yäm fe,
ne yu fehni, ne yün ts'ante, ne gue'u
gätho ní nexpu rá mbúi n'da u. ²⁰Ne
gätho u gue'u ní ts'om'bäi n'da ra
ja'i u. Pe nu'bu bin sihme ne him
bi 'yøt'a ran t'øt'e ngue din xut'ye,
hinga gue'a dán ts'on'a, bi 'yengähe
ra Jesús.

**N'da ra xisu hin rá menguhü
a ra Jesús bi 'yëc'yei a rá
ts'edi ne bi yan'a rá t'ixu**

²¹Ne nubüya dá pømhbe bu a ra
Jesús dá mbähmbe bu ja rá xequi ra
hnini Tiro ne ra hnini Sidón. ²²Ne
dán c'athe n'da ra xisu ra mengu
Canaan, hing ra israel a. Ne ts'edi bi
mbafi, bi 'yëmp'a ra Jesús:

—Gra Hmu, rám bom'бето i ra
David, din ja nin huçcate nangué
ma t'ixu in 'youi n'da ra zithu ngue
emme di ünbi.

²³Nu ra Jesús bi thotho, tengu'bu
him bi 'yø a bi xifi. Nugähe büya dá
xihmbe ra Jesús:

—Dami 'yørpa ra mate a ra xisu,
janangue'a da mbengui, ne i mbafi
i tengahü.

²⁴Nu ra Jesús büya bi 'yena:

—Nu Oja bá pengui ga ørpa rá 'befi
ngue hønt'u ma menguhü yu israel
ga jamansu, nguetho i 'bui tengu yu
de'yo bi 'beh ra 'yu, bi 'yena.

²⁵Pe nu ra xisu bi zøm bu 'bäh ra
Jesús bin danyahmu ne bi 'yëmbi:

—Gra Hmu, dami zequi.

²⁶Pe nu ra Jesús bi 'yëmbi:

—Hingui ho 'bu n'da ran 'yohü
da hyänba rá hme yá t'ühni, go di
un'du yu t'u'yo, bi 'yëmbi.

Ngubũ bi xifi nguetho hing ra israel a ra xisu. ²⁷Bi 'yɛn'a ra xisu bũya:

—Majuani guim ma gra Hmu, pe ne'u yu t'u'yo i si yu xeca hme 'bom bu ja ra 'bimexa ngue i he u yu hmu.

²⁸Ra Jesús bũya bi 'yɛmp'a ra xisu:

—Gra xisu, ɛmme guí ɛc'yeyi xun ho a ma mate. Janangue'a din ja a ga 'yãdi, bi 'yɛmbi.

Ne 'bexgue gue'a ra ora bi yan'a rá t'ixu.

Bi hoc mi'da yu hyenni a ra Jesús

²⁹Ne nubũya nu ra Jesús bi bøm bu. Dá mbähmbe bu ja ra ndendaqedehe bu Galilea ne dá texhe bu ja ra nyuni, ne bi hyupũ a ra Jesús. ³⁰Ne xun ngu yu ja'i bi zøm bu mi hudi, ne bá ts'inba yu dogua, ne yu xädä, ne yu gore, ne yu do'ye, ne xun ngu mi'da yu mbedi ne yu hyenni bá ts'inba bu mi hu'a ra Jesús. Ne nu ra Jesús bũya gätho bi hoc'u. ³¹Ne nu yu ja'i bi hyonya thoho 'bu mi nu bin ya yu gore ne bin 'yo u mí dogua ne bi yan'u mi do'ye, ne bin zø yu dá u mi xädä. Ne nu'bu mi nu 'be'a bi 'yøt'a ra Jesús, bi 'yɛspa Oja, ngue ma Ojãhe dyu israelhe. Ne hyu pa dán degähe bu yu ja'i.

Bi 'uɔn'i goho mahuahi yun 'yohu ra Jesús

³²Ne nu ra Jesús bi zongahe bi 'yɛngähe:

—ɛmme dí m bɛngä yu ja'i i 'bucua nguetho ya ná hyupa i 'bucua ne hin'yũ 'be'a da zi yu. Ne nu'bu ga xifi da mba bu yu ngu, masque hin

da hyät'i da zøm bu ja yu ngu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³³Ne dá ɛmhbe bũya:

—Pe hin hapu ga timhbu ra hme ga unhdũ yu ja'i, nguetho ɛmme xun ngu i 'bucua, ne njongui 'bucua ngue ga tämfu ra hme, dá ɛmfe.

³⁴—Hangu guí hãhu ra hme thã, bi 'yɛn'a ra Jesús.

—Yoto thoho yu hme ne zi yoho yu t'uhua, dá ɛmfe.

³⁵Ne nu ra Jesús bi xih yu ja'i din säya bu häi. ³⁶Ne bi hyan'u yu hme a ra Jesús ne yu huã, ne bi 'yãp rán jãpi Oja nangue u bi hyani. Nubũya, nu ra Jesús bi xen yu hme ne yu huã ne bi dargähe ngue ga unhde yu ja'i bu mí hudi. ³⁷Ne gätho u mí 'bupũ bin sihme u ne bin niya, ne bi bongui yoto yu 'bøts'le 'bu mi niya. ³⁸Ne goho mahuahi u yun 'yohu bin sihme, ne njom bi mbey yu xisu ne yu t'uhni. ³⁹Ne nu ra Jesús bũya bi xih yu ja'i da mbeng yu ngu. Ne nu'bu mi mbeng yu ja'i bũya dá mbähmbe mahøn'a a ra Jesús, dá huhe ra mbosa mahøn'a ngue ga sømhbe bu ra xequi Magdala.

Yu ngurpi yu judio bi 'yäh mi'da yu hmepya

16 Ne nu'bu ma sømhbe bu, bi zøm bu 'da ma ngurpihe ngue yu fariseo ne yu saduceo, in nde da zãp rá mbui a ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—'Yurcahe n'da ra hmepya ngue ga pãhmbe majuani Oja bá pen'ni i, bi 'yɛn'u.

²—Pe nu'ehu, bi 'yɛn'a ra Jesús, guí nuhu xun theni yu güi 'bu xøn de ne guí ɛmhbu bũya ngue din hyadi 'bu bi hyats'i. ³Ne nu'bu

guí nuhú ts'útho xún theni yú güi 'bú xudi, guí ɛmhú din dáyé búya. ɛmmé guidí yorpahú a guím bɛmhú. Hanja ngue guí pəhmbú 'be'a nam bôn'ú yú güi guí nuhú né hin go guí pəhmbú 'be'a nam bôn yú hmépya guí nuhú ya, bi 'yɛn'a ra Jesús. ⁴Nu ahú guí 'búhmbú ya, gue ahú gyú ts'om'báihú, xá 'uehmbú bú rá 'yú Ojá, né sá guí áhmbú ra hmépya ya pé hin da t'ut'ahú ra hmépya. Pé hont'a ra hmépya da t'ut'ahú tengú bi 'yót'a ra Jonás maya'bú, bi 'yɛn'a ra Jesús bi 'yɛmp'ú yú fariseo. Né xó dá mbácáhe a ra Jesús búya.

Ra Jesús bi xih yú xádi di jamansu nangue rá íxi yú fariseo

⁵Né nubúya dá penje mahón'a 'danguadi ra dádéhe a ra Jesús. Né dá pumbɛnihe a ra hmé nzáí mí sihe ngue min 'youi ra íxi. ⁶Nu ra Jesús búya bi 'yɛngáhe:

—Damim fáhmbú nangue yú íxi yú fariseo né yú saduceo, bi 'yɛna.

⁷Né dá ɛnsehe:

—I man na ya ngue him bá həhú ra hmé.

⁸Né nu ra Jesús bi bádi 'be'a dá bɛmhbe né bi 'yɛnje:

—Hanja guí ɛmhú: “Hin'yú ra hmé ga sihú.” Pé ts'útho guí ɛc'yéihú. ⁹Ha gá pumbɛnihú 'bú má 'uíngá goho mahuáhi yún 'yohú ngue hont'i yoto yú hmé né yoho yú t'úhuá, né bi bong thoho yoto yú 'bóts'e yú hmé. ¹⁰Né'bú má 'uín'i cút'a mahuáhi yún 'yohú ngue hont'i cút'a yú hmé mi ja, né xún ngu yú 'bóts'e bi yú 'bú mi bongui. ¹¹Hanja hin gá pəhmbú 'bú má xi ahú nangue yú íxi yú fariseo né yú

saduceo, pé hin nangue ú yú hmé dá xi ahú, bi 'yɛngáhe.

¹²Ja dá pəhmbé búya 'be'a nam bôn'a bi xije ra Jesús. Dá pəhmbé ngue gue'a yún xádi yú fariseo né yú saduceo, né hinga gue'a njuántho ra íxi bi ma.

Ra Pedro bi ma to'o a ra Jesús

¹³Né nubúya dá mbáhmbe ra Jesús bú ra xequi Cesarea, guerpú min ts'út'abi ra Felipe. Né bi 'yángahe dyú xádigáhe ra Jesús: —'Be'a im bɛn'ú yú jə'l'i ngue to'ogá, ngue guecá dán jə'l'igá ua ja ra ximhá, bi 'yɛna.

¹⁴Dá thəthe búya:

—Nu'ú 'da yú jə'l'i im bɛni gue'e gra Xuua Nxixyá, né nu'ú 'da im bɛni ngue gue'e gra Elías mi 'búh maya'bú. Né nu'ú 'da im bɛni gue'e grá Jeremías ngue maya'bú xón du, uague man'da rá pəngahyá Ojá, i ɛn'ú, dá ɛmfé búya.

¹⁵Nu ra Jesús búya bi 'yángahe:

—Xí'ahú, 'be'a guím bɛmhú ngue to'ogá.

¹⁶Ra Simón Pedro búya bi dətí:

—Gue'e rá thahni i Ojá ngue ra Cristo, rá Ts'unt'ú i Ojá i 'bú.

¹⁷Ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Majəpi i gra Simón, rá ts'unt'ú i ra Jonás, nguetho nu'a gá ma hinga n'da ra jə'l'i bi bɛn'ni i, pəgue Ojá ma Ta bí 'búh mahɛts'i bi bɛn'ni i. ¹⁸Pé né'a dí xi i, nu'i gra Pedro, nu'a ni thuhu nam bóni gue ra do. Nguetho tengú 'bú da gue'e gra dongu guerpú dí mbúh rán ngu Ojá, nangue'e ga dú'má ga pət'ú da 'yɛc'yéigui. Né hin'yú 'be'a da zá dí jua ú, xíng ran dəté, bi 'yɛn'a ra Jesús. ¹⁹Né ga 'da a n'da nin t'ɛdí ngue gui xih yú jə'l'i

'bepu dí yut'a n'da bu di manda Oja. Tengu'bu ga 'da a n'da ran sogui ngue gui xocpu di manda rá ts'edi Oja. Ne nu'a gui 'yembi hingui ho ua ja ra ximhäi, nepu mahets'i da t'ëmbi hingui ho a. Ne ngutho a gui 'yembi xun ho, nepu mahets'i da t'ëmbi xun ho a, bi 'yën'a ra Jesús.

²⁰Pe nubuya, nu ra Jesús bi hegähe hin ga mamhbe bu 'buh yu ja'i ngue guese a rá Thahni Oja, ngue ra Cristo.

Ra Jesús bi ma da tho ne da dambëni

²¹Ne nu'a ra pa a, bi dæ'mi bi xije jatho da mba bu Jerusalén di unba bu u ma ngurpihe, ngue yu dæc'yei ne yu mbäjä ne yu xänbate nijä. Ne bi xije da tho ne da dambëni 'bu ná hyupa. ²²Ne nubuya bi zixpu ma'ueni a ra Pedro ne bi zæi, bi 'yembi:

—O guidí japi da bent'i i, damin yañi, bi t'ëmp'a ra Jesús, bi 'yën'a ra Pedro.

²³Ne bi dæ'a ra Jesús:

—Dami pøni gra zïthu. Ní mba, nguetho guí ñngui hin ga øt'ä a bi zän Oja. Hin'yü nin 'yomfëni tengu im bën Oja, pë hønt'a im bën yu ja'i guím bëni, bi 'yën'a ra Jesús, bi t'ëmp'a ra Pedro.

²⁴Ne nubuya, bi 'yëngähe:

—Pë to'o gätho in nde da dengui i jatho hin da bën'a rá pähä zehë ne da hyät yün unbi madague'bu da tho. ²⁵Nguetho nu'a to'o di huçzehë rá te, da mba ma unbi rá te bu ja ran dæte, pë nu'a to'o hingui su da thaçpa rá te nanguecä, da dïn'a ra te mazqä a. ²⁶Pe nu'bu n'da ra ja'i, madague da 'yøt'e rá mbeti 'be'a gätho i ja ua ja ra

ximhäi, pë nte ní mbatho 'bu him bi pøh rá te. Nguetho njo'o n'da ra ja'i da zä da guzehe rá te, bi 'yën'a ra Jesús. ²⁷Nguetho nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ne din jagä rá ts'edi ma Ta bu mahets'i 'bu bá pengä mahøn'a, ne gätho yüm 'behni ban 'yohe 'bu bá ëcä. Ne i ja 'be'a ga undä nangue 'be'a bi 'yøt'a n'da ngu n'da yu ja'i. ²⁸Majuani dí xi ahü, hinga gä gní tuhü 'bu bi dæ'mi di manda ma ts'edi ua, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yëngähe ra Jesús.

N'da ran t'uti bi 'yøt' ra Jesús

17 Ne nu'bu mi tho i 'dato pa nu ra Jesús bi zix ra Pedro ne ra Jacobo ne ra Xuua, rán 'yohü ra Jacobo, ne bi mbähä bu ja ra t'øhø. ²Ne nu'bu mí zøm bu, bim pä'a ra Jesús. Nu rá hmi bi hyät'i tengu'bu ra hyadi, ne nu rá he bi t'axqui tengu'bu ran nequi. ³Ne nu'ü ma mixädihe min 'yohü, bi nu bi zøm bu ra Elías ne ra Moisés, bin yähu ra Jesús.

⁴Ne nu ra Pedro büya bi 'yëmp'a ra Jesús:

—Gra Hmu, xun ho ngue dí 'buhmbe ua, ne ga hócähe hyu yu t'ungu. Nu n'da gam 'buse, nu n'da dim 'buh ra Moisés, ne nu'a man'da dim 'buh ra Elías, bi 'yën'a ra Pedro.

⁵Pe nu'bu mí ya ra Pedro, bi nequi n'da ra güi di fexni, ngue bi go'bu, ne bi 'yø'a n'da ra nde bin ya bu ja ra güi: “Guehna ma Ts'unt'ügä na, ñmme dídi huçcä na ne dí numanho. Dami 'yøhmbü 'be'a i xi ahü.” Gue'a bi man'a ra nde bi 'yøpü.

⁶Ne nu'bu mí 'yø a ra nde u ma mixädihe 'bex bin danyahmu bu

häi ne bi nyetho nguetho bin su
 7Ne nu ra Jesús bəya bi mba bu
 mín danyahmu ɛ ne bi 'yɛmbi:

—Dami ndanjə, o guín suhə.

8Ne nu'bu mi ndəx'u bəya njom
 bi nu, pe hont'a ra Jesús mí 'bäpə.

9Ne nu'bu mam bá ɛpə 'yu bu ja
 ra t'ohə bəya, bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nuya njon gui xihmbə 'be'a gá
 nuhə bu, jague'bu dá thəmbəniğä
 bu 'bu ɛ xon du, nugä ngue dán
 ja'igä ua ja ra ximhäi, bi t'ɛmp'u.

10Ne nu ma mixädihe bəya bi
 'yänni:

—Hanja i ɛn'u yə xänbate nijə
 ngue m'bet'o thoho ba penc'a ra
 Elías, ne ja ba ɛ'a rá Thahni Ojə
 ngue ra Cristo bəya, bi 'yɛn'a.

11—Majuəni im ma ngue m'bet'o
 ba ɛh ra Elías di hoqui gätho. 12Pe
 dí xi ahə, ya bi zoh ra Elías ne njon
 bi bađi ngue gue'a. Pegue bi mba
 ma ɛnbi ne bi mba ma ɛpə, ne
 ngutho da t'orcä ya, nugä ngue dán
 ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛn'a ra
 Jesús.

13Ja bi bə ɛ ma mixädihe bəya
 gue tengu'bu ra Elías a ra Xuua
 Nxixya.

Nu ra Jesús bi hoc'a n'da ra sändəte

14Ne nu'bu mi zom bu 'buh yə
 ja'i, bi zom bu n'da ran 'yohə bu mí
 'bäh ra Jesús, ne bi 'yɛmbi:

15—Gra Hmu, dami 'yərqui ts'u
 ran huçcate a ma ts'unt'u, jant'a
 thoho i sändəte ne hönbu go i so
 'bu xə 'yagui. Ja'bu i so bu ja ra sibi,
 ne ja'bu i so bu ja ra dehe, hönbu
 go hapə 'yo 'bu xon zändəte. 16Ne
 bá sigä bu mi 'bu ɛ ni xädi, pe him
 bi zä bi hyaçpa a ran ɛ in 'youi, bi
 'yɛn'a ran 'yohə.

17Ne bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Gyə ts'om'bäihə, hin gui
 ɛc'yəihə Ojə xun ho. Hangu yə
 pa ga töp'a thoho ahə ngue gui
 'yɛc'yəigahə, bi 'yɛn'a ra Jesús. Bá si
 ni ts'unt'u guím ma, bi t'ɛmp'a ran
 'yohə.

18Nu'bu mi zopə bəya, nu'a ra
 Jesús bi zə a ra zı̄thu min 'youi,
 ne bi xifi da bəni. 'Bex bi yən'a ra
 ts'unt'u bəya.

19M'bejua bəya bin yaħə ɛ ma
 mixädihe a ra Jesús nubə däm
 'bəshe.

—Hanja him bi zä dá həngähe thi
 a ra zı̄thu min 'youi a ra ts'unt'u, bi
 'yɛn'a.

20Bi də a ra Jesús ne bi 'yɛna:

—Him bi zä gá hyəmhə thi ra
 zı̄thu, nguetho ts'utho gui ɛc'yəihə.
 Man'da zi ts'utho ni t'ɛc'yəihə
 xinda gue n'da rá hmudä ra c'u
 ngue ɛmme zicue. Ne nu'bu da zəni
 gui 'yɛc'yəihə tengu n'da rá hmudä
 ra c'u, da zä gui xihmbə n'da ra
 t'ohə: “Dami 'uegue gui thən nə
 n'danni,” gui 'yɛmfə, ne da 'uegue.
 Hin te gui hyɛmfə 'bu majuəni gui
 'yɛc'yəihə. Gätho xun həi i sä gui
 'yəthə, bi 'yɛnje. 21Pe nu'u 'da'u yə
 zı̄thu tengu min 'youi a ra ts'unt'u,
 xun həi da hyon a thi ɛ, pe hont'bu
 ɛmme həh rá mbui din yaui Ojə ne
 da 'ye't' ran ts'ihme n'da, da zä da
 hyon a thi ɛ, bi 'yɛngähe ra Jesús.

**Ra Jesús bi ma mahən'a
 da tho ne da dəmbəni**

22-23Ne nu'bu mán 'yohe bu ra
 häi Galilea, bi 'yɛnje mahən'a a ra
 Jesús:

—Nugä ngue dán ja'igä ua ja ra
 ximhäi, dan dägä bu 'buh yə ja'i

ngue da thogä. Pe ga thambëni 'bu ná hyu pa, bi 'yën'a ra Jesús. Ne emme bi du ma mbuigähe büya.

N'da ran t'änni to'o i jut ra mbeti nangue ra niја

²⁴Ne nu'bu má sөmhbe bu ra hnini Capernaum a ra Jesús, bi t'emp'a ra Pedro:

—Xi ni xänbatehü, ha hingui jut'a ra mbeti dí haxähe nangue ra niја, bi t'ëmbi.

²⁵Bi dā a ra Pedro büya:

—Hāhā i jut'i, bi 'yemp'ü.

Ne nubüya nu'bu mi yärpü ja ra ngu xín säya a ra Jesús, 'bex bi t'än'na ra Pedro:

—'Be'a guím bëni gra Simón, ha ne'ü yü t'ühni yü ts'üt'abi i jut'a ra mbeti ua ja ma häihü, uague hөnt'ü yü ja'i thoho, bi 'yën'a ra Jesús.

²⁶Bi dā a ra Pedro:

—Nu'ü yü ja'i thoho.

—Janangue'a hin mán zähma'be ga jut'ä 'bu hingui jut'ü yü t'ühni yü ts'üt'abi, bi 'yën'a ra Jesús.

²⁷—Pe ni mba bu ja ra dādehe, gui hyä'ts'a n'da ra huā, ne gui xemba rá nde. Gui tīm bu n'da ra mbeti, ngue'a xөt'a ga jut'ui a ra cota a ra niја, n'dahma hin da bëman'ü ü i hax ra mbeti, bi 'yën'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma to'o xtän hëts'i bu dán nu Oја

18 Ne xө dá änhde a ra Jesús: —Xiya, to'o man'da xän hëts'i rán t'ëdi bu na hnu bu di manda rá ts'edi Oја, dá emfe.

²Nu ra Jesús büya bi zohna n'da ra t'ühni ne bi gäts'i bi mbämp'ü made, ³ne bi 'yënje:

—Majuәni dí xi ahü, nde'bu gui päh ni mbuihü gui cohmbü tengu'bu gyü t'ühnihü, nu'bu hin'na hin gui sä gui cüthü bu di manda rá ts'edi Oја 'bü, bi 'yënje. ⁴Ne nu'a to'o da gohi tengu'bu ra t'ühni ne da 'yөt'e ngue hin'yü rá ts'edi, gue'a xtän hëts'i rán t'ëdi bu na hnu bu di manda rá ts'edi Oја. ⁵Ne nu'a to'o da numanho n'da ra t'ühni nangue ma thuhugä, nam böni bi zingä büya, bi 'yëngähe ra Jesús.

Yün t'ü't'ate i ja ua

⁶—Pe nu'bu 'bo'o di japi da 'ue a n'da ra t'ühni ngue i ëc'yeigui, xän ütho ran ünbi da nu. Man'da xän ü xinda gue'bu da t'erpa ra dojәni rá 'yüga ne da thөrpü ja ra dādehe, bi 'yën'a ra Jesús.

⁷—Nhuëcate ahü nangue yüm 'bepate xän ngu da t'өt'ahü. Guehma gui nuhü ü, pe í huëhi maha to'o di 'bep'ahü, bi 'yëna.

⁸Pe nu'bu guí emhbü gue'a ni 'yëhü o gue ni guahü di 'bep'ahü gui 'yөthü ra ts'oqui, pe xän ho 'bu gui hyejü gui 'yemhbü bu yatho. Nguetho man'da xän ho 'bu dan 'datho ni guahü o gue dan 'datho ni 'yëhü 'bü gá mba bu ja ra te mazai, xinda gue'bu di yoho ni 'yë o gue di yoho ni gua ne gui mba bu ja ra sibi njäm'bu da huët'i. ⁹Ne ngutho 'bü guí emhbü gue'a n'da ni dähü di 'bep'ahü gui 'yөthü ra ts'oqui, pe xän ho 'bü gui hyähmbü gui 'yemhbü bu yatho. Nguetho man'da xän ho 'bu dan 'datho ni dähü 'bü gui cüthü bu ja ra te mazai xinda gue'bu di yoho ni dähü ne gui mba bu ja ra sibi njäm'bu da huët'i, bi 'yën'a ra Jesús.

Ran t'uti nangué ra de'yo bim 'bedi

¹⁰—Dami jamansuhá a guí øthú. Hin gui 'yøthú tengu'bú nte di muui u zicue, nguetho dí xi ahú nu yám 'behni Ojá di jamansu u, ne zai i 'bupú ja rá hmi ma Ta bú mahetsi u yám 'behni. ¹¹Nguetho nugá, ngue dán ja'igá ua ja ra ximhái, bá ecá ngue ga nyamba yá te u xóm 'bedi nangué yú ts'oqui, bi 'yén'a ra Jesús.

¹²⁻¹³—'Be'a guím bémhbú bi 'yøt'a n'da ran 'yohú ngue mí si n'da ciento yá de'yo. Ne bim 'be a n'da. Ha him bi hyon'a bim 'bedi. Pe bi zopú u goho 'däte ma 'de'ma guto bú mi sapaxi u, bi mba bi hyon'a bim 'bedi. Ne nu'bú mi ñini, man'da bin johya nangué'a, xinda gue'u mi'da ngue him bim 'bedi. ¹⁴In jabú ma Tahú bí 'bupú mahets'i, in ndepe xinga n'da dim 'bedi, madague'a hin te di muui bú na hnu, bi 'yén'a ra Jesús.

N'da ran hocpi nangué yú 'yéc'yéi

¹⁵Ne man'da ram hma bi man ra Jesús, bi 'yengáhe:

—Nu'bú n'da ni cuhú bú ja ram peti, 'bú hinga gue'a da 'yøt'e e, guí xi 'bú guí 'buseui, janangué'a da baði hingui ho a bi 'yøt'e e, bi 'yengáhe ra Jesús. Ne nu'bú bi 'yømanho a gui xifi, ya gá ñaha gá hocpa rá mbú a ni cu. ¹⁶Pe nu'bú hingui urpa ra güenda a gá xifi, gui six man'da o gue mí yoho yú cu din testigo nangué'a guí mammi. ¹⁷Pe nu'bú guexta'a him bi 'yærpathoho ra güenda a guí mammi mahøn'a, guí mam bú ja ram peti búya. Ne nu'bú him bi 'yærpa ra güenda

a 'be'a gá xihmbú bú, pegue gui 'yøthú tengu'bú hin ni cuhú a búya, bi 'yengáhe ra Jesús.

¹⁸—Majuani dí xi ahú, nu 'be'a guí émhbú hingui ho ua ja ra ximhái, nepú mahets'i i t'émbi hingui ho a. Ne nguetho a guí émfú xún ho, nepú mahets'i i t'émbi xún ho a, bi 'yengáhe ra Jesús.

¹⁹—Ne nu'bú guí yohmi 'bú n'dat'a guím bémmi 'bú ja a guí áhui ma Tahú 'bupú mahets'i, nu'a di 'da aui a gá 'yáhui. ²⁰Nguetho nu'bú dim peti nangué ma thuhugá 'da, madague'bú yoho o gue hyu, pegue dí 'bá i nde bú, bi 'yén'a ra Jesús.

²¹Ne bi 'yän'na ra Pedro:
—Gra Hmu, xi'bú ja 'be'a da 'yørca n'da ra ja'i, hangu yú nidi ga punbi. Ha xøt'a yoto nidi, bi 'yén'a ra Pedro.

²²Bi ña a ra Jesús:
—Hinga hønt'i yoto nidi, pe nde'bú thocpa tho gui punbahú, bi 'yén'a ra Jesús.

N'da ran t'uti a him bi punba rá mimbefiui

²³—Janangué'a dí xi ahú, nu'a nán ts'ut'abi Ojá, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ra ts'ut'abi 'bú mi 'yærpa ra güenda hangu in dupate yám fäts'ihú. ²⁴Ne nu'bú mi nu rá søcuá, 'bexgue bi manda ba ts'i a n'da ngue min dupate yú millone thoho. ²⁵Pe nu'a ra ja'i, hin'yú 'be'a mi ja ngue xtán zä xtán gut'a min dupate. Ne nu ra ts'ut'abi búya, mi nde xtá mbä a, ne yá t'áhni, ne rá xisu mí 'bupú ja rá ngu, ne 'be'a gá mi pe'ts'i, ngue da gut'a ndupate. ²⁶Ne nu'a ran 'yohú búya bin ñanyahmu

ne nts'edi bi 'yǎp ra mate a rá hmu: “Gra hmu, tǝpci ts'ǎ, jante tho ga jut'i i.” ²⁷Nu rá hmu bǝya bi huǝc'a, ne bi punba a rán dupate ne bi thǝh pǝya. ²⁸Pǝ nu'bǝ mi nexpǝ, bin c'at'ui n'da rá mimbefiui xí hmit'i ts'ǎ ra mbeti. Nu'a xí mba ma thǝgue bǝya, 'bexgue bim bent'ǎte, bi bendba rá 'yǝga a bin c'at'ui, ne bi 'yǝmbi: “Curca a ma mbeti guí tuc ya,” bi 'yǝmbi. ²⁹Ne nu'a rá mimbefiui bǝya bin dǎnyahmu ne nts'edi bi 'yǎp rá mate, bi 'yǝmbi: “Tǝpci ts'ǎ, jante tho ga jut'i i,” bi 'yǝmbi. ³⁰Pǝ nu'a xí mba ma punbi him bi dǝ'mi, bi got'a fǎdi, ǝmbi din ofǎdi jague'bǝ da gut'a in dupate. ³¹Ne nu yú mimbefiui bǝya ǝmme bi bǝndumbǝi 'be'a bi 'yǝt'a xí mba ma punbi, ne bi mba bi xi a rá hmu 'be'a bi 'yǝt'a. ³²Nu yú hmu bǝya bi manda bá ts'i a ran 'yohǝ mahǝn'a ne bi 'yǝmbi: “Gra ts'om'bǎi, nugǎ dá pun'ni i 'bǝ gmí 'yǎc ra mate, madague'a xǝn ngu guí tuqui. ³³Nde'bǝ ne'e xquí huǝc'a ni mimbefiui,” bi 'yǝn'a rá hmu. ³⁴ǝmme bin cue a rá hmu, bi manda da jot'i gue'bǝ go bi gut'a gǎtho yǝ millone min dupatese, bi 'yǝn'a ra Jesús, 'bǝ mi man a ran t'uti.

³⁵Din jabǝ da 'yǝt'ahǝ ma Tahǝ 'bǝpǝ mahǝts'i 'bǝ hin gui punbahǝ ni mijǎ'ihǝ ngue gǎtho ni mbǝihǝ, bi 'yǝngǎhe ra Jesús.

Man'da ram hma nangué ran hyegui

19 Ne nu'bǝ mi gua'a man ra Jesús, bi bǝm bǝ Galilea, bi hyǎx ra 'yu ni mba bǝ ra xequí Judea, 'danguadi ra dǎthe Jordán.

²Ne xǝn ngu yǝ jǎ'i bi denthoho ne bi hoqui xǝn ngu yǝ hyǝnni.

³Ne nubǝya, bi zǝm bǝ'da ma ngurpihe ngue yǝ fariseo, bǝ mi 'bǎh ra Jesús . Mí honi 'be'a dí yǎpi, ne bi 'yǝmbi:

—Ha sǎ da hyǝh rá xisu n'da 'bǝ madí ts'utho 'be'a da 'yǝt'e, bi 'yǝn'ǎ.

⁴Nu ra Jesús bi dǎti:

—Ha hin gǎ nuhǝ bǝ ja rǎm hman Ojǎ , ngue'bǝ rá mbǝdi thoho ra ximhǎi bi zǎn Ojǎ n'da ran 'yohǝ ne n'da rá xisu. ⁵Ne i mam bǝ: “Nu n'da ran 'yohǝ him man da den'na rá ta o rá mbe 'bǝ dim 'bǝhmi rá xisu, pǝ dim 'bǝhmi da gohi tengu'bǝ n'dan jǎ'itho,” i ǝm bǝ ja rǎm hma Ojǎ. ⁶Janangué'a nu'bǝ n'da ran 'yohǝ i 'bǝhmi rá xisu, pǝ hingui yonjǎ'i bǝ na hnu, n'datho. Ne nu'a bi zǎn Ojǎ, dim 'bǝi tengu'bǝ n'dan jǎ'itho, pǝ hin njon da bǝni din hyegui, bi 'yǝn'a ra Jesús, bi t'ǝmp'ǝ yǝ fariseo.

⁷—Hanja gní 'yǝnje, ne nu ra Moisés bi ma da t'ǝt'a n'da rá sǝcuǎ ran xuni 'bǝ da hyǝh rá xisu n'da ran 'yohǝ, bi 'yǝn'ǝ yǝ fariseo.

⁸Xǝ bi 'yǝn'a ra Jesús bǝya:

—Gue'a bi 'yǝt't'a ra Moisés, nguetho ǝmme xǝm mǝ ni mbǝihǝ. Pǝ nu'bǝ rá mbǝdi ra ximhǎi him mín jabǝ. ⁹Ne dí xi ahǝ, nu'bǝ n'da ran 'yohǝ bi hyǝh rá xisu ne him mi 'yomt'ǝni a rá xisu, pǝ nu'bǝ bin thǎt'ui man'da ra xisu a ran 'yohǝ, ya i 'yomt'ǝni a bǝya. Ne nguetho 'bǝ n'da ran 'yohǝ din thǎt'ui n'da ra xisu bi thegui, ne a ra 'yomt'ǝni a bǝya, bi 'yǝn'a ra Jesús.

¹⁰Ne nubǝya, dá ǝmbǎhe ra Jesús:

—Nu'bu hingui sä da hych rá xisu n'da, man'da xun ho 'bu hin din that'a n'da 'bu.

¹¹Ra Jesús bi 'yëna:

—Pë hinga gätho da zä din jabu, pe hønt'u bi zän Oja din jabu.

¹²Nguetho i 'bu i 'da ngue him bim 'buh rá xisu nguetho yu mbedi gue'bu go mim 'bui. Ne nu'u mi'da yun 'yohu him bim 'buh yú xisu nguetho bi mbocpa u yú hmu. Ne nu'u mi'da, yú pähä zehé him bim 'buh rá xisu nguetho gue'a í ts'änni ngue hin dim 'buh rá xisu, ngue nte di høni nangue rá 'befi Oja mahëts'i da 'yøt'e. Nu'a to'o da bën'na ram hma na, gue'a da ba a, bi 'yën'a ra Jesús.

**Ra Jesús bi 'yäp rán japi
Oja nangue'u yu t'uhni**

¹³Ne nubüya bá ts'inba 'da yu t'uhni bu mi 'buh ra Jesús, ngue'a mi hndepe da dospa yú ya yu t'uhni, ne da 'yäp rán japi Oja nangue u yu t'uhni. Nugähe büya, dá hecpähe u yu ta u yu t'uhni ngue hin da thopu 'bä a ra Jesús. ¹⁴Pë nu ra Jesús bi 'yënje:

—O guí hecpahu yu t'uhni ngue him ba thocua, pe dami jafu ba thocua, nguetho nu'u to'o di manda rá ts'edi Oja, tengu'bu yu t'uhni u, bi 'yëna.

¹⁵Ne bi dospa yú ya yu t'uhni büya ne bi 'yäp rá mfäts'i Oja. Ne nu'bu mi jua a bi 'yøt'a ra Jesús, dá pøngähe bu büya.

N'da ra membeti bi nyäui ra Jesús

¹⁶Ne man'da ra ts'unt'u bi mba bu 'bä a ra Jesús ne bi 'yëna:

—Hoga xänbate i, 'be'a nin ho da zä ga øt'a ngue ga tìngä ra te, bi 'yëna.

¹⁷Ra Jesús bi 'yëmp'a:

—Ha guím bëni 'be'a guí ma ngue guí engui xun hogui, nguetho hønt'a xun ho a Oja. Pë nu'bu guín nde gui tìn ra te, dami ja'ts'u yun t'ëdi.

¹⁸—Nda'a nín t'ëdi, bi 'yën'a ra ts'unt'u.

¹⁹Bi däl'a ra Jesús:

—O guí haçpa rá te ni mijä'iuui, o guí 'yomt'ëni, ne o guím pë, ne o guí man yu fëhni, ne gui numansu ni ta ne ni mbe, ne gui huç ni mijä'iuui tengu'bu da gueë i, bi 'yën'a ra Jesús.

²⁰—Gätho u xtá ja'ts'i gue'bu go män t'uhni, 'be'a man'da di 'bedi ga øt'e, bi 'yën'a ra ts'unt'u.

²¹Nu ra Jesús bi 'yëmp'a:

—Nu'bu guí nde gui tìn ra te, ní mba bá pä 'be'a gätho i ja i, ne gui darpa yu hyoya a rá muui 'be'a gätho gá pä, ne din ja'a man'da di muui bu mahëts'i büya, ne nubüya ba ëhe gui tengui.

²²Pë nu ra ts'unt'u 'bu mí 'yø a bi xifi, ëmme bi du rá mbui, nguetho ëmme xun ngu 'be'a gä mi ja, ne bi mbeng thoho büya.

²³Ne nu a ra Jesús büya:

—Majuani dí xi ahü, bi 'yëna, xun høi da yurpu di manda rá ts'edi Oja n'da ra membeti. ²⁴Dami 'yøhmbu mahøn'a. Man'da hingui høi da yut'a ra camello bu ja rá gu ra 'yofani, xinda gue'a n'da ra membeti da yurpu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yënje.

²⁵Ne dá hyonya thohohe 'bu má øhmbe bi ma ra Jesús. “To'o maha da zä din yañi,” dán 'yëm zehéhe büya.

²⁶Bi hyërcähe ra Jesús ne bi 'yënje:

—Hin da zä da 'yøzehe yu ja'i, pe nu'a Oja hingui hēmp'a da 'yørpa u yu ja'i.

²⁷Nu ra Pedro baya bi 'yēmp'a ra Jesús:

—Gra Hmu, nugähe dá socähe gätho 'be'a mí pets'ähe ne dá ten'nahe , 'be'a maha ga tīmhe ya.

²⁸Ra Jesús baya bi 'yēnje:

—Majuani dí xi ahü, 'bu bin ja ma'da'yo mahęts'i ne ma'da'yo ra ximhäi, din ja ma ts'edi mixte, ga hupü ja ma mexa ga øt' ran ts'ut'abi, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. Ne ahü guí 'de'mayoho ahü, 'darbü ga huhmbü, ga comhbü ma ts'edigä, ne'ahü ga juānbahü ma mi israelhü dyu judíohü, bi 'yēngähe ra Jesús.

²⁹Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yēna:

—Nu'a to'o bi zoh rá ngu, o gue rán 'yohü o gue rán ju, o gue rá ta o gue rá mbe, o gue rá xisu o gue yú t'ühni bi zogui ngue bi dengui, o gue rá huāhi, da dāha man'da xün ngu xinda guet'a n'da ciento nidi, ne a ra te mazāi da hyāni, bi 'yēngähe ra Jesús. ³⁰Pegue nu'u im bēni i 'bet'o dim 'bejua u. Pe nu'u t'ēmbi i 'bejua, dim 'bet'o u, bi 'yēngähe ra Jesús.

N'da ran t'uti bi 'yøt'a n'da ra me'befi

20 Ne man'da ran t'uti bi man ra Jesús, bi 'yēna:

—Nu'bu bi 'yøt' ran ts'ut'abi Oja , din ja tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yohü mí ja ra dāhuāhi. Midi 'yonba yu mbefi 'bu xudi thoho. ²Ne 'bex bi xifi hangu da gu't'i, ne bi mba bü ja rá huāhi u baya. ³Nu'bu mbe guto xudi, xø i 'yo bü hnini a ra me'befi

mahøn'a, ne bi nu 'da yün 'yohü mi 'yotho bü ne bi mben bü ja rá huāhi. ⁴“Ní mbähä, gam pehmbü, ga jut'ahü hangu dí nde ahü gui tåhmbü,” bi 'yēmbi. Ne bi mba u baya. ⁵Ne nu'bu mi hyuxyadi, xø 'yo bü ja ra hnini mahøn'a ra me'befi ne bi mbenh mi'da bü rá huāhi. Ne'bu mi zøn'a hyu nde, xø bi mbenh mi'da. ⁶Ne'bu mi zøn a cüt'a nde, xø 'yo bü mahøn'a ne bi nu bü mi'da yu ja'i: “Hanja ngue xcán dethohü,” bi 'yēmbi. ⁷“Nguetho njon bi xije ra ' befi,” bi 'yēn'u. Ne bi 'yēmp'u: “Ní mbähä bü ja ma 'befigä gam pehmbü bü, ga jut'ahü hangu dín ndegä ga jut'ahü,” bi 'yēmbi. ⁸Nu'bu min de baya nu ra me'befi bi xi a rá ngurpa mbefi: “Dami zon'dü yu mbefi, m'bet'o gui jut'u m'bejua bi zøni,” bi 'yēmp'a. ⁹Ne nu'bu mi mba nju't'i u xi zøm bü ja ra huāhi 'bü cüt'a nde, bin ju't'i tengu'bü gä ra pa xtím pefi. ¹⁰Ne nu'bu min ju't'u bi mbæmxudi ra 'befi, bi bēni ngue man'da xtán dāha xün ho xinda gue'u n'da ora tho bim pefi. Pegue 'da'angu bi dāha. ¹¹Janangue'a bin cue u 'da ¹²ne bi 'yēmp'a ra me'befi: “Hanja ngue 'da angu gá jurcahe u m'bejua bi zøhø, ne ts'ut'ho bim pe u. Pe nugähe, gätho ra pa dām pehmbē, madague'a xüm pa ra hyadi,” bi 'yēmbi. ¹³Pe bi dāti, bi 'yēmp'a n'da mí 'bäpü: “Xi'e n'yø, nte man ts'o dá øt'e e. Ha hinga gue'a dá xi i dá jut'i i. ¹⁴Dami hyān'a nin zäbi, ní mba. Nugä, i ja ma pähä 'da angu ga jut'ahü u rán zēgui bi zøhø. ¹⁵Ha hin'yü man t'ēdi ga øt'ä a dín nde ga øt'ä nanguē ma mbeti, uague guí seya nguetho dá ørpa ran hocja'i

n'da," bi 'yɛn'a ra mɛ'befi bɔya, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bɔ mi man a ran t'uti. ¹⁶Ne ngubɔ din ja 'bɔ bin ts'ut'abi Oja . Nu'ɔ m'bejua dim 'bet'o ɛ, ne nu'ɔ 'bet'o dim 'bejua ɛ. Xɛn ngu bi zonhd Oja , pɛ hinga gátho bi huahni, bi 'yɛngáhe ra Jesús.

**Xo bi ma mahon'a ngue da du
ne da dambɛni ra Jesús**

¹⁷Ne nu'ɔ mi ts'ut'ho ga sɔmhbe bɔ Jerusalén, dí 'yohe bɔ ja ra nguani. Ne bi gɔgáhe bɔ ma'ueni ts'ɔ a ra Jesús, dí 'de'mayohohe, ne bi 'yɛnje:

¹⁸—Nuya ga mbähä bɔ Jerusalén. Nu'ɔ dá sɔmhbe bɔ, da mba ma dägä bɔ 'bɔh yɛ hmumbäjä ne yɛ xänbate nijä , ngue da hyogä, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ¹⁹Ne di dägä bɔ 'bɔ ɛ him ma mijudíohɔ, ne din thengui ne da thɛxcä ne di cuarcä bɔ ja ra za, ga tu bɔ, ne da t'ägui. Pɛ nu'ɔ ná hyupa ga thambɛnigä, bi 'yɛngáhe ra Jesús.

**Rá mbe ra Jacobo ne ra Xuua bi 'yäp
rá mate ra Jesús nangue yú ts'unt'ɔ**

²⁰Ne nu'a rá mbe ra Jacobo ne ra Xuua, ngue yú ts'unt'ɔ ra Zebedeo ɛ, bin danyahmu bɔ ja a rá gua ra Jesús, in nde 'be'a da 'yäpi. ²¹Ne nu ra Jesús bi 'yɛmbi:

—'Be'a guí nde ga øt'e e, bi 'yɛmbi.

—Dami 'yørca ra mate ngue nu'ɔ bɔ guí 'yøt' ran ts'ut'abi,'da xtí hyut'ɔ ma t'ɔhni, bi 'yɛn'a ra xisu.

²²Bi dɔ a ra Jesús:

—Pɛ hin guí pađi 'be'a nam bøn'a gá 'yäqui.

Ne bi 'yän'na ra Jacobo ne ra Xuua:

—Ha guí ɛna ne'aui gui hyät'ui gui nuui ran ɔnbi tengu gan nugä, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ne bi dɔ ɛ bɔya:

—Häha, ga hät'be.

²³—Majuani maha, ne'aui gui nuui ran ɔnbi tengu gan nugä, pɛ hingui sä ga 'da'a ran t'ɛdi guí ähmi. Pɛ gue'a ma Ta di un rán t'ɛdi to'o in ndepe 'da xtí hyutho 'bɔ dán ts'ut'abigä, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁴Ne nugáhe dí 'det'agáhe bɔya dán cue 'bɔ má øhmbɛ a 'be'a bi man ɛ yoho. ²⁵Ne gä bi zongahe ra Jesús dí 'de'mayohohe, ne bi 'yɛnje:

—Nu'ɔ yɛ ts'ut'abi ua ja ra ximhäi i øt' yú 'yɛhe to'o gátho di manda, ne tengu'ɔ maguesɛ yú ts'edi ɛ. ²⁶Pɛ nu'ahɔ hinga gue'a gui 'yøthɔ a. Pegue gan 'yɛhe thohohɔ nangue ɛ mi'da 'bɔ guí nde din ja ni ts'edihɔ. ²⁷⁻²⁸Ne nu'ahɔ 'bɔ guín nde gam 'bet'ohɔ, gui 'yøthɔ ngue hin'yɛ ni ts'edihɔ ne gan 'yɛhe thohohɔ, tengu thohogä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, him bá ɛcä dam hmugä, pɛ bá ɛcä dan 'yɛhegä ne ga dä ma te gan yanba yú te yɛ ja'i, bi 'yɛnje ra Jesús.

Yoho yɛ xädä bi hoc'a ra Jesús

²⁹Ne nu'ɔ xo má nexhe bɔ ra hnini Jericó, xɛn ngu yɛ ja'i bi dentho na ra Jesús. ³⁰Ne mí hupɔ yoho yɛ xädä bɔ ja ra nden'yɛ. Nu'ɔ mí 'yøde mba bɔ ra Jesús, bi mbafi:

—Grá Hmu, rám bom'betɔ i ra David, dami huɛgä'be, bi 'yɛn'ɔ yɛ xädä.

³¹Ne nu yɛ ja'i min 'yohɔ ra Jesús bi hecpa ɛ yɛ xädä. Pɛ man'da bi mba ɛ, bi 'yɛm mahøn'a:

—Grá Hmu, rám bom'бето i ra David, dami huęgä'be, bi 'yęn'а.

³²Nu ra Jesús baya 'bа mí 'yø a man u yu xädä, bi 'yänni:

—'Be'a guín nde ga øt'au, bi 'yęmp'а.

³³Nu'а bi ðati:

—Grá Hmu, xoga ma dä'be, bi 'yęn'а.

³⁴Ǽmme bi huęc'a ra Jesús а, bi ðarpa thofo yú dä, 'bex bi xoh yú dä ne bi den'na ra Jesús baya.

**Yu ja'i bi 'yęspa a ra Jesús
'bа mí yarpа Jerusalén**

21 Ne bi zøm bu ja ra ndehnini Betfagé, nubа ja ra nyuni Olivos, ne him ma yabа ra hnini Jerusalén. Nu ra Jesús baya bi mben'ndu yoho ma mixädihe, ²ne bi 'yęmbi:

—Ní mbe nu ja ra t'аhnini, guehnu gua tјmми n'da ra buru in 'youi rá baši. Bá xocui, ne bá siui ua а.

³Nu'bu da t'ęn'au, 'be'a gui jahui, “Nu'a ra hmu da hyon'i ts'а ne 'bexgue ba sin'a thofo'be,” gui 'yęm thohoui, bi 'yęn'a ra Jesús.

⁴Ne guehna bi man ra pøngahya maya'bu ngue din ja 'bа mi 'yęna:

⁵Gui 'yęmfа yu mengu bu Jerusalén:

“Dami nuhу ya ba ёcua ni hmuts'ut'abihу, ne hin din 'yęts'i, ba hyux'a n'da zi buru thofo bán 'youi rá baši ,” gui 'yęmfа, bi 'yęn'a ra pøngahya maya'bu.

⁶Nu ma mixädihe baya bi mba ne bi 'yøt'a bi xih ra Jesús. ⁷Ne bá si ra buru ne'a rá baši, ne bi gaspa yú coto ne bi hyux'a ra Jesús baya.

⁸Ne nu yu ja'i ęmme xun ngu u bi

denni ne bi mbøh yú coto bu ja ra 'yu ne yú pahni, ne yú paxi yu za bi mbøcpa bu ngue da thopу ra Jesús. Ne bi 'yęt'inde ra Jesús. ⁹Ne nu'а i 'bet'o ne'а bim 'bejua bi mbuһ na thuhu baya, bi 'yęna:

—Mixte thofo rá ts'edi rám bom'бето ra David. Ne xun ngu rán japi in 'youi, nguetho bá ęhe nangue rá thuhu Oja, ra Hmu. Mixte thofo Oja mahęts'i, bi 'yęn'а yu ja'i bu ní mba.

¹⁰Ne nu'bu bi yarpа Jerusalén ra Jesús, gätho mi 'bурр ja ra hnini bi hyonya thofo, ne bi 'yän'ndu mín 'yohу ra Jesús:

—To'o nín 'yohу na, bi 'yęn'а.

¹¹—Guehna ra pøngahya, ra Jesús, ra mengu Nazaret bu ra häi Galilea, bi 'yęn'а bi t'änni.

**Bi hyøn a thi а mim pä
bu ja ra nija ra Jesús**

¹²Ne nu'bu mi zøm bu Jerusalén a ra Jesús bi yarpа ja rá ðanija Oja, bi hyøn a thi gätho а míм pä bu ne'а mín tai bu. Ne bi ndønpa yú mexa а midí päh yu mbeti, ne bi bantpa yún thuts'i а mi pä yu ts'aha, ne bi 'yęmp'а:

¹³“Í thø a ma ngu ngue da mba nthandegä bu,” i ęn Oja, i ęm bu ja rám hma. Pe nu'аhу gá 'yørpadahу tengu'bu ra hyädo guepа nín 'yaп'а yu bę, bi 'yęn'a ra Jesús.

¹⁴Ne nu'bu mí 'bурр ja ra ðanija, xø bi zøm bu mi'da yu xädä, ne'а mi dogua. Nu ra Jesús bi hoc'а baya. ¹⁵Pe nu yu hmumbäja ne yu xänbate nija him bi numanho yún t'øt'e bi 'yøt'a ra Jesús bu. Ne bin cue 'bа mí 'yø a bi man'а yu t'аhni 'bа mí 'yęna: “Majapi rám bom'бето ra David,” bi t'ęmp'a ra Jesús:

¹⁶—Ha hin guí ø'a 'be'a man yu t'uhni ngue i ø'ts'i i, bi t'emp'a ra Jesús.

—Dí øcä a i man'u, bi 'yæn'a. Pe xi ahü ha hin guím bëmhbü a i mam bü ja rá m hma Ojå ngue i ðna:

Gá japi bi bømanho a i man u yu t'uhni 'bü i ø'ts'i i, bi t'emp'a Ojå 'bü mi t'ëmbi, bi 'yæn'a ra Jesús.

¹⁷Ne bi zotpu u yu hmumbäjä ne yu xänbate, dá mbäcähe a ra Jesús, bán oxähe bü ja ra hnini Betania.

Ra Jesús bi japi da 'yot'a n'da ra za

¹⁸Ne nu'bü mí hyax büya, xø dá pengähe a ra Jesús bü Jerusalén. Ne bin tumanthuhu bü 'yu. ¹⁹Ne bi nu n'da ra za bü ja ra nden'yu, bi mba ðna da dæpa n'da rán dät'ä. Pe hønt'u yú paxi mi ja. Ne bi 'yæn'a ra Jesús:

—Nuya, njäm'bü din züh nin dät'ä ya.

Ne 'bexgue bi 'yot'a ra za büya.

²⁰Nu'bü mán nuhe bi 'yot'a ra za, dá hyonya thohohe ne dá änhde ra Jesús:

—Hanja í 'yot'a n'dihi ra za, dá emfe.

²¹Bi då'a ra Jesús:

—Majuani dí xi ahü, nu'bü gui 'yæc'yæigahü xun ho, ne n'dat'a guim bëmhbü a rá ts'edi Ojå, hinga hønt'a dá øt'ä sä gui 'yøthu, pe sä gui 'yøthu man'da xun hei. Sä gui xihmbü nu ra t'øhø: “Dami 'uegue guin hyøzæhe bü ja ra dejå,” gui 'yæmfu, ne da 'ueh püya. ²²Ne nu Ojå di 'da ahü 'be'a gä guí äfu 'bü n'dat'a guím bëmhbü a rá ts'edi Ojå, bi 'yængähe ra Jesús.

Bi t'än'na ra Jesús to'o bi un rán t'ëdi

²³Ne nu'bü má sømhbe bü Jerusalén, xø bin xänbate bü ja

ra dånijå a ra Jesús. Ne xø bi mba bü yu hmumbäjä ne mi'da ma ngurpihe, ne bi 'yän mahøn'a:

—Hanja gní 'yøt'a njabü. To'o bi 'da'a nin t'ëdi, bi 'yæn'u.

²⁴⁻²⁵Bi 'yæn'a ra Jesús büya:

—Necä ga än'nahü to'o bi un rán t'ëdi ra Xuua ngue bi 'yøt' ran xixyå. Hague Ojå uague yu jå'i. Nu'bü gui xijü, necä ga xi ahü to'o bi 'dacä man t'ëdi büya, bi 'yæn'a ra Jesús.

Ne bin 'yæmzæhe u yu hmumbäjä ne yu xänbate nijå:

—“Be'a gue ga xihmbü, nguetho nu'bü ga emfu, “Ojå bi un rán t'ëdi a ra Xuua,” ne da 'yæna: “Hanja hin gá 'yæc'yæihü thå.” ²⁶Ne nu'bü ga emfu, “yu jå'i thoho bi un rán t'ëdi ra Xuua,” pe da zæjü yu jå'i 'bü, nguetho im bæn u ngue rá pøngahyå Ojå a ra Xuua, bin 'yæmzæhe u.

²⁷Janangue'a bi 'yæmp'a ra Jesús:

—Hin dí pähmbe, bi 'yæntho u.

Nu ra Jesús büya bi 'yæna:

—Xínga guecä ga xi ahü to'o bi 'dacä man t'ëdi ga øt'ä a dí øt'ä, bi t'emp'u.

**Ran t'uti a yoho yu
ts'ünt'u bi sih ra 'befi**

²⁸Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yæna:

—Nu n'da ran 'yohü mí 'bü i yoho yú ts'ünt'u. Ne bi 'yæmp'a n'da rá ts'ünt'u: “Ní mba bü huåhi, bäm pefi,” bi 'yæmbi. ²⁹Ne bi då'a rá ts'ünt'u: “Hín'na, hin ga mba,” bi 'yæntho. Pe m'bejua bin 'yomfæni ts'u ne bi mba bim pefi. ³⁰Ne'a man'da rá ts'ünt'u bi xifi da mba mahøn'a. “Håha, ga mba,” bi 'yæna. Pe him bi mba, bi 'yæn'a ra Jesús. ³¹Ne xø bi 'yän'ndü yu xänbate nijå:

—Nuya, dami xiqui nangué ran t'uti dá xi ahú, nda'a ní ts'unt'u ngue njuantho bi 'yot'a rá pähä rá ta, bi 'yén'a ra Jesús.

Nu'u bi dátí:

—Masque nu'a ra ts'unt'u him mi nde da mba 'bú ra mbúdi, gue'a njuantho bi 'yot'a rá pähä rá ta, bi 'yén'u.

Ne nubúya bi 'yén'a ra Jesús:

—Guehma majuañi dí xi ahú, nu yú ziyate hyaçahäi ne yú xisu 'yomt'eni, man'da da yúrpu di manda rá ts'edi Oja, pe nu ahú hin gui cuthú bú. ³²Nguetho nu'bú mi xi'ahú a ra Xuua Nxixya, bi xän'nahú a ra 'yu xún ho, ne nu ahú hin gá 'yéc'yéihú. Pe nu yú hyaçahäi ne yú xisu i 'yomt'eni, man'da go bi 'yéc'yéi ú ne bi päh yú mbú. Ne nu'bú gmí nuhú ú, ne guexta'a hin gá nde gá päh ni mbúihú, bi t'emp'u yú hmumbäjä ne yú xänbate nija.

Rán t'uti yú ts'om'bäi mbefi

³³Ne bi 'yém mahón'a ra Jesús:

—'Yòhmbú ts'u man'da ran t'uti ga xi ahú. Mí 'bú a n'da ran 'yohú mi ja rán uandät'ä, ne bi fòt'e, ne bi hyò a n'da ra ngu guepú da themp' yú guindät'ä. Ne bi mbä'ma n'da ra jado xún hets'i, da ndex'u da nu rá häi.

Ne nubúya bi hmit yú häi ú da yú mbefi, ne bi nde bi mba n'danni a ran 'yohú búya. ³⁴Ne nu'bú mi ts'útho dín ja yún dät'ä, bá pehn'i 'da yú 'yêhe da duspa ú yún dät'ä, nguetho gue'a án yáhu a, ngue di un'ni ts'u 'be'a da bóm bú. ³⁵Pe nu'u yú mbefi bi bent'u yám 'behni a ra hmu. Nu'a n'da bi mbemthoho.

Nu'a man'da bi hyotho. Ne nu'a man'da, bi hyòta dotho a. ³⁶Ne xò mahón'a, bá pehn mi'da xún ngu yú 'yêhe ngue xtan duspa yún dät'ä a rá mbeti ran uandät'ä. Pe nu'u yú mbefi xò bi bent mahón'a 'bú mi zòpu ú, ne 'da'angu bi t'ørpe tengu bi t'ørpa ú mbúdi bi zòpu.

³⁷Ne nubúya bá pen'na rá ts'unt'u zêhe a rá mbeti ra huáhi. Bi bēni: “Masque da numansu na ma ts'unt'u.” ³⁸Pe nu'bú mí nu ba epú rá ts'unt'u, nu yú mbefi xò bi bēn'u: “Nuna, rá ts'unt'u zêhe, da gohmi ra häi na 'bú bi du rá ta. Pe mbähä ga hohú, janangué ga cosehú ra häi búya.” ³⁹Ne bi bent búya, bi zixpú ma'uēni ne bi hyo, bi 'yén'a ra Jesús.

⁴⁰Nu ra Jesús bi 'yän'ndú mí 'bäpú:

—Xi'bú da mbase na ra hmu, 'be'a da jap'u yú mbefi 'bú, bi 'yemp'u.

⁴¹Bi dā ú búya:

—Masque da hyo ú yú mbefi, nguetho emme yú ts'om'bäi ú, ne nu rá häi búya di hmit'u i pađi da gu't'a ra renta 'bú bi zón ra pa da gu't'i, bi 'yén'u.

⁴²Ne xò bi 'yém búya:

—Ha njám'bú gá nuhú bú ja rám hma Oja a ram hma i éna:

Nu'a ra do bi bunt'u yú gado 'bú mi hyòh ra ngu, gue'a ra do man'da mahyoni, tengu thoho yú guangu.

Gue'a bi zän Oja a, ne gui hyonya thohohú,

i ém bú rám hma Oja, bi 'yén'a ra Jesús.

Ne gue'a i mam bú nangué a rá Thahni Oja ngue ra Cristo.

⁴³Janangué'a dí xi ahú, Oja him bi numanho a gá 'yòthú ne da

thən'nahə a ra 'befi bə di manda rá ts'edi Oja, din t'un'də mi'da ngue da 'yøt'manho a ra 'befi gmí øthə. ⁴⁴Ne nu'a ra do bi mba ma bənt'i, tengu'bə n'da ra x̄indo i ti bə ja ra 'yu. Ne hont'a go to'o da dąng bə ja ra do, din t̄uni, ne hont'a go to'o da ze'ma ra do, 'bexgue da 'yet'i, bi 'yęn'a ra Jesús.

⁴⁵Nu'bə mi 'yø'a bi man a ra Jesús, bi bə ɥ yə fariseo ne yə hmumbäjä, gue guesə ɥ bi 'yøt'ɥ bi sifi. ⁴⁶Ne mí nde 'bexgue xtám bent'a ra Jesús, pə him bi bent'i, nguetho mi su ɥ yə ja'i, ngue mi ęn'ɥ, rá p̄ongahya Oja a ra Jesús.

N'da ran t'uti ngue ran thəti

22 Ne xø bi thoqui bi xänba yə ja'i nangue yün t'uti tho ho bi man a ra Jesús, ne bi 'yęmp'ɥ:

²—Nu'a ní manda rá ts'edi Oja, i t'øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ra ts'ut'abi. Nu'a ra ts'ut'abi bi zän'na n'da ra ngo 'bə min thəta n'da rá ts'ant'ɥ. ³Ne bi mben'də yám 'behni ngue ba sinba yú amigo, pə him bi nde bá ęhe. ⁴Ne xø bi mbehn mi'da, bi 'yęmbi: “Dami xihmbə ma amigo ba ęhe, nguetho ya dá hoc ran ts'ihme. Dá manda bi tho 'da man dani xün zaqui ne ya gätho mahoqui, i ęn'a ra hmu, gui 'yęmfɥ.” Ne gue'a bi man ɥ yám 'behni. ⁵Pə him bi 'yərpatho ra güenda ɥ yú amigo, ne bi mba da huąhi a n'da, nu man'da bi mba bām pätho, ⁶ne nu'ɥ mi'da bi bent tho ho yám 'behni ne i thenthoho ne bi hyo ɥ. ⁷Nu'bə mí 'yø a bin ja, ęmme bin cue ra ts'ut'abi bəya, bi mbenh yú dofai bá ho ɥ yə hyote ne bi 'yump'a yú

hnini. ⁸Ne bi xih mahøn'a ɥ yám 'behni: “Nuya him bá ę'ɥ ma amigo nguetho hing yün sähə ba ęhe. ⁹Ní mbähä bə ja yə 'yu ne gbá sihə ua hont'a go má ja'i gba timhbə bə, nguetho ya ma hoqui 'be'a da zi ua ja ran thəti.” ¹⁰Nu yám 'behni bəya bi mba bə ja yə 'yu ne bá pen bə ja ran thəti to'o gätho bin c'athə bə, pə hinga mfädi 'bə yə ts'om'bäi o gue yə hocja'i 'da. Ne bi yupə ja rá ngu ra ts'ut'abi yə ja'i.

¹¹Ne nu ra ts'ut'abi bəya bi yərɥə mbo da nu ɥ yə ja'i bi zøm bə. Ne bi nu n'da ran 'yohə ngue him mi he ɥ yú he i the 'bʉ in ja n'da ran thəti. ¹²Ne bi 'yęn'a ra ts'ut'abi bəya: “Xi'i grán 'yohə, hanja gá cət'ua ne hin guí he yün säui da the ua ja ran thəti,” bi 'yęmbi. Pə nu ran 'yohə him bi zä bi dəti. ¹³Ne bi 'yęmp'ɥ yú 'yęhe ra ts'ut'abi: “Dami turpahə yú gua na ran 'yohə ne yú 'ye, ne gui 'yenthə bə ja ra 'bexui. Din zom bə ne din guxpə yú ts'i ɥ,” bi 'yęn'a ra ts'ut'abi, bi 'yęn'a ra Jesús. ¹⁴Nguetho xün ngu i ts'ohni pə hinga gä yün sähə ngue da yərɥə, bi 'yęna.

N'da ran t'änni nangue ra renta bi t'än'na ra Jesús

¹⁵Ne nubəya bi mba ɥ yə fariseo. N'danni bá nyəşə ɥ, bi hyoni 'be'a dí ɥcpa ra Jesús ngue di yaپی. ¹⁶Janangue bi 'behn pə 'buh ra Jesús ɥ mi'da yú mifariseohə, ne mi'da ma ngərpihe mi ten'na ra ts'ut'abi Herodes. Nu'bə mi zøm bə, bi 'yęn'ɥ:

—Grá xänbate, dí pəhmbe gätho majuąni guím ma, bi 'yęmp'a ra Jesús ɥ. Ne guí u a majuąni rá 'yu

Oja, ne hin guí su 'bu da hnumanho i ogue hin'na, bi 'yɛn'ɥ. ¹⁷Pe dín ndehe gui xije ts'ɥ 'be'a guím bɛni. Ha din theui yán t'ɛdi Oja ngue dí juthe ra renta a ra ts'ut'abi Roma in ts'ut'abi ua, uague hin'na.

¹⁸Pe nu ra Jesús bi bađi 'be'a mim bɛn'ɥ ngue in nde da d̄ini 'be'a dí yapi. Janangue'a bi 'yɛmbi:

—Emme guidí yorpahɥ a guím bɛmhbu. Hontho guí nde gui sägdahɥ. ¹⁹Xi ni mbeti gní jut ni rentahɥ, ga nugä, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bi un'na ra mbeti buya. ²⁰Ne nu'bu mi nu a ra mbeti, bi 'yɛn'a ra Jesús:

—To'o rá hmi na i cuat na ra mbeti, ne to'o rá thuhu mán t'o't'i ua, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²¹—Rá hmi ra ts'ut'abi Roma ne rá thuhu a, bi 'yɛn'ɥ.

Nu ra Jesús buya bi 'yɛmp'ɥ:

—Nu'a rá mbeti ra ts'ut'abi gui unhdɥ a. Nu'a xin rá mbeti Oja, gui unhdɥ Oja a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²²Ne nu'bu mí 'yø a bi man ra Jesús, bi hyonya thoho ɥ ngue mi nde xtí yapi. Ne xø bi mbatho ɥ.

N'da ran t'änni gue'bu bi dambɛni ɥ xøn du

²³Ne m'bejua buya xø bi zøm bu 'da ma ngurpihe ngue yu saduceo. Nu'ɥ him mi ɛc'yɛi ngue da dambɛni ɥ xøn du, nguetho mi ɛn'ɥ, nu rá mbui n'da, ma zä dim 'be 'bu bi du. Ne nu'ɥ bi 'yän'na ra Jesús, bi 'yɛmbi:

²⁴—Xänbate i, dím bɛnthohe ran t'ɛdi bi man ra Moisés, ngue nu'bu da du n'da ran 'yohɥ, 'bu 'buh rá xisu, ne hin ním 'bu a n'da rá t'ɥhni 'bu mi du, nu'a rán 'yohɥ din thätui

a rá xisu a ra du, ne nu'bu dim 'buh rá mbudi t'ɥhni, da t'ɛmbi rá t'ɥhni a xí du. ²⁵Pe mí 'bucua yoto yøn 'yohɥ midín 'yohuzɛhe ɥ. Nu'a ra mbudi n'yohɥ bin thätui n'da ra xisu, pegue bi du n'dihi a ran 'yohɥ. Ne hin ním 'buh yá t'ɥhni 'bu mi du, janangue'a bi zinba rá xisu a rán 'yohuzɛhe. ²⁶Pe ne'a guexta'a bi du n'dihi, ne hin ní d̄intho rá t'ɥhni a ra xisu 'bu mi du. Janangue'a xø bim 'buhmi a man'da rá mbegue. Ne bin ja gue'bu go mi dät'i bim 'buhmi gätho ɥ yá mbegue a ra xisu. ²⁷M'bejua buya nese ra xisu bi du, bi 'yɛn'ɥ. ²⁸Nuya, dami xije 'be'a dín ja 'bu majuañi da dambɛni ɥ xøn du, ngue guí mamhbɥ. Nda'nín 'yohɥ da 'yɛmbi rá xisu a ra xisu, nguetho gätho yoto bim 'buhmi, bi 'yɛmp'a ra Jesús 'bu mi denthoho ɥ.

²⁹Bi dät'a ra Jesús:

—Nu ahɥ guidí 'bethohɥ, nguetho hin guím bɛmhbu 'be'a mam bu ja rá t'ohni Oja, ne xín guí pahmbɥ rá ts'edi Oja. ³⁰Nu'bu bi dambɛni ɥ xøn du, ya him man ja ran thäti, pegue dim 'butho tengu yám 'bɛhni Oja mahɛts'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³¹⁻³²Ne nangue'a ram hma ngue da dambɛni ɥ xøn du. Ha hin gá nuhɥ bu ja rá t'ohni Oja 'be'a bi ma nangue ɥ ma ndu mbombøtahɥ 'bu mi 'yɛna: “Nugä drá Ojagä, nu ra Abraham ne ra Isaac ne ra Jacob, i ɛc'yɛigui,” bi 'yɛn Oja. Ngubɥ im ma nguetho guexta'a i 'buh yá mbui ɥ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³³Ne nu'ɥ yu ja'i 'bu mí 'yø a bi man ra Jesús, bi hyonya thoho a bi xifi 'bu mi xänbi.

**Ra Jesús bi ma nda'a nín
t'èdi man'da mahyoni**

³⁴Ne nu mi'da ma ngärpihe
ngue yu fariseo, 'bu mi nu hin'yu
man'da sä da man'u yu saduceo,
bin 'yänzehe 'be'a mí sä ngue
dí yap'a ra Jesús. ³⁵Nu'a n'da ra
xänbate nangué u yu fariseo büya,
bi 'yän'na ra Jesús:

³⁶—Xänbate i, bi 'yëna, nda'a rán
t'èdi Oja hnehi thoho ga øt'ähe.

³⁷Bi da a ra Jesús büya:

—Nu'a ran t'èdi i ëna: “Gam
bëmhbü Oja ngue gätho ma mbüihü,
ne gätho ma ja'ihü, ne gätho man
'yomfënihü.” ³⁸Guehna ran t'èdi
i 'bet'o na, nangué u gä mi'da yün
t'èdi. ³⁹Ne'a ëna: “Dami hugc ni
mija'ihü tengu bu gní huëczehé ni
ja'ihü.” Guehna ná yoho ran t'èdi
guexta'a mahyoni na. ⁴⁰Ne nu'bu gá
'yøthü ya yoho yün t'èdi, tengu'bu
gá ja'shü gätho yün t'èdi ra Moisés
ne yám hman yú pøngahya Oja, bi
'yën'a ra Jesús.

To'o rá 'yu a ra Cristo

⁴¹Ne guexta'a mi 'bäpü yu fariseo,
⁴²ne bi t'ëmp'u büya:

—'Be'a guím bëmhbü, to'o rá 'yu a
ra Cristo, rá Thahni Oja, bi 'yëmp'u,
bi 'yën'a ra Jesús.

Bi da u yu fariseo büya:

—Nu rá Thahni Oja, rám bom'betö
ra David a, bi 'yën'u.

⁴³Ne xø bi 'yën'a ra Jesús:

—Pe ne guese ra David bi 'yëmbi
rá hmu a ra Cristo 'bu hin ním 'büi,
nguetho bi 'yëna:

⁴⁴Nu Oja bi 'yëmp'a ma Hmu:

“Hyucua ja man 'yëi ga conhui
ma ts'edi gue'bu go dá tapä

gätho u man süihü ngue gui
manda u büya,” bi t'ëmp'a ma
Hmu, bi 'yën'a ra David, 'bu
mi bënba rá Hogandähi Oja
'be'a bi ma.

⁴⁵Hanja i ëmbi rá hmu ne xin rám
bom'betö a rá Thahni Oja, ngue ra
Cristo, bi 'yën'a ra Jesús, bi 'yëmp'u.

⁴⁶Ne hin'yu 'be'a bi zä dí ðati,
janangué'a him man'dandï bi zä da
'yän'ndü yu fariseo büya.

**Bi man ra Jesús 'be'a nam bøn'a
øt'u yu fariseo ne yu xänbate nija**

23 Ne nu ra Jesús bi xi u yu
ja'i, necähe büya:

²—I ja yün t'èdi da xän'nahü u
yün t'èdi ra Moisés u yu xänbate
nija ne yu fariseo. ³Dami 'yøhmbü
'bu i xän'nahü u, pe hin gui
'yøthü tengu yün t'øt'e i sänzehe,
nguetho 'dan'yo thoho gä mi'da
i øt'e. ⁴Ne xün he'i i xi ahü gui
'yøthü, tengu'bu n'da ra 'beni
xün hyu i xi ahü gui tuxhü, pe
nuse'u xingui ts'u in nde da 'yøt'a
i sän zehe. ⁵Ne hønt'a i honi da
hnumanho yün t'øt'e i ørpü 'büh yu
ja'i. Janangué'a di cuat yú ðe yün
t'èdi Oja ngue xün ndoho ne i pä't'
yú 'ye, ne ëmme di ho di hoc yün
zädi yú nyämpahni. ⁶Ne ëmme di
ho rá mbüdi ðin sihme bu i t'øt'
yün ts'ihme; ne di ho da mipü
ja ran thuts'i mahoqui bu ja ra
nija. ⁷Ne ëmme di ho da t'ëspa 'bu
ðin zenguete. Ne i honi da t'ëmbi
yú xänbate u. Høntho in nde da
hnumansu.

⁸Pe nu ahü o guí ndehü da t'ën
ahü gyü xänbatehü, nguetho
høngdä ni Xänbatejü ngue drä
Thahniägä, ne nu'ahü guidín cühü,

bi 'yɛngähe ra Jesús. ⁹Ne hin gui 'yɛmfu ni tahu 'da u i 'bucua ja ra häi, nguetho nu'a ni Tahu bí 'bupu mahɛts'i a. ¹⁰Ne xín gui ndehu ngue da t'ɛn ahɛ gyɛ hmuhɛ, nguetho guecä drá Thahni Ojã ngue ra Cristo, ni Hmuju. ¹¹Nu'a to'o din 'yɛhe thoho nangue yú mijã'ihɛ, pɛ gue'a man'da xtán hɛts'i bu dá nu Ojã a. ¹²Nguetho nu'a i ɔt'e ngue xun hɛts'i, man'da zi cue bu dá nu Ojã a, pɛ nu'a i ɔt'e ngue hingui hɛts'i, pɛ man'da xtán hɛts'i bu dá nu Ojã a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹³Ne nubɛya bi 'yɛmp'u yu xänbate niã ne yu fariseo:

—Huɛhi maha ahɛ, gyɛ xänbatehu bu ja ra niã, ne gyɛ fariseohɛ, ɛmme guidí yorpahɛ a guím bɛmhbu, nguetho gá xihmbu u mín nde xtán yurpu di manda rá ts'edi Ojã, ngue xquí 'yuthu ra 'yu, pɛ ne tengu'bu gá corpa zehɛhu ra goxthi, nguetho 'dan'yo thoho gá xänbahɛ. Nese ahɛ hin da zã gui cuthu bu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁴Huɛhi maha ahɛ, gyɛ xänbatehu ne gyɛ fariseohɛ, ɛmme guidí yorpahɛ a guí ɔthu. Sä nya'a guí yaɛhu Ojã bu ja yú ngun yu xisu xon du yú ndø, ngue guí ɛmhbu guí äfu rá m fãts'i Ojã u, pɛ ne guí haɣpahɛ 'be'a bi zopa yú ndø. Janangue'a man'da xun utho ran unbi gui nuhu.

¹⁵Huɛhi maha ahɛ, gyɛ xänbatehu ne gyɛ fariseohɛ, ɛmme guidí yorpahɛ a guí ɔthu. Säti thoho gán 'yohu hõnbu go hapu ne yatho gá mbähä, ngue gá sømhbu bu 'bu u i thãnde yú oã zehɛ, ngue gá xihmbu da den'na nin xädihu. Pɛ nu'a to'o bi den'nahɛ man'da gá

jafu bim 'bedi, ne 'da gdí mbähä bu ja ran unbi mazai, bi 'yɛmp'u.

¹⁶Huɛhi maha ahɛ, gyɛ ngarpihɛ, pɛgue tengu'bu gyɛ xädähu ne guí xihmbu u guí xänbahɛ: “Nu'bu ja 'be'a bi ma n'da ra ja'i, ne bi ndõnba rá thuhu ra niã, hingui jatho di ja'ts'a,” guí ɛmfu. “Pɛ nu'bu bi ndõnba a rá oro i ja bu ja ra niã, i jatho di ja'ts'a bi ma,” guí ɛmhbu. ¹⁷Gyɛ 'yãmbuihu ne gyɛ xädähu. Guí ɛmhbu man'da di muui ra oro xinda gue ra niã, pɛgue hin'na maha nguetho gue'a ra niã ní t'ɛmbi xun ho a ra oro i ja bu, bi 'yɛn'a ra Jesús. ¹⁸Ne guí ɛmhbu: “Nu'bu ja 'be'a bi man a n'da ra ja'i, ne bi ndõnba rá thuhu ran ts'äya bu ja ra niã, guí ɛmhbu hingui jatho di ja'ts'i. Pɛ nu'bu bi ndõnba rá thuhu ran t'unni i hõxpu ja ran ts'äya, ya ra ts'oqui a buya 'bu him bi ja'ts'i,” guí ɛmhbu. ¹⁹Gyɛ 'yãmbuihu, tengu'bu gyɛ xädähu. Guí ɛmhbu man'da di muui u yu 'bõts'e i ja bu xinda gue ran ts'äya. Pɛgue hin'na maha, gue'a ran ts'äya ní t'ɛmbi xun ho u yu 'bõts'e bí ja bu. ²⁰Nguetho nu'a bi ndõnba rá thuhu ran ts'äya bu ja ra niã, hinga hõnt'a ran ts'äya, pɛ gätho í ndõnba rá thuhu 'be'a gätho hõxpu. ²¹Ne nu'a to'o bi ndõnba rá thuhu ra niã, hinga hõnt'a ra niã bi ndõnba rá thuhu, pɛ ne a rá thuhu Ojã bi ndõnbi, nguetho rá ngu Ojã a ra niã. ²²Ne'bu n'da bi ndõnba rá thuhu mahɛts'i, pɛ hinga hõn bu mahɛts'i bi ndõni, pɛ ne a rá thuhu Ojã bi ndõnbi, nguetho bí 'bupu Ojã bu mahɛts'i.

²³Huɛhi maha ahɛ gyɛ xänbatehu ne gyɛ fariseohɛ, ɛmme guidí

yorpahu a guí øthu. Hin njam'bu gá pumbɛnihu gá hyaxhu bu ja ra nijá a ná 'det'a yú 'yɛthi yu tũhu bi bœxpũ ja ni huq̄ihũ, tengu bi man ra Moisés, pɛ gá pumbɛnihu u yun t'ɛdi man'da mahyoni, ngue i ɛna: “'Da gdí numanhohũ ni mija'lihũ, nɛ din ja nin huɛcatehũ, nɛ gui 'yɛc'yeihũ Ojã.” Guehya nde'bu man'da gan ɛhya gui 'yøthu, madague'bu gui thoqui gui 'yøthu u mi'da. ²⁴Pɛ gá 'yøthu tengu'bu gám fãhmbũ ngue xínga n'da ra 'uɛ i sã di uashũ 'bu ja a guí sihũ, pɛ nu'a go ra fani nɛ man'da go hin gá nuhũ 'bu gmí tuthũ a, nguetho hin guí pãhmbũ nda'a nín t'ɛdi man'da xun ndoho.

²⁵Huɛhi maha ahũ gyũ xãnbatehũ nɛ gyũ fariseohũ, ɛmme guidí yorpahu a guím bɛmhũ. Gá 'yɛmhũ xun hotho ahũ, pɛ gá 'yøthu tengu'bu n'da ra baso bi mba m'berpe bu maxøts'e, pɛ hinga nɛpũ mbo. Nɛ tengu'bu n'da ra mbohi høn bu ní ndi a hãi bi 'berpe, nɛ guín jahũ bu nguetho ɛmme i yuh ni mbũihũ nangue ram fɛ nɛ ran ts'iyate. ²⁶Gyũ xãdãhũ, nde'bu gui 'yøthu tengu'bu nɛpũ mbo bin sũt'i n'da ra mbohi, nɛ majuãni xtãn ho ahũ bũya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁷Huɛhi maha ahũ gyũ xãnbatehũ nɛ gyũ fariseohũ, ɛmme guidí yorpahu a guím bɛmhũ. Nɛ guín jahũ tengu'bu ra jaɔo bu ja ran 'yãgui ngue xun t'axi maxøts'e, nɛ mahotho, pɛ nubũ mbo, yupũ yũ do'yodu nɛ gã mi'da xun xãtho.

²⁸Guín jahũ bu. Nubũ na nu ahũ yũ jã'i, ɛna xun ho ahũ. ɛmme guidí yorpahu a guím bɛmhũ nɛ ɛmme yuh ran ts'o ni mbũihũ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁹Pɛ í huɛhi maha ahũ gyũ xãnbatehũ nɛ gyũ fariseohũ. Guidí yorpahu a guí øthu. Gá hocpahu yú jaɔon'yãgui u yú pøngahyã Ojã maya'bu bi hyo nim bombøtahũ, nɛ'u yú jaɔon'yãgui u guí ɛmfũ yũ hocjã'i gá hocpahu. ³⁰Nɛ sã guí ɛmhũ: “Nu'bu di 'bũhmbũ u 'bu mi hyo yú pøngahyã Ojã u mam bombøtahũ, nɛ xcã uthũ ngue hingui ho a bi 'yøt'e, nɛ xcã 'uethohũ,” guidín 'yɛmfũ.

³¹Janangu'e'a gadín juãnzehẽhũ ya ngue yú 'yu ahũ yũ hyote. ³²Dami juahmbũ a ra 'befi bi 'yut'ahũ nim bombøtahũ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³³Tengu'bu gyũ pozũhũ. Hin da zã gui 'dahmbũ bu ja ra sibi njam'bu i huɛt'i. ³⁴Nguetho, nu'bu ba pɛn'nahũ ma pøngahyã nɛ ma xãnbate, hin gui simanhohũ u, gui hyohũ u 'da, nɛ gui cuathũ bu ja ra za u 'da, nɛ gui fɛhmbũ u 'da bu ja ni nijãhũ. Nɛ ɛmme gui uɛpadahũ u 'da 'bu i 'yo bu ja ni hninihũ. ³⁵Nɛ nangue a gui 'yøthu, tengu'bu gá hyosehũ u gã yun hocjã'i bi tho gue'bu go rá mbũdi ra ximhãi, 'bu mí tho ra Abel ngue man ra hocjã'i nɛ asta gue'bu mi tho a ra Zacarías, rá ts'unt'u ra Berequías, gá hyohũ bu ja rá goxthi ra nijã.

³⁶Majuãni dí xi ahũ, tengu'bu ni ts'oqui zehẽhũ u gã yun thote i jatho ya, nɛ da ts'ãn'nahũ ran unbi nangue u, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi t'ɛmp'u yũ xãnbate nijã nɛ yũ fariseo.

Bi huɛc'u yũ mengu Jerusalén ra Jesús

³⁷Nɛ nubũya bi xi a n'da ram hma u yũ mengu bu Jerusalén, bi 'yɛmbi: —ɛmme dí m bɛn ahũ gyũ menguhũ Jerusalén. Nzãi guí hohũ

yu pøngahya, ne guidí bat'adohu u mi'da ba pen'nahu Oja. Ne xun ngu yu nidi dí m bēngā xcá pet'ahu xcá jamansu ahū, tengu'bu n'da ra sumfō di pet yú t'uhni ne i comp' rá hua, pe nu'ahu, hin gá ndehū xcá ja ahū bu, bi 'yēn'a ra Jesús. ³⁸Dami nuhū ya, nu ni hninihū tengu'bu ya njongui 'bupū ya, ³⁹nguetho hin gui nuju mahøn'a jaque'bu bi zøn ra ora ba pengā ua ne gui 'yēscāhū. “Majapi a ba ghe nanguē rá thuhu ma Hmuhū Oja,” gui 'yēnju, bi 'yēn'a ra Jesús.

Bi ma ra Jesús da guah ra danija

24 Ne nubūya, nu ra Jesús 'bu mi bøm bu ja ra danija, dá utāhe 'be'a gā mí ja bu ja ra ngu.

—Mahotho ua, dá gmfē.

²Pe nu ra Jesús bi 'yēnje:

—Guí nuhū ngue mahotho i ja ua, pe gātho da mba nso't'i, ne xinga n'da ra do din tōcua ngue hin da mba ma juadi, bi 'yēn'a ra Jesús.

**M'bet'o din ja yu hmepya
'bu ran zegui**

³Ne dá nexāhe dá mbāhmbe bu ja ra nyuni Olivos. Ne ní mipū ra Jesús dá ändāhe 'bu njom mí øde, yú xädigāhe:

—Dín ndehe gui xije nda'a ní pa din ja a gām mam bu ja ra niја. 'Be'a ní hmepya din ja 'bu guá pengui mahøn'a ne'bu ran zegui ra pa, dá gmfē buya.

⁴Ne bi 'yēngāhe ra Jesús:

—Damim fāhmbe 'dahma njon da hyā ahū. ⁵Nguetho xun ngu yu hyāte ba ghe da 'yēna: “Nugā, guecā, rá thahni gā Oja, drá Cristogā,” da 'yēn ahū. Ne xun ngu da hyāt'ū

nanguē ra fehni da man u. ⁶Ne nu'bu gui 'yøhmbe ngue din ja yu sui, o gue'bu gui 'yøhmbe i ja bu ja 'da yu hnini ya, pe o guín suhū, nguetho jatho din ja u. Ne nu'bu bin ja u, xinga gue'bu rán zegui'bu. ⁷Nguetho da ndants'ū 'da yu ts'ut'abi din suhmbe u yú mi ts'ut'abihū, ne da ndanc'ū 'da yu hnini din suhmbe mi'da yu hnini. Ne xun ngu yu niđi din ja ra thuhu, ne ra dagge, ne din ja yu 'yāmhāi bu ja yu xequi ua ja ra ximhāi. ⁸Pe nu'ū, yú mbūdi thoho yun unbi din ja u.

⁹Ne da mba ma dá ahū ne da ts'ix ahū ngue din un'nahu, ne da tho ahū 'da ahū. Ne gātho yu ja'i da zan ahū nguetho guí tengahū. ¹⁰Ne nu'ū 'da mí gē'yēigui, m'bejua da 'ueše. Ne gueše u di dá u ma 'yēc'yēi da mba ma unbi. ¹¹Ne dim 'bui xun ngu yu hyāte pøngahya ne xun ngu yu ja'i da hyāt'ū. ¹²Ne nanguē a ran ts'o xtā ngu, him ma din ja yūn hūcate u 'da. ¹³Pe nu'a da hyāt'i gue'bu go ran zegui, da dāha dim pø a. ¹⁴Ne gātho na ndoho ra ximhāi da hma 'be'a da zā dí yurpū di manda rá ts'edi Oja n'da. Ne gātho yu ja'i 'dahma 'dan'yo bu na ya da sifi, ne nubūya, gue'a ra pa ran zegui a buya, bi 'yēn'a ra Jesús.

¹⁵⁻¹⁶Nu ra pøngahya Daniel maya'bu bi ma ngue din ja n'da ran ts'o di ts'oni gātho. Jananguē'a nu'bu gā nuhū da mbūdi din ja bu ja ra danija a, dami 'dahmbū bu ra xequi Judea, ní mbāhā bu ja yu dāpo. Nguetho nts'utho ran unbi din jabū. ¹⁷'Bex gui mbāhā. Nu'bu gdi tøhmbe bu maxøts'e ra tōcangu, hin gui cūthū mbo ra ngu ngue

gui hyaxhu 'be'a di ja bu. Dami 'dathohu. ¹⁸Ne nu'bu gdi 'bähmbu bu ja ni huqihü, hin 'be gui mbähä bu ni ngumhbu ngue gba ca ni xi'yohu. Dami 'dathohu. ¹⁹Huqcate u yu xisu in hat'uhni u yu pa u, ne'u i 'buh yu 'uere, nguetho xun hei thoho da 'da u. ²⁰Yäfu rá mate Oja hinga gue'u yu pa xtan se din ja ahü ran 'dagui, ne xinga gue'bu ra pa ran ts'äya, nguetho i man u yun t'edi hinga yatho gan 'yohu a ra pa ran ts'äya. ²¹Dami 'yäfu rá mate Oja, nguetho nu'a ran unbi din ja, hin jam'bu n'dandi xon ja gue'bu go rá mbüdi ra ximhäi. Ne nu'bu ya bin ja, hin man'dandi din ja a ran unbi tengu a. ²²Ne nu Oja da zänba thoho u yun unbi din ja nangua a di huq'u xi huahni. Nu'bu hin'na, njon da bongui.

²³Nu'u yu pa u, “Dami nuhu ua, i 'bäcua ra Cristo,” da 'y'en ahü. Ne nu'u mi'da da 'y'en ahü: “Dami nuhu i 'bähnu ra Cristo.” Pe o gui q'yeihu u. ²⁴Nguetho xun ngu yu hyäte dim 'bui, sä da 'y'en'u: “Guecä, rá thahni Oja, drá Cristogä,” sä da 'y'en'u. Ne xun ngu da 'y'ena ngue dim pöngahya nangua Oja, ne da 'yöt' yu hyonya nt'öt'e ne yu hmepya ngue da nde da hyät yu ja'i. Ne da hyoni 'be'a da zä dí hyät'u xi huahn Oja. ²⁵Nuya gätho dá xi ahü gueru da zä gui pähmbu 'be'a din ja. ²⁶Janangua nu'bu da 'y'en ahü: “Ní mbähä, bí 'bäpu ma'ueni a ra Cristo,” da 'y'en'ahü, pe o gui pähä. O gue da 'y'en'ahü: “Bá cuthu ua, i 'bäcua ra Cristo,” da 'y'en'ahü, pe o gui cuthu bu. ²⁷Nguetho nu'bu bá pengä ua mahön'a, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dan jagä

tengu rán nequi ra hui ngue dam 'bathogä gätho ra ximhäi. ²⁸Ne tengu i öt' yu pada, emme di peti bu 'ben u xun du, din jabu a ran ts'embi din ja bu 'bu u yu ts'om'bäi.

'Bu bá peng ra Jesús

²⁹Ne xø bi thoqui bi man ra Jesús ne bi 'y'ena:

—Nu'bu bin ja a ran unbi büya, him man di nec ra hyadi ne ra zana, nu'u yu sø 'bäpu mahets'i da dagui. Gätho bí ja bu mahets'i gä di 'beh yu ts'edi u. ³⁰Ne nubüya di nequi bu mahets'i ra hmepya nanguecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ne gätho yu hnini ua ja ra ximhäi din su. Ne da nugui ba q'cä bu ja yu güi, dan 'yo'be ma ts'edi täte thoho, mixte thoho, bi 'y'en'a ra Jesús. ³¹Ne nts'edi din ya ra thuxi. Ne ba penhdä yüm 'behni Oja di peti gätho u bi huahn Oja, gä na ndoho ra ximhäi.

³²Guim bëmhbü 'be'a dí øthu ua ma häihü dyu israelhu, ngue nu'bu dí nuhu bi mbüdi dim puh yu mbüi 'da yu za, ya dí pähmbu mi ts'utho ba epu yu pa ra pa'ye. ³³Ne ngutho 'bu guín nuhu bin ja gätho ya yun unbi dí xi ahü, gui pähmbu büya ngue mbe rán zegui. ³⁴Ne majuani dí xi ahü, di 'butho ua 'da ahü 'bu bi mbüdi din ja. ³⁵Nu ra ximhäi ne mahets'i da zöni da gua u, pe nu'a mam hmangä njam'bu da gua a.

³⁶Pe njongui pädi nda'a ní pa din ja a dí mangä ya, xinga gue'u yüm 'behni Oja mahets'i ne xinga guengä rá Ts'unt'ugä Oja dí pädi, pe hont'a Oja ma Ta i pä a ra ora din ja.

³⁷Ne tengu thoho bin ja 'bu mí 'buh ra Noé, ngutho din ja 'bu bá

pengä mahøn'a, nugä ngue dán ja'ligä ua ja ra ximhäi. ³⁸Nu yu pa u ngue'bu mi ts'utho din ja ra dambunt'i, nu yu ja'i mi 'buhmbu ra Noé hont'a ran ts'ihme mim beni ne hont'a ran thäti mí honi, gue'bu go mí yurpu ja ra mbosa ra Noé. ³⁹Ne him bi 'yurpa ra güenda a bi sifi ngue din ja ra 'ye, jague'bu mi mbuh ra 'ye, ne bi yuh ra dehe ua ja ra häi ne gätho bi gua u. Ne din jabu 'bu bá pengä mahøn'a, guecä dán ja'ligä ua ja ra ximhäi. ⁴⁰Ne dim 'bu i yoho yun 'yohu bu ja a ra huahi, nu'a n'da da mba nts'its'i ne man'da da ts'opu. ⁴¹Ne'bu di cum bu ja n'da ra ngu yoho yu xisu, nu'a n'da da mba nts'its'i ne nu man'da da ts'opu.

⁴²Janangue'a dí xi ahü, o guí tonspahü ra t'aha, nguetho hin guí pahmbu 'be'a ní ora ba e a ni hmuhü. ⁴³Nu'bu n'da ran 'yohu xtám badi nda'a ní xui xtán yurpu yu be bu ja rá ngu, xtín äthä, xtán dø'mi, ne hin xtá japi xtá nyurpu ja rá ngu ngue da bepi 'be'a i ja bu. Pe hingui paði 'be'a ní pa, janangue'a i tøm'i gätho yu pa. ⁴⁴Janangue'a dí xi ahü, damin sähu nguetho ts'urpu thoho ga söcä, guecä dán ja'ligä ua ja ra ximhäi, ngue ra ora njongui töcpä ga söcä, bi 'yæn'a ra Jesús.

Rán t'uti ra hogambefi ne ra ts'om'bäi mbefi

⁴⁵⁻⁴⁶Ne xø bi 'yæn'a:

—Dami 'yøthü tengu'bu gyu hogambefihü. Nu'a ra ngurpambefi 'bu xun ho i ø't'e, ne nu'bu da mba n'danni rá hmu da zopu ja rá ngu, da 'yø't'e tengu'bu i 'buse bu rá hmu. Ne nu'bu bá penc'a rá hmu, bi nu

bi jamansu rá 'befi, ne xun ngu ran japi da nu a baya. ⁴⁷Majuani dí xi ahü, nu'a ra ngurpambefi, man'da din t'un ra ts'edi, ne 'be'a gätho i pe'ts'a rá hmu di jamansu a. ⁴⁸Pe nu'bu ra ts'om'bäi a ra ngurpambefi, ne im beni ngue him 'be ba penc'a rá hmu, ⁴⁹ne di unba yú 'yæhe ne i tenthoho yu mihni, ⁵⁰ts'urpu thoho ba penc'a rá hmu n'da ra pa ngue hingui pa a ra ngurpambefi. ⁵¹Ne nubaya din t'un'na n'da ran unbi xun ütho, ne n'dat'a ran unbi da nuhu u di yorpa a im beni. Ne din zom baya ne din guxtru yú ts'i bu ja ran unbi mazai, bi 'yæn'a ra Jesús.

N'da ran t'uti nangue yu hmute xtí hyun yun thäti

25 Ne xø bi 'yæn'a:
—Nu'bu bi 'yø't' ran ts'ut'abi Oja, din ja tengu bin ja 'bu min ja n'da ran thäti. Nu'a to'o gä bin sä, bi thopu mbo, pe nu'u him bin sä, bi gopu thi u. Nu'bu min ja ran thäti, 'det'a yu hmute bi mba, eña xtín hyumhbu u din thäti. Ne bá the yú bombilla mi tøm'ma ran 'yohu din thäti. ²Pe nu'u cut'a yu hmute yu 'yambui u, ne nu'u mi cut'a bin 'yomfæni u. ³Ne nu'u yu 'yambui him bi dux man'da ra sibi ngue xta xirpa yú bombilla 'bu bin the a po bu. ⁴Pe nu'u bin 'yomfæni, bi dux yú sibi ngue da xirba rá bombilla 'bu bin the a po bu. ⁵Ne nu'a ran 'yohu him 'be bi zøm bu. Ne nu yu dø'mate bi zuh ra t'aha u. ⁶Nu'bu made ra xui bi 'yø a n'da ra nde bi 'yæn'a: “Ya ba eçua ran 'yohu, ndanshu, ba thahmbu,” bi 'yæn'a. ⁷Gätho bi ndang baya ne bi

hoc yá sibi ʌ. ⁸Pe nu'ʌ yʌ 'yambʌi, bi 'yemp'ʌ bin 'yomfɛni: “‘Daje ts'ʌ ni sibiɥ nguetho i nde da huɛt ma bombillahe,” bi 'yɛn'ʌ. ⁹Pe bi dʌ ʌ bi dux yá sibi: “Hin da zǎ, nguetho nu'bu ga 'da ahe go da huɛt' ma sibiɥ 'bu. Pe xʌn ho 'bu gui mbähä gba tämhbu.” ¹⁰Pe nu'bu mi mba ba tän ra sibi, 'bexgue bi zøm bu a ran 'yohʌ din thʌti. Ne nu'ʌ yʌ hmute bi dux yá sibi bi yʌrpʌ mbo ngue da nu ra ngo ran thʌti, ne 'bex bi mba njut'i ra goxthi buya. ¹¹Ne nu'bu mi zøm bu ʌ xí mba bá tän ra sibi, bi nu ngue njut'i tho ra goxthi, ne bi mba ʌ, bi 'yɛn'ʌ: “Gra hmu, grá hmu, dami xoqui,” bi 'yɛn'ʌ. ¹²Pe nu'a ra hmu bi dʌt'ʌ: “Hin dí padi to'o ahʌ,” bi 'yɛmbi, ne him bi xocpi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹³Ne bi 'yɛnje ra Jesús buya:
—Gue'a dí xi ahʌ, nde'bu gan äthʌɥ nguetho hin guí pʌhmbʌ a ra pa ba pengä ua, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bu mí 'yɛngähe.

**N'da rán t'uti yʌ 'yɛhe
bi ts'ocpa ra mbeti**

¹⁴Ne man'da ran t'uti bi man ra Jesús, ne bi 'yɛna:

—Nu'bu bi 'yɔt' ran ts'ʌt'abi Oja, da 'yɔt'e tengu bi 'yɔt'a n'da ran 'yohʌ 'bu mi zon'ndʌ yú 'yɛhe, bi 'yän'na rá mbeti xí zocpi. Nguetho nu'bu mí mba n'danni n'da ra häi, bi zon'ndʌ yú 'yɛhe da zocpa rá mbeti.

¹⁵Nu n'da rá 'yɛhe bi zocpa cʌt'a mahuʌhi ngue di pepi; ne nu man'da, yo mahuʌhi bi zocpa a; ne nu man'da bi zocpa n'da mahuʌhi. Bi unni hangu xɔt'a di pepi n'da

ngu n'da. Ne bi mba buya. ¹⁶Ne nu'a bi unni cʌt'a mahuʌhi, bi pepi ne bi dʌh mi cʌt'a mahuʌhi. ¹⁷Ne'a bi unni yomahuʌhi, yomahuʌhi xɔ bi dʌpi. ¹⁸Pe nu'a bi un'na n'da mahuʌhi, bi mba bá cʌt'a häi a rá mbeti xi un'na rá hmu.

¹⁹Ne him 'be bá penc rá hmu. Pe nu'bu mi zøhø bi zon'ndʌ yú 'yɛhe mahøn'a ngue da nu 'be'a xí 'yɔt'ʌ. ²⁰M'bet'o bi zøn'a xín t'unni cʌt'a mahuʌhi, ne bi dʌp'a rá hmu cʌt'a mahuʌhi ngue rá mbeti zɛhe rá hmu. Ne xɔ bi un'na xí dʌha ngue mi cʌt'a mahuʌhi, ne bi 'yɛmbi: “Grá hmu, i ja ua ni mbeti, nehna cʌt'a mahuʌhi dá tʌha,” bi 'yɛmbi. ²¹“Xʌn ho,” bi 'yɛn'a rá hmu. “Nu'i grá hogambefi,” bi t'ɛm buya. “Xʌn ho gá 'yɔrpa a ts'ʌtho dá 'da i, janangue'a ga 'da i man'da xʌn ngu ya. Bá thocua mbo 'dat'ua dan johyau,” bi 'yɛn'a rá hmu. ²²Ne xɔ bi zøm bu man'da xí unni yo mahuʌhi, ne bi 'yɛna: “Grá hmu, i ja ua ra mbeti gá 'daqui, nehna mi yomahuʌhi dá tʌha i ja ua,” bi 'yemp'a rá hmu. ²³Ne nu'a rá hmu buya bi 'yɛmbi: “Xʌn ho, grá hogambefi, xʌn ho gá 'yɔt'e, madague'bu hingui ngu dá 'da i, nuya man'da xʌn ngu ga 'da i. Bá thocua mbo 'dat'ua dan johyau,” bi 'yɛmbi. ²⁴Pe nu'bu mí zøm bu a xi hyän'a n'da mahuʌhi, bi 'yemp'a rá hmu: “Grá hmu, mí pʌcä ngue hin'yʌ nin huɛcate ne nzʌi guí honi 'bepʌ gdí hyänba rá mbeti yʌ ja'i ne gui hyänba yú huʌhi ʌ 'da. ²⁵Janangue'a dá pes' thoho a gá 'daqui, dí su gui sʌqui 'bu xcä 'betho, ne i ja ua ni mbeti gá 'dac ya,” bi 'yɛna. ²⁶Ne nu'a rá hmu

büya bi 'yɛmbi: “Gra ndøðanhyɛi, hingui ho gá 'yøt'e ngue hin gá pɛp'a ra mbeti. ²⁷Nu'bu guí paði ngue dí numanhogä ga taçä, sä xquí hmi a ra mbeti ne xtán ðah rán zäbi, ne hin xtím 'beh pɛya,” bi 'yɛn'a rá hmu. ²⁸Ne bi 'yɛmp'u mi'da yú 'yɛhe mí 'bäpɛ: “Hyänba na ra mbeti, dami un'na bin t'unni 'det'a mahuähi. ²⁹Nguetho nu'a bim pefi xún ho, man'da xún ngu din t'unni. Pe nu'a him bim pefi, pɛ da thanba a zi ts'u mí pɛ'ts'i. ³⁰Ne nuna ra ts'om'bäi mbefi na, bá høthɛ bu ja ra 'bexui guepɛ din zom bu ne din guxtɛpɛ yú ts'i,” bi 'yɛn'a ra hmu büya, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bu mi man na ran t'uti. Ne njabɛ din ja 'bu bi 'yøt'a ran ts'ut'abi Oja.

**Ran t'uti nangue ran
ts'ɛmbi da t'ørpa yu ja'i**

³¹Ne bi 'yɛm mahøn'a ra Jesús:
—Nu'bu bá pengä, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dam mixtegä, dan ts'ut'abigä; dan 'yohe yúm 'behni Oja ne ga hupɛ ja ma mexa ngue din ja ma ts'edi xún ho. ³²Ne dim peti gätho yu ja'i gä na ndoho ra ximhäi bu ga hucä. Ne gätho ga huan'du tengu øt'a n'da ra mbände'yo, ngue n'danni ga fä'bu yu de'yo ne n'danni ga fä'bu yu denzu. ³³Ne nu yu de'yo ga fämp'u ja man 'yei ne nu yu denzu ga fämp'u ja ma gaħa. ³⁴Ne ga ɛmp'u dim 'bäpɛ man 'yei: “Ba ɛhmbɛ ua, bi ja'p'ahɛ Oja. Ga 'da ahɛ ra ts'edi án ts'änni ngue gui hyämhbɛ gue'bu go rá mbüdi ra ximhäi,” ga ɛmp'u. ³⁵“Nguetho gá 'dajɛ ra hmɛ 'bu mán tumanthuhu; ne gá 'dajɛ ra dehe 'bu mán tuthe;

ne gá säyagahɛ 'da ahɛ 'bu mán 'yo bu n'danni ni hninihɛ. ³⁶Ne gá 'dajɛ ma he 'bu gmí nuhɛ hin'yɛ ma hegä; ne gá nuc 'bu mán hyɛnni, ne gá zenguagahɛ 'bu mán ofädi,” ga ɛmp'u, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³⁷Ne da 'yɛnc'u: “Grá Hmu, 'be'a ní pa dá øt'ahe a guím ma. Hin dí m bɛmhbe ngue gán tumanthuhu n'dandɛ ne gamá 'uɛn ahe. Ne hin dí m bɛmhbe ngue gán tuthe ne xcá 'da ahe ra dehe. ³⁸Ne hin dí m bɛmhbe 'bu xcamá säya ahe, ne xcá 'da ahe ni he. ³⁹Ne hin dí m bɛmhbe 'bu gamán hyɛnni o gue gamán ofädi ngue xcá nu ahe,” da 'yɛngui. ⁴⁰Ne nugä drá hmuts'ut'abigä, ga ɛmbä u büya: “Majuani dí xi ahɛ, nu'a ran ho gá 'yørpahɛ n'da ma cuhɛ, madague'a nte di muui bu na hnu, pɛ guecä gá 'yørcä a,” ga ɛmp'u büya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴¹—Ne nubüya, nugä drá hmuts'ut'abigä, ga ɛmp'u 'bäpɛ ja ma gaħa: “Dami 'uehmbɛ ua ja ma hmi, ní mbähä bu ja ra sibi njäm'bu da huɛt'i, nguɛpɛ dá sänni din zø a ra zıthɛ ne u yú mizıthuhɛ. ⁴²Nguetho dán tumanthuhu ne hin gá 'uɛnjɛ, ne dán tuthe, ne hin gá sithegahɛ, ⁴³ne hin gá säyagahɛ 'bu mán 'yo bu n'danni, ne hin te má he gá 'dajɛ 'bu gmín nuhɛ hin'yɛ ma hegä; ne hin gá nugui 'bu mán hyɛnni, ne hin gbán nuju 'bu mán ofädi,” ga ɛmp'u. ⁴⁴Ne nu'u da 'yɛngui: “Grá hmu, 'be'a ní pa dá nu ahe ngue gán tumanthuhu o gue gán tuthe o gue gán 'yo bu n'danni ra hnini. Ne 'be'a ní pa dá nuhe hin mí he ni he; o gue xquí n hyɛnni o gue xcámín ofädi,” da 'yɛn'u. ⁴⁵Pe nugä drá hmuts'ut'abigä, ga ɛmp'u

bɔya: “Majuɔni dí xi ahɔ, n'da ma cu madague'a nte di muui bɔ na hnu, 'bɔ hin gá 'yɔrpahɔ ran ho, necá hin gá 'yɔrcahɔ ran ho,” ga ɛmp'ɔ. ⁴⁶Ne nu ɔ bɔya da nu ran ɔnbi mazá. Pe nu'ɔ bi 'yɔt' ran ho din ja ra te mazá ɔ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu yɔ ngurpi bi ma da bent' ra Jesús

26 Ne nu'bɔ mi gua a bi man ra Jesús, bi 'yɛngáhe:

²—Nuya man yopa thoho di 'bedi ngue din ja ra dɔmpeti a ran dɔbaxjua, ne nubɔya da mba ma dágá ngue da mba ma cuatigá bɔ ja ra za, guécá dán ja'igá ua ja ra ximhá, bi 'yɛngáhe ra Jesús.

³Pe nu'ɔ ma ngurpihe ngue yɔ hmumbájá, ne yɔ xánbate níjá, ne yɔ dɔc'yei, bim peti bɔ mbo rá mbá't'i rá ngu ra Caifás, nu'a mi hmumbájá a ra jeya a. ⁴Ne bi nyáɛ ɔ, bi ma nda'a ní fehni da xi a ra Jesús ngue da bent'i da hyo. ⁵Ne bi ma, 'be da gua a ra dɔmpeti, ja da tho a. Nguetho bi zu din junthɔ yɔ ja'i mi 'yo bɔ ja ram peti.

N'da ra xisu bi hocpa rá ngɔc'yei ra Jesús

⁶Ne nu'bɔ mi mbeng bɔ ra hnini Betania a ra Jesús, bi zɔm bɔ ja rá ngu a ra Simón mí hɛm bɔ t'axca'ya mam'bet'o. ⁷Ne bi hyupɔ mi ja a rá mexa a, ɛna din sihme. Bi zɔm bɔ n'da ra xisu mí tu n'da ra xaro xɔm hmadi, án t'ɔt'e ra do ra alabastro. Ne mi po bɔ ra 'yɛthi yɔman'u, ne'a ɛmme di muui a. Ne nu'bɔ mi zɔm bɔ a ra xisu bɔ i hudi, bi xo'ts'a rá 'yɛthi bi xispa rá yá ra

Jesús. ⁸Ne dán cuhe 'bɔ mán nuhe 'be'a bi t'ɔrpa ra Jesús, ne dá ɛmhbe:

—Ndeho bi xispa ra 'yɛthi, ⁹xɔn ho 'bɔ xta 'bá, xtá mba ma darpi yɔ hyoya a ra mbeti, dá ɛmhbe bɔya.

¹⁰Ne bi bɔ'a ra Jesús 'be'a dá ɛmhbe, ne bi 'yɛnje:

—Hanja gní ɔnbahɔ rá mbɔi na ra xisu, ne xɔn ho 'be'a bi 'yɔrque.

¹¹Nu yɔ hyoya nzá gam'bɔhmbɔ ua ɔ, ne hɔnt'a go má pa da zá gui fáxhɔ ɔ. Pe nugá hin dan zangá ua, bi 'yɛngáhe ra Jesús. ¹²Nuna ra xisu bi hoga ma ngɔc'yei 'bɔ mi xiscá ra 'yɛthi, ngue da mba nt'águigá bɔ ja ran 'yágui. ¹³Ne majuɔni dí xi ahɔ, hɔnbɔ go hapɔ da hman a rán ho ma'da'yo Ojá, nehna da hman na bi 'yɔrcá na ra xisu, n'dahma hɔnbɔ go hapɔ da ɛn'a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu ra Judas bi ma di dá ra Jesús

¹⁴Ne nubɔya, nu'a ma mixádihe ra Judas Iscariote, bi mba bi nyáɛ yɔ hmumbájá ¹⁵ne bi 'yɛmbi:

—Hangu gui 'dajɔ ngue ga dá ahɔ ra Jesús, bi 'yɛmp'ɔ.

Ne 'bexgue bi unni 'dáte ma 'det'a yɔ mbeti ngue ra t'axi bɔya. Ne xɔ bi mbeng bɔ 'bɔ a ra Jesús bɔya.

¹⁶Pe ɛmme mí honi 'be'a ní ora da zá dí dá a ra Jesús.

Rán ts'ihme ra Hmu

¹⁷Ne nu'a rá mbɔdi pa ra dɔmpeti nangue ran dɔbaxjua 'bɔ zá dí sihe a ra hme hinguin 'youi ra íxi, ngue dyɔ judíohe, dyɔ israelhe, dá ánhde ra Jesús yú xádigáhe:

—Hapɔ guín nde ga hoje a rán ts'ihme ram baxjua ga sihɔ ya, dá ɛmfe.

¹⁸Ne bi xi ɯ yoho ma mixädihe a ra Jesús, ne bi 'yɛmp'ɯ:

—Ní mbe bu ja ra hnini Jerusalén ne gui xihmi a ran 'yohɯ, gui 'yɛnu: “Nugä, ya mi ts'ɯtho da zøn ma ora, ne dí nde ga si rán sihme ram baxjua bu ja ni ngu, ne ɯ ma xädigä, i ɛn'a bá pengähe,” gui 'yɛnu.

¹⁹Ne bi 'yɔt'a bi xi ɯ buya, ne bi hoc'a rán zibde a ram baxjua ɯ buya. ²⁰⁻²¹Nu'bu mín de buya, dá sòmhe bu Jerusalén, 'darpɯ dán sihmehe bu ja ra mexa ra Jesús, ne bi 'yɛnje:

—Majuɯni dí xi ahɯ, i 'bu a n'da ahɯ ngue gui däjɯ, bi 'yɛnje.

²²Ne ɛmme bi du ma mbuihe, ne n'da ngu n'dagähe dá ɛmfɛ:

—Grä hmu, ha guengä ga dä i, dá ɛmfɛ n'da ngu n'daje.

²³Ne bi dɔ a ra Jesús:

—Gue'a dí com'be ma mbohi ua dí sihmehɯ, gue'a di dägä a, bi 'yɛm buya. ²⁴Guecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, da t'ørçä 'be'a gätho i mam bu ja rám hma Oja ya, pe í huɣhi maha a ran 'yohɯ ngue nu'a di dägä. Man'da xun ho 'bu hin xtím 'bu a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁵Ne bi dɔ'a ra Judas buya:

—Xänbate i, ha guecä.

—Häha, gue'e, bi 'yɛmp'a ra Jesús.

²⁶Ne nubuya bi hyaç'a ra hme ra Jesús ne bi 'yäp rán japi Oja, bi xem buya, bi darcähe a.

—Dami sihu na, guehna nim bõni ma ngøc'yei na, bi 'yɛnje.

²⁷Ne bi dec'a ra vaso mi po rán gui ra uva buya, bi un ra jamadi Oja mahøn'a, ne bi 'daje a ra vaso, bi 'yɛnje:

—Gätho dami sihu, ²⁸guehna nam bõni, ma jigä ngue bi hoc'a ra 'da'yo 'yu bi 'yɔt'ahɯ Oja na. Ne dim fäni dí punba yú ts'oqui yu ja'i. ²⁹Ne dí xi ahɯ, him man'dandɔ ga sigä ra guindät'ä jague'bu bi zøn ra pa ga sihu ma'da'yo bu di manda rá ts'edi ma Ta, bi 'yɛngähe ra Jesús.

Ra Jesús bi baɔi din cøn'a ra Pedro

³⁰Ne dán tuhmbe a ra thuhu ne dá mbähmbe bu ja ra nyuni Olivos buya. ³¹Ne bi 'yɛngähe ra Jesús mahøn'a:

—Dí paɔi, nu'bu ni xui, gätho gui soga thohohɯ, bi 'yɛngähe ra Jesús. Ne gue'a nt'o't'i bu ja rám hman Oja, i ɛna: “Ga ho ra mbändɛ'yo ne din 'uɛxt'ɯ yú dɛ'yo buya,” i ɛn Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³²Pe nu'bu dá thambɛnigä, ga mbagä bu Galilea ní tɔn ahɯ bu, bi 'yɛngähe ngue yú xädigähe.

³³Ne bi 'yɛn'a ra Pedro:

—Madague'bu gätho da 'uegue pe nugä, hin'nagä, bi 'yɛn'a.

³⁴Bi dɔ a ra Jesús:

—Majuɯni dí xi i, guet'a ra xui i jabuya ná hyundɔ xquí cønɔc 'bu bi mbah ra øni.

³⁵Nu ra Pedro bi dɔti mahøn'a:

—Madague'bu 'darpɯ ga tuui, pe njam'bu ga cøn'i, bi 'yɛna.

Ne n'dat'a gätho dá mamhe ngue hin ga 'uehmbe ɯ ma mixädihe.

Ra Jesús bi du rá mbui bu ja ra nuandät'ä Getsemaní

³⁶Ne nu'bu má sòmhe bu ra nyuni Olivos, dá cøthe a ra Jesús bu ja ra nuandät'ä mí ɛmbi Getsemaní.

—Dami huhmbu ua ya, ga mbagä ua njongua ts'u, da nya'be Oja ma Ta, bi 'yenje.

³⁷Ne hyu u ma mixädihe bi zits'i, bi zix'a ra Pedro ne'u yoho yú ts'unt'u ra Zebedeo. Ne emme man'da bi du rá mbui a ra Jesús. ³⁸Ne bi 'yemp'u ma mixädihe min 'yohu:

—Ena da foh ma mbui a ra dumbui, ena ga tugä. Dami tōcpahu, 'dat'a dan äthahu, bi 'yemp'u.

³⁹Ne xø bi dam mi ts'u ra Jesús bu mi huhmbu u, ne bin danyahmu bu, bi nye'ma häi, bi nyäui Oja, bi 'yembi:

—Ma Ta i, nu'bu da zä, dami japi hin gan nugä a ra mbohi xcä sänni; pe hin dín nde ma pähä zehé pe hont'a go ni pähä zehé gui 'yot'e, bi 'yemp'a Oja.

⁴⁰Ne bá peng bu mí hu u xí zopu büya, ne mí a u. Ne bi 'yemp'a ra Pedro:

—Ha xinga n'da zi ora xquí sethu a ra t'aha, ngue 'be xcán hyumhbu ts'u. ⁴¹Damin äthahu ne gui nyahu Oja, gueru da zä hin hapu gui tanju 'bu bi ts'ä ahü ya, nguetho nu ní mbui n'da i ja ra pähä nangué Oja, pe nu ní ngoc'yei n'da xun güent'i thoho.

⁴²Ne ná yondj büya bi mba bi nyäui Oja mahon'a:

—Ma Ta i, nu'bu ya hin da zä ga socä a xcä sänni, pe hont'a ni pähä zehé gui 'yot'e, bi 'y'en'a ra Jesús.

⁴³Ne xø bi mbeng bu mí 'bu u ma mixädihe. Xø mí ätho 'bu xø mi zom bu mahon'a, nguetho emme mí nde t'aha u. ⁴⁴Ne xø bi zopu u mahon'a, ya ná hyundj büya bi mbengui di nyäui Oja, ne guexta'a

bi ma. ⁴⁵Ne xø bi mbeng bu mí 'buh ma mixädihe mahon'a, ne bi 'yembi:

—Nuya, 'da'angutho 'bu gán ahmbu ya o hin'na, nguetho ya bi zon ra ora da mba ma dägä bu 'buh yu ts'om'bäi, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ⁴⁶Dami ndanshu, ga mbähä ba nuhu ya ba ecua ngue di dägä, bi 'yemp'u.

Bi fent'a ra Jesús

⁴⁷Ne guexta'a mí yahu u ma mixädihe 'bu mi zom bu a ra Judas, n'da ma mixädihe dí 'de'mayoho gähe. Ne bán 'yohu xun ngu yu ja'i ba hyä yú juai ne yu ts'aza. Ne gue'u yám 'behni yu hmumbäjä ne yu dac'yei, ma ngurpa judiohe. ⁴⁸Ne nu'a di dä ra Jesús bi xi a n'da ran t'uti da 'yot' 'bu bi zom bu: “ Nu'a ga sus 'bu dán zengua'be, gue'a guim benthü a,” bi 'y'en'a ra Judas. ⁴⁹Janangu'e'a nu'bu mí zom bu 'bä a ra Jesús, bi 'yembi:

—Xude ya 'bu, grá xänbate , bi 'yembi.

Ne bi zuspa rá 'yogu büya. ⁵⁰Ne bi da'a ra Jesús büya:

—Xi'e n'yø, ha gue'a gní 'y'e a.

Ne nu'u mi'da büya bi hyäm bu 'bä a ra Jesús ne bi bent'i.

⁵¹Ne nu'a n'da ma mixädihe min 'yohu ra Jesús, bi c'os' rá juai ne bi zecpa rá gu a rá 'yehé ra hmumbäjä.

⁵²Ne bi 'y'en'a ra Jesús büya:

—Dami pe'ts'a ni juai bu ja rán t'o. Nu'u din tuhni nangué ra juai, ne'u dí du ra juai u, bi 'yemp'a. ⁵³Ha guí ena hin xtan zä ga äp'a räm fäts'i Oja ma Ta ne ba penhua 'de'mayo munts'i yám 'behni da yangui, bi 'yemp'a n'da ma mixädihe. ⁵⁴Pe nu'bu da gue'a xcä mangä a, hague

dán zä ga ja'ts'ä a bi man rá t'ohni Oja, ngue 'be'a i jatho din ja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁵⁵Ne bi 'yɛmp'u yu ja'i buya:

—'Be'a guí homhbü ua ngue guí ha ni juaihu ne ni zahü. Ha guí ɛmhbü drá bɛgä, ne nya'a thoho dá xän'nahü bü ja ra danija ne njam'bu gá bendgahü bü, bi 'yɛmp'u. ⁵⁶Pe gue'a din ja a tengu bi man'u yú pøngahya Oja 'bu maya'bu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ne nugähe büya dyu xädigähe, 'bexgue dá 'dahmbe,dá sohmbe bü ra Hmu.

**Bi juamba a ra Jesús u
yú ngurpi yu judío**

⁵⁷Ne bi bent'a ra Jesús, bá si bü 'buh ra Caifás, ngue ra ngurpa mbäjä. Ne ya xím peti gätho ma xänbate nijähe ne yu dác'yei, ma ngurpihe dyu judíohe. ⁵⁸Ne bi den'na ra Pedro büya pegue a ná 'bejua thoho, bi zøm bü ja rá ngun'yu a ra hmumbäjä bü hapü xí zøn'a ra Jesús. Ne 'darbü bi hyuhmbü u yu asmayo, ngue in nde da nu a da t'ørpa a ra Jesús.

⁵⁹Ne nu'u yu hmumbäjä ne yu dác'yei ne gä mi'da ma ngurpihe dyu judíohe, dyu israelhe, mi hon'a n'da ra fehni ngue da zä dí yap'a ne da hyo. ⁶⁰Pe guehma nte bi dñibi, madague'bu xun ngu u bin juanni, bi 'yɛmbi majuani u yú fehni. Ne m'bejua büya, bi zøm bü yoho yan 'yohü din testigo, ⁶¹ne bi 'yɛn'u:

—Nuna ran 'yohü na bi 'yɛna:

“Nugä da zä ga xo't'ra danija ne man hyupa thoho da zä ga høe mahøn'a,” bi 'yɛna, bi 'yɛn'u bin juan bü.

⁶²Ne bi ndanc'a ra hmumbäjä büya bim 'bäi, bi t'ɛmp'a ra Jesús:

—Hanja hin guí thati 'be'a i man ya yan 'yohü.

⁶³Pe nu ra Jesús bin hɛtho. Ne bi 'yɛn'a ra hmumbäjä büya:

—Nangue rá thuhu Oja mahɛts'i, dami xije 'bu majuani gue'e grá Thahni, grá Cristo, rá Ts'unt'u i Oja, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

⁶⁴Bi dā a ra Jesús büya:

—Gue'a gám ma. Ne dí xi ahü, guin nuju, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dam mixtegä ga com'be rá ts'edi Oja tate thoho rá ts'edi. Ne guin nuju 'bü bá çacä mahɛts'i mahøn'a, ba ɛcä bü ja yu güi, bi t'ɛmp'a ra hmumbäjä.

⁶⁵Ne nu ra hmumbäjä büya, bi dånse rá pahni. Nam bøni ɛmbi hingui ɛspa Oja ra Jesús nangue'a bi ma. Ne bi 'yɛna:

—Nuna ran 'yohü na, bi man ra ts'ore nangue Oja. Him man ga homhbü yu testigo. Ne gätho gahü dá øhmbü a bi ma. ⁶⁶'Be'a guí ndehü ga øthu ya, bi t'ɛmp'u yú mingurpihü.

Bi dā u:

—Nuna i ja rá ts'oqui, i jatho da du, bi 'yɛn'u.

⁶⁷Ne nubüya, 'dahma 'dan'yo bi t'ørpa ra Jesús. Bi zox u 'da, bi mbe'mi u mi'da , bi mbenpa rá hmi u mi'da, ⁶⁸bi 'yɛmbi:

—Nu'bu majuani grá Thahni i Oja, ngue ra Cristo, dami xije to'o bi mbe'p'i i.

Ne ɛmme bi dentho.

Ra Pedro bi gøn'a ra Jesús

⁶⁹Ne nu ra Pedro mi hupü thi bü ja ra ngun'yu, ne nu n'da ra xisu rá 'yɛhe ra hmumbäjä, bi mba bü hu a ra Pedro, bi 'yɛmbi:

—Éna ne'e gmín 'yohu na ra Jesús ra mengu Galilea, bi 'yemp'a ra Pedro.

⁷⁰Ne bi da'a ra Pedro, bin cøni:

—Hin dí paði, bi 'yèn'a.

Ne gätho u mi 'bupu bi 'yø a bi man ra Pedro.

⁷¹Ne nu'bu mi nde da bøn'a ra Pedro, bi nu man'da ra xisu büya ne bi 'yemp'u mí 'bupu:

—Nuna ran 'yohu na min 'youi ra Jesús, ra mengu bu Nazaret, bi 'yèn'a ra xisu.

⁷²Ne xø bin cøn'a ra Pedro:

—Majuani dí m angä ngue hin dí paçä a ran 'yohu guím ma, bi 'yemp'a ra xisu.

⁷³M'bejua büya nu u 'da mi 'yo bu, bi mba bu 'bäh ra Pedro, ne bi 'yembi:

—Majuani maha, ne'e gmín 'yohu a, mfaði thoho ni ndehu ne 'da'angu bu gna yahu a, bi 'yemp'a.

⁷⁴Ne nts'edi bi mam büya ne bin juanni, bi 'yèna:

—Oja i paði majuani hin dí paçä a ran 'yohu guí mamhu, bi 'yèn'a ra Pedro.

Ne 'bexgue bi mbah ra tamfø büya. ⁷⁵Ne nu ra Pedro büya, ja bi bèn'a xí man a ra Jesús 'bu mi 'yembi: “Dí paði hin ní mbah ra tamfø 'bu na hyundí xquí cøngui.” Ne bi nexpu büya ne emme bin zoni, xun u bi bèn'i nangu a bi 'yøt'e.

Ra Jesús bi mba ma dä bu 'buh ra ts'ut'abi Pilato

27 Ne nu'bu mi hyax büya, gätho yu hmumbäjä ne yu daç'yei, ma ngurpihe dyu judíohe, dyu israelhe, 'da'angu bi bèn'i ngue di dä ra Jesús bu 'bu a ra ts'ut'abi,

ngue da hyo. ²Ne án thu't'i 'bu mi mba ma dä bu 'bu a ra Poncio Pilato, ra ts'ut'abi bu a.

Bi zut rá 'yuga ra Judas

³Ne nu'a ra Judas xí dä a ra Jesús, 'bu mi 'yøde 'be'a bi man u ma ngurpihe ngue da hyo a ra Jesús, bi mba büya bi cospa a 'däte ma 'det'a yu mbeti ngue ra t'axi xí un'ndu yu hmumbäjä, bi bèn'i 'be'a bi 'yøt'e.

⁴Ne bi 'yèn'a ra Judas:

—Hingui ho hma a dá øt'e. Dá fänba rá ji n'da ran 'yohu hin'yü rá ts'oqui, bi 'yemp'u yu hmumbäjä.

Pe nu'u bi daði:

—Him ma güendagähe 'be'a gá 'yøt'e. Ya guí pa'a guím bense bu, bi 'yèn'u yu hmumbäjä.

⁵Bá en bu ra mbeti bu ja ra nija a ra Judas büya, ne bi mba bá sut rá 'yuga bu ja ra ndehnini.

⁶Ne nu'u yu hmumbäjä bi hyax'a ra mbeti ne bi 'yèna:

—Hingui sä ga pes'hu ua na ra mbeti ngue dim pecua mahøn'a, nguetho rán jut'iuu ra ji na, bi 'yèn'u, ne gue'a i mam bu ja man t'èdihü.

⁷Ne bin 'yänni 'be'a di jap'a ra mbeti. Ne bi bèn'i da dämba n'da xequi rá häi a ra 'yøt'ats'øe, guepu da t'äh yu 'damhnini 'bu da du bu. ⁸Ne asta guetya ní huti “rá häi ra ji” a ra xequi bu. ⁹Ne nu'a bin ja, maya'bu bi man'a ra pøngahya Jeremías ngue din ja 'bu mí 'yèna ngue: “Da thax i 'däte ma 'det'a yu mbeti ngue ra t'axi, rá muui a ra ja'i. Gue'a bi man u yu mengu israel ngue di muui. ¹⁰Ne bi dänba rá häi a ra 'yøt'ats'øe, ngubü bi xicä ra Hmu,” bi 'yèn'a ra Jeremías 'bu maya'bu 'bu mí ma.

Ra Pilato bi juamba a ra Jesús

¹¹Nu'bu mim 'bäpü ja rá hmi ra ts'ut'abi Pilato, bi 'yemp'a ra Jesús:

—Ha gue'e grá hmuts'ut'abi yu judío, bi t'ëmbi.

Bi dā a ra Jesús:

—Gue'a guím ma.

¹²Ne nu'bu mi yap'u yu hmumbäjä ne mi'da ma ngurpihe a ra Jesús, pe hin te i tãtho a ra Jesús.

¹³Nu ra Pilato bi 'yemp'a ra Jesús:

—Ha hin guí ø'a i man'u di yap'i i, ne hin guí tãti.

¹⁴Pe nu ra Jesús guexta'a hin te bi ma. Ne emme bi hyonya thoho ra ts'ut'abi, him mi pãdi 'be'a sä da bñni.

Bi hma da mba ma cuati bu ja ra pont'i ra Jesús

¹⁵Ne nu ra ts'ut'abi nzãi midi thø a n'da ra ofãdi 'bu ra pa ra dãmpeti ran dãbaxjua. Midi thø'a to'o bi huan'ndu yu ja'i. ¹⁶Ne mi o bu n'da ran 'yohu í Barrabás, gãtho mi fãpu 'be'a mí ø't'a. ¹⁷Nu ra Pilato bũaya bi 'yãn'ndu bim peti bu:

—To'o guí ndehu ga xocpahu ya. Ha gue ra Barrabás uague ra Jesús ngue nu'a embi ra Cristo, bi 'yemp'u.

¹⁸Ngubu bi ma nguetho mi pãdi yu zeya u yu yapate.

¹⁹Ne nu'bu mi hupü ja ran ts'embate ra Pilato, bi mbenpa ran de a rá xisu bi 'yëmbi: “Hin te gui 'yørpa a ra hogan'yohu, nguetho má xui dá 'uï n'da ra t'ï nts'utho nangue a,” bi 'yemp'a ra nde bi mbenbi.

²⁰Pe nu yu hmumbäjä ne u yu dãç'yei, bi 'bep'u yu ja'i da 'yãpi go

da mba ma thøgue a ra Barrabás, ne go da mba ntho a ra Jesús. ²¹Ne bi 'yãn mahøn'a a ra ts'ut'abi:

—Nda'a guín ndehu ga thøcã, bi 'yemp'u yu ja'i.

Ne bi dā u bũaya:

—Gue'a ra Barrabás gui thøgue, bi 'ygn'u.

²²Ne bi dā a ra Pilato bũaya:

—Xi'a ra Jesús embi ra Cristo, 'be'a ga ørpã a tã.

Gãtho bi 'ygn'u 'bupü:

—Dami cuatpü ja ra pont'i a.

²³—Pe hin te mán ts'o dá tĩnba na, bi 'ygn'a ra Pilato.

Pe nts'edi bi dā u:

—Dami cuatpü ja ra pont'i.

²⁴Mín nu ra Pilato bũaya ngue hingui sä dim pãh yú mbui yu ja'i, pe man'da bin junthu u. Janangue'a bi manda bá thunba ra dehe bũaya, bin xut'ye bu yú hmi yu ja'i, ne bi 'yem bũaya:

—Ne nugã hin ma ts'oquigã rán dãte da nu na ran 'yohu hin te in dupate, pe go ni ts'oqui zehehu, bi t'emp'u yu ja'i.

²⁵Ne bi dā u yu ja'i bũaya:

—Hãha, madague'a i 'yose ma güendahe a rán dãte na ran 'yohu, necãhe ne mam bom'betohe dim 'bu 'bu niya'bu, bi 'ygn'u.

²⁶Nu ra Pilato bũaya bi xocpa a ra Barrabás, ne bi manda dí fei a ra Jesús bũaya. Ne bi manda da mba ma cuati bu ja ra pont'i.

²⁷Ne nu yu dofui bũaya bi zix'a ra Jesús bu mí ja yú ngun'u yu dofui bu ja ra ngunts'ut'abi. Ne gãtho yu dofui mí 'bupü bim peti, midi fãts'a ra Jesús. ²⁸Ne bi mbøcpa rá he bũaya ne bi het'a n'da ra he xan jupoi tengu mi he yu ts'ut'abi. ²⁹Ne nts'edi

bi huspa n'da ra corona tengu mí hu'ts' yu ts'ut'abi, pegue ran thenni thoho bi 'yørpe, janangue'a ám 'be ra 'yu'uñi a ra corona. Ne bi un'na n'da ra tōhø rán 'yei tengu mí hā yu ts'ut'abi. Ne bin danyahmu bu ja rá hmi ne bi 'yēmbi: “Grá hmuts'ut'abi yu judío.” Ne bi 'yens' yu biba, pegue ran thenni thoho bi 'yørpe.

³⁰Ne bi ts'ots'i, ne bi hyānba a rá tōhø ne bi mbärpa rá yā. ³¹Ne nu'bu mi gua'a bi 'yuspi bi mbøcpa a ra he xí het pūya, bi het'u yú hese mahøn'a. Ne bi zix būya ngue di cuatpū ja ra pont'i bu ndehnini.

Bi cuatpū ja ra pont'i ra Jesús

³²Ne nu'bu mi ts'ut'ho da bøm bu ja ra hnini, bin c'athu bu n'da ran 'yohu ra mengu bu Cirene, í Simón a. Ne bi t'ørpa ra ts'edi da duspa rá pont'i ra Jesús.

³³Ne bi zøm bu ja ra nyuni ģmbi Gólgota būya. Nu'a ra Gólgota in nde da ma “ra t'ōhø nyāxmu” a.

³⁴Ne nubūya bi un'na n'da ra vino mauāspi ra 'yēthi xūn ju. Nu'bu ya mí zā a ra Jesús, him bi nde bi zi.

³⁵Ne nu'bu mi jua a bi cuatpū ja ra pont'i būya, nu'u yu dofui bi 'yot'a n'da ran taha nangué rá he ra Jesús. Gue'a bi man'a ra pōngahyā maya'bu ngue dín ja 'bu mi 'yēna: “Da mba ma dat'i a ma he nangué n'da ran taha da 'yot'e.”

³⁶Ne mi hupū yu dofui mi fādi.

³⁷Ne nubū rá yā a ra pont'i bi mba nt'o't'i bu ram hma bi ma 'be'a í ts'emba a ra Jesús, bi 'yēn'a ra t'ohni: “Nuna ra Jesús na, rá hmuts'ut'abi yu judío na.”

³⁸Ne bi mba ma cuatihū ra Jesús yoho yu bē, 'da a n'da yú pont'i. Ne

bi 'bāmp'u ja rán 'yei a n'da ne bi 'bāmp'u ja rá gāha a man'da. ³⁹Ne nu yu jā'i mi thopū, bi zani, ⁴⁰ne bi 'yēmbi:

—Nu'i guí ģna gui xo't' ra dānijā ne xø man hyupa thoho gui hyøh mahøn'a, 'be'a guí øt' ya thā. Nu'bu majuāni gue'e rá Ts'unt'u i Ojā, dami çapū ja ra pont'i, gan yānse, bi 'yēn'a.

⁴¹Ne'u yu hmumbājā bi 'yuspi ne yu xānbate nijā, ne yu fariseo, ne yu dāc'yei, gātho ma ngurpihe, dín 'yēmp'u:

⁴²—Bi yānba yú te u 'da, pē hingui sā dín yānse ya. Pe nu'bu majuāni da guehna ma hmuts'ut'abihū, dyu israelhū, sā xtán gāse bu ja ra pont'i ne xcá ģc'yeihū būya. ⁴³Bi ma, i ģna i tōp'ma rām fāts'i Ojā, da zā da yān a Ojā ya 'bu, nguetho ya bi ma, gueese rá ts'unt'u Ojā na, bi 'yēn'a 'bu mi 'yuspi.

⁴⁴Ne'u yu bē 'darbū bi guat'u bi zan a ra Jesús.

Bi du ra Jesús

⁴⁵Ne nu'bu mi hyuxadi būya bim 'bexui ra hāi, ne jague'bu hyunde bi nequi mahøn'a. ⁴⁶Nu'bu mi ts'ut'ho da zøn a hyunde, nts'edi bi mbah ra Jesús, bi 'yēna:

—Elí, Elí, lama sabactani, bi 'yēna ngue ra nde ra arameo.

Nu'a nam bōni: “Ma Ojā i, ma Ojā i, hanja gá hyega thoho,” bi 'yēna.

⁴⁷Nu'bu mi 'yot'a bi man ra Jesús 'da yu jā'i mi 'bāpū, bi 'yēna:

—Nuna ran 'yohu na, i mba't'a ra pōngahyā Elías, mí 'bu 'bu maya'bu.

⁴⁸Ne nu'a n'da mí 'bāpū 'bex bi mba bá hā n'da ģna ra funjo, bi

durpə ja ra vino ne bi ndoeta n'da ra xithi, ne bi 'uəspa a ra Jesús, ɛmbi da zi. ⁴⁹Ne bi 'yɛn'u mi'da mí 'bäpə:

—Dami hyehmbə. O te guidí unhdu. 'Be gan nuhə 'bə ba ɛh ra Elías da yəni, bi 'yɛn'u.

⁵⁰Ne xə bi mbafi nts'edi mahən'a ra Jesús, ne 'bex bi du bəya. ⁵¹Ne nu'a ra ora a bəya, nu'a ra 'bə't'e mi ndam bə man'da mbo ra danija bá fəpə magəts'i bi xet'i ne 'bexgue bi zət'a häi. Ne bi 'yən ra häi bəya, ne bi fə'i 'da yə do hənəbə go hapə. ⁵²Nepə ja yən 'yägüi bi fəh yə jado. Ne nu'bə mi dambəni ra Jesús, bi bəx ə 'da yə 'yɛc'yeyi xi du, bi dambəni bə ja yən 'yägüi ə, ⁵³bi mba bə ra hnini Jerusalén ə ne bi nu ə 'da yə ja'i ə xi du. Pe hinga gətho yə pa.

⁵⁴Ne nu'bə mi du ra Jesús, ne nu'a ra hmudofəi mí fə a ra Jesús, ne'u mi'da min 'yohə, 'bə mi nu di 'yən ra häi, ne'u gə mi'da bin ja, ɛmme bin su ə, ne bi 'yɛn'u:

—Majuəni maha, rá Ts'unt'u Oja na ran 'yohə.

⁵⁵Ne mí 'bäpə njombə ts'u 'da yə xisu ngue man yəm fəts'ihə a ra Jesús 'bə mán 'yohe bə ja ra 'yu, 'bə mambə nexhe bə Galilea. Mi 'bäpə ə, nguetho mi nde da nu 'be'a da t'ørpa ra Jesús. Ne nu'u bi nu 'be'a gə bin ja. ⁵⁶Ne nu'a n'da mi 'bäpə, ra María Magdalena a; ne'a man'da ra María mi 'bäpə, ngue rá mbe ra Jacobo ne ra José; ne nu man'da ra xisu mi 'bäpə, gue'a rá mbe ra Jacobo ne ra Xuua, yú ts'unt'u ra Zebedeo ə; ne'u mi'da yə xisu mi 'bäpə.

Bi mba nt'ägüi a ra Jesús

⁵⁷⁻⁵⁸Ne nu'a ra José, n'da ra membeti bə ra hnini Arimatea,

bi mba bə 'buh ra Pilato 'bə mi ts'ut'ho da yuh ra hyadi. Bi 'yädi da 'yäcpa rá ngəc'yeyi ra Jesús, nguetho mi ɛc'yeyi a. Ne bi manda ra Pilato bəya din t'unni. ⁵⁹Nu ra José bəya bi duspa rá ngəc'yeyi a ra Jesús ne bi mbärpa n'da ra 'bə't'e xən ho.

⁶⁰Ne bi gärpə ja rán 'yägüi zehə a ra José. N'da ra hyədo xí manda xí mba nthəqui. Nu'bə mi gua'a bi gärpə, bi juaspə n'da ra xindo xən hyə bə ja rá goxthi ra hyədo, ne bi mba bəya. ⁶¹Ne mi hupə ra María Magdalena, ne man'da ra María mi hupə ja rá goxthi ra hyədo.

Yə dofui bi mbäh ran 'yägüi

⁶²Ne nu'bə mi hyax a ra pa ran ts'äya bəya, xudi thoho bi mba ə yə hmumbəjä ne yə fariseo, bá nu ra Pilato, ⁶³ne sä bi 'yɛmbi:

—Ma ts'ut'abi ahe, dá bəmhbe man'da bi man'a ra hyäte 'bə him maní du, bi 'yɛna: “Nu'bə ná hyupa ga thambəni bə 'bə ə xən du,” bi 'yɛna. ⁶⁴Janangue'a xən ho 'bə gui pəhni to'o da mbäh ran 'yägüi an hyupa, xəhma ba ɛ ə yú xädi 'bə bin xui da gəcpa a rá ngəc'yeyi, ne da 'yɛna bi dambəni bəya. Man'da xən ts'o ra fəhni tengu a, xinda gue a bi manse 'bə mi 'bui, sä bi 'yɛn'u yə hmumbəjä ne yə fariseo.

⁶⁵Bi də a ra Pilato bəya, bi 'yɛmbi:

—Sixhə ə n'dan ne'ts'i ni dofui dá 'da'ahə. Dami cothə xən ho bə ja rá goxthi a ra hyədo, ne njon da zä da xo't'i.

⁶⁶Ne bi mbäh ə yə mbäjä ne yə fariseo, bi got'i xən ho a ra hyədo ne bi mɛpya, ne bá peng bəya, bá copə yə dofui ngue da mbädi.

Bi dambɛni ra Jesús

28 Ne nu'bu ya mi thoh ra pa ran ts'äya, xø rá mbüdi ra semana, bi mba mxudi thoho u yoho yu xisu. Nu'a n'da ra María Magdalena ne'a man'da ra María. Nu'bu mí nets'i ní mba bu bí ja a ra hyädo. ²Ne nu'bu mí mba u, 'bexgue nts'edi bi 'yañ ra häi mahøn'a. Nguetho bi 'yøt'a rá m 'behni Oja xí zøpü 'bu mí 'uec'a ra do mi juaxpü ja rá goxthi ra hyädo. ³⁻⁵Ne nu'a rá m 'behni Oja di fexni tengu n'da ra huei. Ne nu rá he büya, xün t'axi tengu n'da ran nequi. Ne nu'u yu dofui 'bu mín nu a rá m 'behni Oja emme bin su, bi fet'i, ne nte sä da 'yøt'e, tengu'bu xi du. Nu'a rá m 'behni Oja, mi hupü ja a ra do xí 'ueque, ne bi 'yemp'u yu xisu 'bu mi zøm bu:

—O guín suui. Dí paði ngue gui hommi a ra Jesús xí cuatpü ja ra pont'i u. ⁶Pe njo'o ua, bi mba nsots'i tengu mi ma. Ba thohmi gui nuui ua mí 'beni, bi 'yən'a rá m 'behni Oja 'bu mi 'yemp'u yu xisu. ⁷Nuya, ní mbe 'dahmantho, gui xihmi yú xädi: “Bi dambɛni bu 'bu u xøn du ya,” gui 'yənui. Ne nde'bu gätho ahü gui mbähä bu Galilea ne guepü guín c'athu bu. Ne gue'a bá ecä ua ngue ga xi aui, bi 'yemp'a rá m 'behni Oja mahɛts'i.

⁸Ne bi bøm bu ja ra hyädo u yu xisu, bin su ne xim midí johya. Bin tihí, bi mba bá xi u yú xädi ra Jesús 'be'a bi sifi. ⁹Ne bi zøpü 'yu a ra Jesús u yu xisu.

—Xíhats'i, bi 'yemp'u.

Nu yu xisu büya bin danyahmu ne bi hyup'u yú gua, bi dände büya.

¹⁰Ne bi 'yən'a ra Jesús:

—O guín suui, ní mbe ba xihmi u ma cuhu, ní mbähä bu Galilea, ja nín tìmhbu bu, bi 'yən'a ra Jesús.

Ra fehni bi man yu dofui

¹¹Ne nu'bu mí mbenc'u yu xisu, ne'u yu dofui mí fäh ran 'yägüi bi mba bá xi u yu hmumbäjä 'be'a gätho bin ja. ¹²Bim peti yu hmumbäjä büya, ne yu dác'yeyi. Bi ma 'be'a da zä da 'yøt'e. Ne nubüya xün ngu ra mbeti bi un'ndu yu dofui ¹³ne bi 'yemp'u:

—Gui 'yemhbü: “Bá ε u yú xädi 'bu min xui 'bu mán ahmbe, bi bɛp'a rá ngøc'yeyi,” gui 'yemhbü, bi 'yemp'u. ¹⁴Ne nu'bu da 'yø'a ra ts'ut'abi ngue gán ahmbe, ne da 'yən'a da zü ahü, nugähe dan yähe ga fäx ahe, bi 'yən yu hmumbäjä 'bu mi 'yemp'u yu dofui.

¹⁵Ne bi hyän a ra mbeti u yu dofui büya. Bi mba da 'yøt'a bi sifi. Ne nu'a ra fehni bi man u, xün ngu bi 'yəc'yeyi u ma mijudíohe dyu israelhe. Ne guexta'a ra fehni i man u.

Yú xädi ra Jesús bi un yún t'edi da mamp'a rá m hma

¹⁶Ne dá mbähmbe bu ra häi Galilea büya, dí 'de'ma'da gähe, yú xädigähe ra Jesús. Ne dá sømhbe bu ja ra nyuni xí xije ra Jesús dan c'athe bu. ¹⁷Ne nu'bu má nuhe, dá espahe a, pe nu'u 'da him mi çc'yeyi gue gue'a. ¹⁸Ne bi hyäm bu dí 'bähmbe a ra Jesús ne bi 'yənje:

—Gätho ra ts'edi bin 'dacä ga manda gätho ra ximhäi ne mahɛts'i, bi 'yənje. ¹⁹Janangue'a ní mbähä ya hønbu go hapü 'buh yu ja'i gä na ndoho ra ximhäi, gui xihmbü da 'yəc'yeyi. Ne nu'u to'o di dácä

yú mbui, gui xixyábahú nangué
 rá thuhu ma Ta, ne nangué rá
 thuhu rá Ts'unt'ú, ne rá thuhu rá
 Hogandáhi Ojá. ²⁰Ne gui xänbahú

da 'yøt'e 'be'a gätho dá xi ahú. Ne
 guim bëmhbú dín 'yohú gätho yú
 pa asta gue'bu da guah ra ximhäi,
 bi 'yëngähe ra Jesús buya.